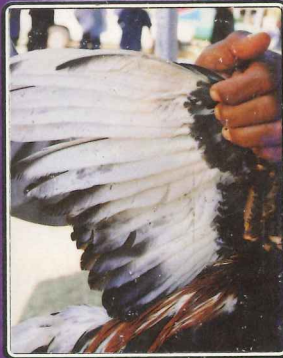
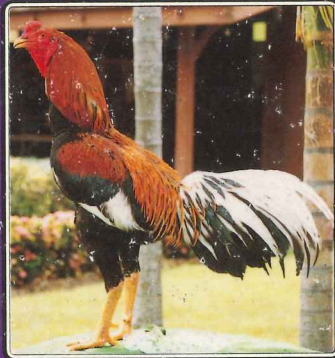

ไก่ชนพระนครศรีอยุธยา

เหลืองหางขาว ไก่เจ้าเลี้ยง

ไก่ลือเลื่องของเมืองพิษณุโลก

บิลิต ตั้งตระการพงษ์

ไก่ชนพระนเรศวรมหาราช
พิมพ์ครั้งที่ 2 (ฉบับปรับปรุงใหม่) พ.ศ. 2542
จำนวน 4,000 เล่ม

พระพททชินราชงามเลิศ
ถิ่นกำเนิดพระนเรศวร
สองฝั่งน้ำน่านเลือดนเรศวร
หวานล้ำแท้กลัวยตาก
อำและน้ำตกหลากตระการตา
พระพิมพ์นางพญาเลื่องชื่อ
เสน่ห์ล้นตลิ่งชื่อหมาบางแก้ว
ไก่ชนกล้าแกลือพระนเรศวรฯ

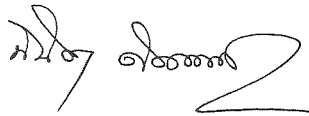
คำนำ

ในการพิมพ์หนังสือ "ไถ่ชนพระนเรศวรมหาราช" ฉบับนี้ได้ปรับปรุงเนื้อหามาจากฉบับแรก ซึ่งเป็นฉบับมาตรฐานพิมพ์เมื่อ 26 เมษายน 2535 โดยได้รวบรวมลักษณะของไถ่ชนพระนเรศวรฯ ที่ชนะการประกวดมาบันทึกไว้ การประกวดไถ่ชนพระนเรศวรครั้งแรกของประเทศไทย ในงานฉลองการครองราชย์ครบ 400 ปี ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ซึ่งจัดขึ้นที่วังจันทน์ จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2533 จากนั้นเป็นต้นมา จังหวัดพิษณุโลก ได้ก่อตั้งชมรมไถ่ชนพระนเรศวรฯ ขึ้นมาหลายกลุ่ม เพื่ออนุรักษ์ไถ่ชนพระนเรศวรฯ ให้อยู่คู่กับจังหวัดพิษณุโลก เมื่อเกียรติศักดิ์ไถ่ชนพระนเรศวรฯ ได้แพร่กระจายไปหลายจังหวัดได้จัดประกวดไถ่ชนเหลืองหางขาวขึ้น (น่าจะใช้ชื่อไถ่ชนพระนเรศวรฯ) โดยใช้หลักเกณฑ์การตัดสินจากหนังสือฉบับนี้ และได้พัฒนาสกุลไถ่สายนี้ขึ้นมาทั่วประเทศ หนังสือพิมพ์และนิตยสาร ตลอดจนสื่อมวลชนได้ให้ความสนใจ ทำข่าวและทำสารคดีไถ่ชนพระนเรศวรฯ ขึ้นบ่อยครั้ง จนทำให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นแหล่งใหญ่ของไถ่เหลืองหางขาวของประเทศไทยที่ทุกคนจึงมาหาสายพันธุ์ไถ่ชนพระนเรศวรฯ สิ่งที่น่าภาคภูมิใจของประเทศไทยได้เกิดขึ้นเมื่อ รศ.ดร.อภิชัย รัตนวราหะ ได้ก่อตั้ง "สมาคมอนุรักษ์และพัฒนาไถ่พื้นเมืองไทย" ขึ้นเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2540 จึงเป็นศูนย์กลางของทุกจังหวัดที่ผู้สนใจไถ่ชนพันธุ์เหลืองหางขาว และประดิษฐ์หางดำ จะได้ช่วยกันอนุรักษ์ไถ่ชนของประเทศไทยให้คงอยู่เป็นสมบัติของชาติต่อไป

การพิมพ์หนังสือไถ่ชนพระนเรศวรฯ ฉบับที่ 2 นี้ได้เพิ่มเนื้อหาที่น่ารู้ โดยเฉพาะเรื่องตำนานการเลี้ยงไถ่ชน ซึ่งคุณประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ ผู้ชำนาญพิเศษเรื่องไถ่ชนพระนเรศวรฯ ของจังหวัดพิษณุโลก เป็นผู้ที่รวบรวมมาเจาะจงที่จะให้ลงในฉบับนี้ ผู้เลี้ยงไถ่ชนต้องอ่านอย่างไม่กระพริบตาแน่ เพราะเป็นการบอกกลเม็ดแม่ไม้การเลี้ยงไถ่ชน ตั้งแต่คัดหาพ่อแม่พันธุ์

การผสมพันธุ์ การเลี้ยงลูก การเลี้ยงไก่เข้าบ่อนชน ฯลฯ จนจบทุก
กระบวนการ หากผู้อ่านนำไปปฏิบัติได้ตามนี้ ก็อาจเป็น “เซียนไก่ชน”
ได้เลย นอกจากนี้ ต้องติดตามการผสมพันธุ์ไก่ชน การรักษาแบบหมอไก่
โรคและอาการที่พบประจำของไก่ชน จะทำให้ได้ความรู้และสามารถช่วย
เหลือตัวเองได้ รวมทั้งมีประวัติไก่ตัวที่ชนะเลิศหลายปีมาแล้ว เพื่อให้ท่าน
ได้ติดตามหาสายพันธุ์ได้ถึงบ้านเลยทีเดียว

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก ต้องขอขอบคุณองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดพิษณุโลกที่ได้ให้ความอนุเคราะห์งบประมาณการประกวดไก่ชน
พระนเรศวรฯ และสุนัขบางแก้วทุกปี และในปี 2542 นี้ ได้ให้งบประมาณ
จัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนพระนเรศวรมหาราชขึ้น ทั้ง 9 อำเภอ
ในการพิมพ์หนังสือฉบับนี้ ได้รับการสนับสนุนอย่างยิ่งจาก ส.ส.ยิ่งพันธ์
মনะสิการ, ส.ส.สุชน ชามพูนท และ ส.ส.พิษณุ พลไวย์ สมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรจังหวัดพิษณุโลก คุณชลิต ปัดตพงศ์ นายองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดพิษณุโลก คุณธวัชชัย กันนะพันธ์ ประธานสภาองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดพิษณุโลก คุณปริญญา นิไทรโยค สมาชิกสภาจังหวัดเขต
อำเภอพรหมพิราม พล.ต.ท. ณรงค์ อมาตยกุล ผู้บัญชาการประจำ
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จ.ส.อ.ทวี บุรณเขตต์ ศูนย์อนุรักษ์ไก่พื้นเมือง
พิษณุโลก คุณทิวา สายัณห์ปทุม ฟาร์มไก่ไทยจังหวัดลพบุรี และอาจารย์
สุรกาญจน์ วิเชียรสรรค์ จอมราชันย์ฟาร์มอำเภอนครไทย จังหวัด
พิษณุโลก ตลอดจน คุณปรีชา บัวทองจันทร์ นักวิชาการสัตวบาล 7ว.
สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก ที่ช่วยเรียบเรียงเนื้อหา ตรวจสอบและ
จัดรูปเล่ม

(นายสัตวแพทย์นีสิต ตั้งตระการพงษ์)

ปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก

24 มิถุนายน 2542

สารบัญ

- คำนำ
- คำนิยม
- ไก่ชนพระนเรศวรมหาราช 1
- ลักษณะไก่ชนพระนเรศวรฯ 11
- หลักเกณฑ์การตัดสินไก่ชนพระนเรศวรฯ 17
- อุดมทัศน์ีย์ พันธุ์เหลืองหางขาว 19
- การเพาะพันธุ์ไก่ชน 29
- ตำนานการเลี้ยงไก่ชน 41
- การเพาะเลี้ยงไก่ชนแบบปล่อยหลังบ้าน
และจับให้ผสมพันธุ์ 59
- การผสมพันธุ์ไก่ชน 63
- เคล็ดลับวิชาการทำรังไข่และการปล่อยไก่ลงชน 77
- หมอไก่ชน 81
- โรคและอาการที่พบประจำของไก่ชน 87
- กว่าจะมาเป็นไก่ชนพระนเรศวรฯ วันนี้ 95
- สัตวแพทย์ตัวอย่าง ปี 2538 113
- ประวัติผู้เขียน 116

คำนิยม

ในนามของสมาชิกสภาแห่งชาติ พม่าได้ตระหนักเสมอมาว่า
 ฟ้าอย่างใดจึงจะทำให้ประชาชนได้มีประชาธิปไตย โดยเฉพาอย่าง
 ยิ่งและตรงรรมผู้ยากจน มักจะทิ้งพาอาศัยและยึดมั่นตาม
 ธรรมเนียมเป็นหลัก แต่ยังมีอคติที่จังหวัดหนึ่งคือ โดยสองภรรยาผู้สุดวิ
 จิงหวัด ได้ริเริ่มโครงการละทิ้งบ้านเกิด โดยสองภรรยาผู้สุดวิ
 จิงหวัด ได้ริเริ่มโครงการละทิ้งบ้านเกิด โดยสองภรรยาผู้สุดวิ
 จิงหวัด ได้ริเริ่มโครงการละทิ้งบ้านเกิด โดยสองภรรยาผู้สุดวิ
 จิงหวัด ได้ริเริ่มโครงการละทิ้งบ้านเกิด โดยสองภรรยาผู้สุดวิ
 จิงหวัด ได้ริเริ่มโครงการละทิ้งบ้านเกิด โดยสองภรรยาผู้สุดวิ

(นายชิงพันธ์ มนอสังข)
 อธิบดีกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

เชษนิกำ

☐	คำนำ	
☐	คำนิยม	
☐	โกชนพระนงศวรมหาราช	1
☐	ฉัตรพระโกชนพระนเรศวรฯ	11
☐	ขลุ่ยกลองพระโกชนโกชนพระนเรศวรฯ	17
☐	ฉัตรพระโกชนพระนเรศวรฯ	19
☐	กลองพระโกชนพระนเรศวรฯ	29
☐	ตำนานการประดิษฐ์กลอง	41
☐	การแกะเครื่องโกชนแบบปดอยที่บ้าน	
	พระโกชนปดอย	59
☐	กลองพระโกชน	63
☐	เครื่องดนตรีพื้นบ้านและการประดอยกลอง	77
☐	เพลงโกชน	81
☐	โขนและอาภรณ์ที่พบประดอยกลอง	87
☐	กล่าวจะมาเป็นโกชนพระนเรศวรฯ	95
☐	สัตว์เทพยดด้วยกลอง	113
☐	ประวัติผู้เขียน	116

ในนามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผมได้ตระหนักเสมอมาว่า
ทำอย่างไรจึงจะทำให้ประชาชนในชนบทมีอาชีพที่มั่นคง โดยเฉพาะอย่าง
ยิ่งเกษตรกรผู้ยากจน มักจะพึ่งพาอาชีพเกษตรกรรมที่อาศัยน้ำฝนตาม
ธรรมชาติเป็นหลัก แต่ยังมีโชคดีที่จังหวัดพิษณุโลก โดยสำนักงานปศุสัตว์
จังหวัด ได้ริเริ่มโครงการอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนพระนเรศวร ขึ้น เพื่อให้
สมาชิกผู้เลี้ยงไก่ชนหรือเลี้ยงไก่พื้นบ้าน ได้รวมตัวกันเป็นกลุ่มที่เป็นรูป
ธรรมชัดเจน ร่วมกันคัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์ไก่ชนให้เป็นไปในทิศทาง
เดียวกัน ตลอดจนพัฒนาพันธุ์ตามลักษณะไก่ชนพระนเรศวร ที่ได้ส่งเสริม
และเผยแพร่ไว้แล้ว

ในโอกาสนี้ ผมต้องขอขอบคุณสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก
และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน ที่ได้มีส่วนช่วยให้ไก่ชนพระนเรศวร เป็นที่
ประจักษ์และสร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดพิษณุโลก จนสามารถยึดเป็น
อาชีพเสริมหรืออาชีพหลักได้อย่างมั่นคงต่อไป

(นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพิษณุโลก

ผมรู้สึกยินดีที่มีส่วนช่วยอนุรักษ์และพัฒนาไกชนพระนเรศวรฯ ซึ่งเป็นไกชนที่มีถิ่นกำเนิดที่จังหวัดพิษณุโลก ในอดีต “การชนไก่” ถือเป็นกีฬาในวัง มีการละเล่นในสังคมชั้นสูง จนถึงปัจจุบันการเลี้ยงไกชนและการชนไก่ ถือเป็นวิถีชีวิตของชาวชนบทอย่างแท้จริง เพราะเกี่ยวข้องกับ การอนุรักษ์ วัฒนธรรม ประเพณี การกีฬา เป็นต้น

การจัดพิมพ์หนังสือไกชนพระนเรศวรฯ ครั้งนี้ ของสำนักงาน ปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลกจึงนับว่าเป็นเรื่องที่น่ายินดีที่จะช่วยให้ผู้เลี้ยงไกชนที่มีอยู่มากมาย ได้รู้จักลักษณะไกชนพระนเรศวรฯ ของจังหวัดพิษณุโลกมากยิ่งขึ้น สมควรที่พวกเราทุกคนจะได้ช่วยกันอนุรักษ์ไกชนพระนเรศวรฯ ไว้เป็นสมบัติของชาติต่อไป

ขอแสดงความยินดีกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมา ณ โอกาสนี้อีกครั้งหนึ่ง

(นายสุชน ชามพูนท)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพิษณุโลก

จังหวัดพิษณุโลก หรือ “เมืองสองแคว” มีของดีมากมายที่เป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ที่เป็นที่เคารพบูชาของชาวพิษณุโลกและประชาชนทั่วไปคือ **พระพุทธชินราช** นอกจากนี้ ยังมี **ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราชด้วย** ส่วนอีกอย่างหนึ่งที่ขึ้นชื่อลือชาในวงการพระเครื่องก็คือ **พระนางพญา** ซึ่งเป็นหนึ่งในเบญจภาคีที่ทุกท่านใฝ่หามาเป็นเจ้าของ

แต่ปัจจุบันได้มีของดีอีก 2 ชนิด ซึ่งปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก โดยคุณหมอนิสิต ตั้งตระการพงษ์ เป็นตัวตั้งตัวตีปลุกปั้นให้ **สุนัขไทยบางแก้ว** และ **ไก่ชนพระนเรศวร** เป็นที่รู้จักและสร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดพิษณุโลกอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งไก่ชนพระนเรศวร ปัจจุบันกำลังเป็นที่ต้องการของนักเลงไก่ชนเป็นอย่างยิ่ง ทำให้ผู้เลี้ยงไก่ชนพลอยลืมตาอ้าปากได้ในภาวะเศรษฐกิจแบบนี้ นับว่าไก่ชนพระนเรศวร ได้ช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจของชาติได้ไม่น้อยเลยทีเดียว จึงขอขอบคุณและขอสนับสนุนการจัดพิมพ์หนังสือไก่ชนพระนเรศวร เพื่อเผยแพร่ของดีเมืองพิษณุโลก ให้เป็นที่ประจักษ์ยิ่งขึ้นต่อไป

(นายพิษณุ พลไวย์)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพิษณุโลก

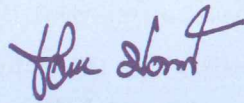
เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า ประเทศชาติกำลังประสบภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ ได้ส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพและภาวะการครองชีพของเกษตรกร ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ ดังนั้นการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรดังกล่าว จำเป็นต้องร่วมมือกันทุกฝ่าย เพราะอาชีพเกษตรกรเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลายอย่าง การส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชนจึงเป็นวิธีการแก้ปัญหาคารครองชีพในระยะยาว

องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ได้ตระหนักถึงเรื่องนี้เป็นสำคัญ จึงได้ส่งเสริมอาชีพให้ประชาชนหลายโครงการในแต่ละปี โครงการอนุรักษ์และพัฒนาไถ่ชนพระนเรศวรฯ ก็เป็นอีกโครงการหนึ่งที่องค์การฯ เห็นว่า มีความเหมาะสมหลายประการ กับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน อีกทั้งมีความเหมาะสมกับเกษตรกรของ จ.พิษณุโลกด้วย เพราะมีเกษตรกรผู้เลี้ยงไถ่ชนหรือไถ่พื้นเมืองเป็นจำนวนมาก ที่มีความประสงค์จะพัฒนาและปรับปรุงพันธุ์ไถ่ชนของตนเองให้มีคุณลักษณะตามลักษณะไถ่ชนพระนเรศวร ซึ่งมีการเลี้ยงกันอย่างแพร่หลายอยู่แล้ว เนื่องจากเป็นแหล่งกำเนิดของไถ่เหลืองหางขาว อันเป็นสายพันธุ์ของไถ่ชนพระนเรศวรฯ

ด้วยเหตุดังกล่าว องค์การฯ จึงได้อนุมัติงบประมาณ 77,350 บาท ให้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก ไปดำเนินการจัดตั้งกลุ่มผู้อนุรักษ์

และพัฒนาไกชนพระนเรศวรฯ ขึ้นทุกอำเภอๆ ละ 1 กลุ่ม รวมเป็น 9 กลุ่ม
มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ จำนวน 450 คน ซึ่งหนังสือเล่มนี้ จะเป็นคู่มือ
ให้กับผู้เข้าร่วมโครงการและผู้สนใจเป็นอย่างดี

ผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าในอนาคตอันใกล้นี้ จังหวัดพิษณุโลก จะ
เป็นแหล่ง “ไกชนพระนเรศวรฯ” ซึ่งเป็นไกชนพันธุ์ดี เป็นที่ต้องการของ
ตลาด เป็นทั้งไกเชิงดีและไกอนุรักษ์ จนสามารถพัฒนาเป็นอาชีพได้ต่อไป
ในที่สุด

(นายชลิต ปัตตพงศ์)

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

ผมขอแสดงความยินดีกับหนังสือไก่ชนพระนเรศวรมหาราช ที่ได้พิมพ์ขึ้น เพื่อเป็นคู่มือเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ชนที่เข้าร่วมโครงการอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนพระนเรศวรฯ ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก เป็นผู้สนับสนุนงบประมาณดำเนินการ

ผมในฐานะที่เป็นสมาชิกสภาจังหวัดพิษณุโลก รู้สึกภูมิใจที่ได้มีส่วนช่วยให้โครงการเกิดขึ้น เพื่อให้พี่น้องผู้เลี้ยงไก่ชนทุกอำเภอได้มีโอกาสพัฒนาพันธุ์ไก่ชนที่เลี้ยงอยู่ จากเดิมที่เลี้ยงเพื่อชนเพียงอย่างเดียว มาเป็นการเลี้ยงแบบอนุรักษ์ ตามลักษณะพันธุ์ไก่ชนพระนเรศวรฯ ที่มีมาแต่อดีต

ดังนั้น ผมจึงขอขอบคุณสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก อย่างจริงใจที่ได้ริเริ่มโครงการนี้และทำให้ไก่ชนพระนเรศวรฯ สร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดพิษณุโลกตลอดมาด้วย

(นายธวัชชัย กันนะพันธุ์)

ประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

นับว่าเป็นโอกาสอันดีที่ทางสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก
ได้ริเริ่มอนุรักษ์และส่งเสริมการเลี้ยงไก่ชนพระนเรศวรฯ ขึ้นในจังหวัด
พิษณุโลกเพราะไก่ชนก็คือไก่พื้นเมืองที่ชาวบ้านเลี้ยงกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ
และอยู่ใกล้ชิดกับชาวชนบทตลอดมา

เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปแล้วว่า จังหวัดพิษณุโลกเป็น “ถิ่นกำเนิด
พระนเรศวร” ตามคำขวัญของจังหวัดแต่สัตว์ที่อยู่คู่พระองค์ท่านตั้งแต่อดีต
และได้รับการสืบทอดมาสู่ลูกหลานจนถึงปัจจุบัน ก็คือ “ไก่ชน” ที่พระองค์
ทรงนำไปชนกับพม่า เมื่อครั้งประทับอยู่หงสาวดีในฐานะตัวประกัน

ดังนั้น การอนุรักษ์ไก่ชนพระนเรศวรฯ ให้คงไว้เป็นที่ประจักษ์แก่
อนุชนรุ่นหลังได้ จึงต้องขอขอบคุณทางปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก (นายนิสิต
ตั้งตระการพงษ์) และผู้เกี่ยวข้องที่ได้เสียสละแรงกาย แรงใจ ให้ไก่ชน
พระนเรศวรฯ เป็นของดีเมืองพิษณุโลกอีกอย่างหนึ่ง จึงขอสนับสนุนและ
แสดงความยินดีในการดำเนินการครั้งนี้

/s=1

(นายปริญญา นิไทรโยค)

สมาชิกสภาจังหวัดพิษณุโลก เขตอำเภอพรหมพิราม

ผมรู้สึกดีใจที่ได้มีส่วนช่วยสนับสนุนการจัดพิมพ์หนังสือไกชน
พระนเรศวรมหาราช ซึ่งคุณหมอนิสิต ตั้งตระการพงษ์ เป็นผู้ดำเนินการใน
ครั้งนี้ นับว่าหนังสือเล่มนี้จะก่อประโยชน์อย่างยิ่งแก่เกษตรกรผู้เฝ้าหา
ความรู้เกี่ยวกับไกชน เพราะหนังสือประเภทนี้ค่อนข้างหายาก เนื่องจาก
ยังขาดผู้ที่รวบรวมผู้รู้หลายๆ ท่าน นำเกร็ดเล็กเกร็ดน้อยมาไว้ในตำรา
เล่มเดียวได้ ดังนั้น ผมจึงขอแสดงความยินดีอย่างจริงใจกับคุณหมอและ
ทีมงาน ที่ทำให้ความจริงปรากฏขึ้นได้ และขอขอบคุณแทนชาวไกชน
ทั้งหลายทั่วประเทศมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(พล.ต.ท.ณรงค์ อมาตยกุล)

ผู้บัญชาการประจำสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ก่อนอื่นผมต้องขอขอบคุณ คุณหมอนิสิต ตั้งตระการพงษ์ ปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลกที่ได้ริเริ่มจัดพิมพ์หนังสือไ่กชนพระนเรศวรมหาราช ขึ้น เดิมที่ตำราไ่กชนผมเองก็สนใจและติดตามอ่านอยู่ตลอด แต่ตำราไ่กชนพระนเรศวรฯ นั้นมีเพียงคุณหมอนิสิตเท่านั้น ที่เคยเขียนไว้เมื่อปี 2535 พอได้ข่าวว่าคุณหมอมจะจัดพิมพ์หนังสืออีกครั้ง ผมจึงมีความยินดีและขอสนับสนุนการจัดพิมพ์ครั้งนี้ด้วย

ผมหวังว่าในอนาคตอันใกล้นี้ ไ่กชนพระนเรศวรฯ คงจะสร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดพิษณุโลกมากกว่าที่เป็นอยู่ เพราะใครๆ (นักเลงไ่กชน) ก็ทราบว่ “ไ่ก่เหลืองหางขาว” มีถิ่นกำเนิดที่พิษณุโลกนี่เอง ให้สมกับคำว่า “ไ่ก่เหลืองหางขาว ไ่ก่เจ้าเลี้ยง” และไ่ก่เจ้าเลี้ยงก็คือ “ไ่ก่ชนพระนเรศวรฯ” นั้นเอง

(จ.ส.อ.ทวิ บุรณเขตต์)

ศูนย์อนุรักษ์ไ่ก่พื้นเมืองจังหวัดพิษณุโลก

ในโอกาสที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก จะจัดพิมพ์หนังสือ
“ไกชนพระนเรศวรมหาราช” ขึ้น โดยรวบรวมนักเรียนจากหลายสำนักที่
เชี่ยวชาญด้านไกชนในแ่งมุ่มต่างๆ มาไว้ในเล่มนี้ จึงเป็นที่น่ายินดีที่ผู้นิยม
เลี้ยงไกชน จะได้มีตำราไกชนที่สมบูรณ์แบบไว้ศึกษา ลักษณะไกชน
พระนเรศวรฯ ต่อไป

ผมเองได้เฝ้าติดตามการพัฒนาไกชนมาตลอด ไม่นึกเลยว่า
วันหนึ่งได้มีผู้ให้ความสำคัญกับสัตว์ที่อยู่ใกล้ตัวเรา และอยู่ใกล้ชาวชนบท
มาตั้งแต่อดีต แม้บางท่านอาจจะมองว่าการชนไก่เป็นการทรมานสัตว์
การชนไก่เป็นการพนัน แต่โดยแท้จริงแล้วมันเป็นประเพณีที่มีมาแต่
โบราณที่อยู่คู่กับชาวบ้านมาจนถึงปัจจุบัน

ดังนั้น ผมจึงไม่ลังเลใจเลยที่จะให้การสนับสนุนการจัดพิมพ์
หนังสือเล่มนี้ ขอให้ทุกท่านใช้หนังสือเล่มนี้อย่างคุ้มค่า ให้เกิดประโยชน์
กับตน และส่วนรวมต่อไป

(นายทิวา สายัณห์ปทุม)

ฟาร์มไก่ไทยบ้านหนองยายโตะ อ.ชัยบาดาล จ.ลพบุรี

ผมขอแสดงความชื่นชมและยินดีเป็นอย่างยิ่งที่คุณหมอนิสิต
ตั้งตระการพงษ์ ปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก ได้จัดพิมพ์หนังสือไก่ชน
พระนเรศวรฯ ขึ้นเป็นวิทยาทานให้กับนักเลี้ยงไก่ชนทั้งหลาย เพื่อเป็นคู่มือและ
แนวทางในการปรับปรุงพันธุ์ไก่ชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งไก่ชนพระนเรศวรฯ
ซึ่งเป็นไก่เหลืองหางขาว ที่มีคุณลักษณะพิเศษตามตำรา **“ไก่เจ้าเลียง”**
อันเป็นที่ประจักษ์แก่นักเลงไก่ชนทั่วประเทศมาแล้ว ดังนั้น ในโอกาสนี้
ผมจึงขอฝาก **“แม่ไม้เหลืองหางขาว”** ไว้แก่ท่านผู้อ่านทุกท่านดังนี้

เหลืองหางขาวเคื่องแค่นแสนสาหัส
ชะไ้อโย หัวแดงแกล้งนายกู
เหลืองหางขาวแผ่นไผ่นขึ้นใจนจับ
เหลืองหางขาวโยนขวาชากรไร
นี่แน่ะกุมภภรณ์เข้าพุ่งหอก
พับแผ่นฟ้าพื้นแสงหน้าให้มันกลัว
เหลืองเล่นกระยางย่องกินปลา
สีกระหม่อมดับตะเกียงดับชีวี

กูจะอดมิ่งเล่นไ้อเดียวตุ้
วันนี้มีงได้รู้กูคือใคร
โยขยับคอยพลันหาพลาดไม
โยก็ใส่มีไซเบาเข้ากลางตัว
หาวออกเป็นเดือนให้มิ่งมัว
โยก็จิวไล่ส่งแขกแบกธรรณี
นกกระสาขมหอยโยไม่หนี
โยยอมพลีลี้มดวงลงกลางลาน

(นายสุรกาญจน์ วิเชียรสรรค์)

“จอมราชันย์ฟาร์ม” ต.เนินเพิ่ม อ.นครไทย จ.พิษณุโลก

ก่อนอื่นผมขอชมเชยปศุสัตว์จังหวัด คุณนิสิต ตั้งตระการพงษ์ และข้าราชการทุกคนที่ทำงานสำนักงานปศุสัตว์ ซึ่งเป็นแกนนำการประกวดไก่ชนเพื่อหาไก่ชนพระนเรศวรฯ (ไก่ชนเหลืองหางขาวไก่เจ้าเลี้ยงที่แท้จริง) เดิมผมกับ พล.ต.ต.ผดุง สิงห์เสนีย์ท่านเป็นผู้ที่รักไก่ชนอันดับหนึ่ง نگاهเขาใหญ่อันดับสอง ท่านรับราชการที่ใด ท่านก็เลี้ยงไก่ชนเป็นประจำ เมื่อท่านย้ายมารับราชการที่ พิษณุโลก ก็เลี้ยงไก่ชนและตั้งบ่อนไก่ชนเป็นบ่อนแรกในเมืองพิษณุโลก (ถูกต้องตามกฎหมาย) สำหรับผมก็ชอบไก่ชนอันดับหนึ่งเช่นเดียวกัน

ในอดีต ผมไปหาไก่ตามชาวบ้านที่เลี้ยงไว้เอาไปชนกับเด็กๆ รุ่นเดียวกันเป็นประจำ (ยังไม่มีบ่อนไก่ชน) ชาวบ้านหรือชาวนาเลิกการทำนาเมื่อถึงวันสงกรานต์เราจะนำไก่ชนมาตีกันตามลานนวดข้าว มีการพนันขันต่อซึ่งกันและกัน มีข้าวเปลือกเป็นเดิมพัน เมื่อมีบ่อนไก่ชนชาวนา-ชาวบ้านนำไก่มาตีกันที่บ่อน ผมได้รู้จักนายบ่อน เดิมท่านเคยเป็นทหารมาก่อนคุยเรื่องไก่ชนท่านก็เล่าให้ผมฟังว่ามีไก่ชนพระนเรศวรฯ ที่ควรอนุรักษ์ไว้ซึ่งท่านได้ศึกษาว่าไก่ชนพระนเรศวรฯ อยู่ที่พิษณุโลกนี้เอง ตั้งแต่นั้นมาท่านให้ผมศึกษาหาข้อมูลของไก่ชนเป็นต้นมา ท่านรักผมมาก มีนิสัยคล้ายๆ กัน

เล่นอะไรชอบศึกษาสิ่งนั้นๆ ดังคำพังเพยที่ว่า **“รู้อะไรต้องรู้ให้จริง”** เช่น
ไ้ก่ชนพระนเรศวรฯ เป็นต้น เมื่อท่านเสียชีวิตผมก็ศึกษาต่อมาตามลำดับ

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2533 ครบ 400 ปี สมเด็จพระนเรศวรมหาราช
ทรงครองราชย์ มีคุณหมอนิสิต (ปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก) ซึ่งไม่เคยรู้จักกัน
มาก่อน มาหาผมที่บ้านว่าจะอนุรักษ์ไ้ก่ชนพระนเรศวรฯ เมื่อท่านพูด
ความประสงค์ขึ้นมาทำให้ผมขนลุกขึ้นมาทั้งตัว ผมจึงเล่าให้ท่านฟังตามที่ได้
ได้บันทึกไว้และคำบอกเล่าจาก พล.ต.ต.ผดุง จากตำราในใบข่อย จากคำ
บอกเล่าของรุ่นพี่ - พ่อ และผู้ชอบเล่นไ้ก่ชนเพื่อไปปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก
เป็นแกนนำ อนุรักษ์ไ้ก่ชนพระนเรศวรฯ จนถึงปัจจุบัน

รายละเอียดของไ้ก่ชนพระนเรศวรฯ ให้ดูหนังสือไ้ก่ชนพระนเรศวร
มหาราชไ้กลือเลื่องของเมืองพิษณุโลก ซึ่งคุณหมอนิสิตเขียนไว้เมื่อ
26 เมษายน 2535 และเล่มใหม่นี้

พ.ศ.

(พ.ต. พัทธ์ชัย บัวเปรม)

ข้าราชการบำนาญ

ภาพเขียนฝาผนัง ณ วัดสุวรรณดาราราม จ.พระนครศรีอยุธยา

ไก้

พระบารมีพรหมหาราธ*

คำนำ

กีฬา “ชนไก่” หรือ “ตีไก่” เป็นที่นิยมแพร่หลายในประเทศแถบเอเชียของเรา คือ ไทย พม่า ลาว เขมร มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย การชนไก่ในแถบเอเชียนี้ มีประวัติการชนไก่อันยาวนาน กีฬาชนไก่ได้แพร่หลายไปอีกหลายประเทศของโลก ประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีการชนไก่เช่นกัน เชื่อกันว่า ไก่ชนคงพัฒนามาจาก “ไก่ป่า” ซึ่งมีคนนำมาเลี้ยงไว้เพื่อเป็นอาหารประจำบ้านเมื่อไก่ป่ามาอยู่กับคนนานเข้า ก็แพร่ลูกหลานเป็นจำนวนมาก นิสัยของไก่มีประจำตัวคือ หวงถิ่นที่อยู่ ถ้ามีตัวอื่นเข้ามา ก็จะออกไปปกป้องตีกัน หรือเมื่อมีการแข่งผสมพันธุ์กับตัวเมียไก่ตัวผู้ก็จะตีกัน ซึ่งจะเริ่มถือหางไก่กันระหว่างเจ้าของไก่ จึงมีการพนันเกิดขึ้นด้วย นิสัยของคนไทยหรือนักเลงไก่ชน คนไทยต้องการจะเอาชนะผู้อื่น จึงมีการพัฒนาไก่ป่าเรื่อยมาจนเป็น “ไก่คู่” ซึ่งเป็นต้นตระกูลไก่ชนไทยสมัยแรกๆ ไก่คู่ มีหลายสี ขนาดใหญ่ แต่รูปร่างปราดเปรียว ไซดก มีเนื้อมาก เมื่อนำ

* โดย นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์ ปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก

มาเป็นไก่อชน จะทรหดอดทน แข็งแรง ชนได้ดี ทนทานในการต่อสู้ การผสมพันธุ์เพื่อพัฒนาไก่อชนให้ชนเก่ง นักเลงไก่อชนต้องคัดเลือกศึกษาไก่อเก่งๆ ถึงลักษณะทั่วไป สีขน สร้อย โดยเฉพาะบริเวณแข้งและนิ้วเท้า จึงเกิดเป็นตำราไก่อชนบอกเล่ากันต่อๆ มา เมื่อพ่อขุนรามคำแหงทรงประดิษฐ์ตัวอักษรไทยขึ้นมาก็ทำการบันทึกหลักฐานไว้ดังนั้นตำราไก่อชนจึงไม่ได้สูญหายไปไหน มีการถ่ายทอดมาโดยตลอด และมีการเพิ่มเติมเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน หนังสือไก่อชนของเกรียงไกร ไทยอ่อน เขียนไว้ว่า ไก่อชนไทยพัฒนามากกว่า 500 ปี ปัจจุบันมีพันธุ์ไก่อชนเป็นจำนวนมาก ที่นักเลงไก่อได้ผสมพันธุ์ขึ้นมา เพื่อจุดประสงค์เดียวกันคือ ให้ได้ไก่อเก่งขึ้นมา เพื่อนำไปชนชนะไก่ออื่นๆ พอแยกตามสีดังนี้คือ ไก่อเหลืองหางขาว ประดู่หางดำ เขียวเลา เทาทอง และไก่อลาย นักเลงไก่อชนหลายท่านบอกว่า ไก่อชน สมัยแรกๆ นั้น มีอยู่ 2 พันธุ์ คือ “ประดู่ไก่อป่า (ประดู่หางดำ) และไก่อเหลืองหางขาว”

ประวัติไก่อชนพระนเรศวรมหาราช

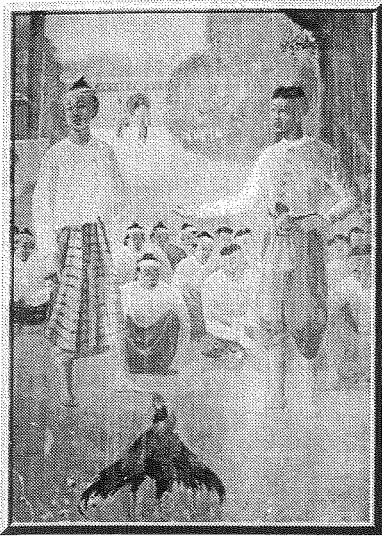
จากหนังสือพระมหากษัตริย์ไทย ของประกอบ โชติประการ, 2519 หน้า 208 กล่าวไว้ดังนี้

วันหนึ่ง ได้มีการตีไก่ขึ้นระหว่างสมเด็จพระนเรศวรฯ กับไก่อของมังช้ายสิงห์ราชันดาดา (ต่อมาได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นพระมหาอุปราช) ไก่อสมเด็จพระนเรศวรตีชนะมังช้ายสิงห์ มังช้ายสิงห์จึงขัดเคืองตรัสประชดประชันหยามหยันออกมาอย่างผู้ที่ถือดีว่า มีอำนาจเหนือกว่า

“ไก่อเซลดตัวนี้เก่งจริงหนอ”

ถ้าไม่ใช่คนเห็นมหาญแก้วนกล้ำ, ไม่ใช่คนสู้คนทุกสถานการณ์ก็คงจะได้แต่รับฟังหรือเจรจาโต้ตอบไปอย่างเจียมเนื้อเจียมตัว แต่สมเด็จพระ

พระนเรศวรไม่ใช่คนเช่นนั้น ทรงเป็น
วีรชาติชาติที่ทรงสู้คนทุกสถานการณ์
จึงตรัสได้ตอบเป็นเชิงทำอยู่ในที่ว่า

“ไก่อะลยตัวนี้ อย่าว่าแต่จะตี
กันอย่างกีฬาในวังเหมือนอย่างวัน
นี้เลย ดีพันบ้านเมืองกันก็ยิ่งได้”

จากหนังสือของประยูร ทิศนาคะ :
สมเด็จพระนเรศวรฉบับออกอากาศ
พระนครหอสมุดกลาง 09,2513
(10) 459 หน้า 64-65 ได้บรรยายการ
ชนกันอย่างละเอียดว่า

“ขณะที่ไก่ของสมเด็จพระนเรศวรกับไก่ของพระมหาอุปราชแห่ง
กรุงหงสาวดี กำลังชนกันอยู่อย่างทรหด ต่างตัวต่างเข้าจิกตีฟาดแข่ง
แทงเดี่ยวอย่างไม่ลดละ ฝ่ายทางเจ้าของไก่ คือ สมเด็จพระนเรศวร และ
พระมหาอุปราชแห่งกรุงหงสาวดี พร้อมทั้งข้าราชการบริพารทั้งหลายที่
เสมอนอก ก็เขม็งมองด้วยความตั้งอกตั้งใจ และผู้ที่ปากเปราะหน้อย ก็ตีปีก
ร้องสนับสนุนไก่อ้างฝ่ายเจ้านายของตนเป็นที่สนุก

อย่างคาดไม่ถึง ขณะที่ไก่ฟาดแข่งกันอย่างสุดลุดลุดพลัน สายตา
ผู้ดูทุกคู่ต่างก็เอาใจช่วยและแทบว่าจะไปชนแทนไก่อีกว่าได้คล้ายกับว่าไก่ชน
กันไม่ได้ตั้งใจตน เมื่อทั้งสองไก่พัวพันกันอยู่พักหนึ่ง ไก่อของพระมหาอุปราช
ก็มีอันล้มกลิ้งไปต่อหน้าต่อตา ไก่อของพระนเรศวรกระพือปีกอย่างทรนง
และขันเสียงใส พระมหาอุปราชถึงสะอึก สะกดพระทัยไว้ไม่ได้”

นับว่าเมืองไทยเรามีไก่ชนที่เก่งมาก จึงทำให้สมเด็จพระนเรศวรฯ
เชื่อพระทัยอย่างแน่นอนว่าเมื่อชนต้องชนะไก่อพม่า จึงกล้าทำท่ายเดิมพัน

บ้านเมืองกัน พงศาวดารยังกล่าวถึง การตีไก่เป็นที่นิยมอย่างกว้างขวาง ในพม่า โดยเฉพาะในราชสำนักถือกันว่า “การตีไก่เป็นกีฬาในวัง” บรรดา เชื้อพระวงศ์จึงนิยมเลี้ยงไก่ชนกันทั่วแทบทุกตำหนัก จะเห็นได้ว่า การตีไก่ เป็นที่โปรดปรานของเชื้อพระวงศ์ในวังของพม่า จึงเชื่อได้ว่าคนไทยสมัยนั้น การตีไก่ก็เป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายเช่นกัน สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงพระราชสมภพ ณ วังจันทร์ เมืองพิษณุโลก พระองค์ทรงโปรดปราน การตีไก่มาแต่ทรงเยาว์วัย ทรงใฝ่หาความรู้และเสาะหาไก่เก่งมาเลี้ยงไว้ ครั้นเสด็จไปประทับที่พม่าก็ทรงนำไก่ชนไปด้วย

พ.ต.พิทักษ์ บัวเปรม (ข้าราชการบำนาญ) ท่านได้บันทึกไว้ว่าเมื่อ ปี 2500 ท่านได้อ่านตำราไก่ชนจากสมุดข่อย เชื่อแน่ว่าไก่ที่พระนเรศวรฯ ทรงนำไปชนกับพม่านั้น นำไปจาก “บ้านกร่าง” เดิมเรียกว่า “บ้านหัวแห” ซึ่งอยู่ห่างจากตัวเมืองพิษณุโลกไปทางทิศตะวันตก ประมาณ 9 กิโลเมตร ความเห็นนี้ท่านว่าตรงกับการศึกษาของ พล.ต.ต.ผดุง สิงห์เสนีย์ ด้วย

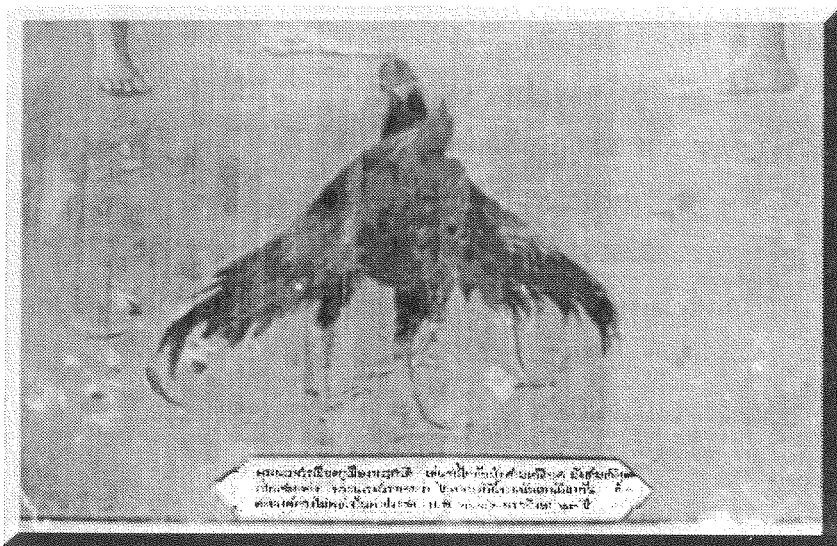
บ้านกร่าง อำเภอเมืองพิษณุโลก แดนไก่ชนพระนเรศวรฯ เป็น หมู่บ้านเก่าแก่สืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษไทยโบราณ ปัจจุบันพบซาก ปริกหักพังของวัดวาอารามเป็นจำนวนมาก เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความ เจริญรุ่งเรืองของบ้านเมือง และมีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์มา ยาวนาน ผู้คนในหมู่บ้านยังสืบทอดขนบธรรมเนียมมาตั้งแต่บรรพบุรุษ คือมีงานเทศกาลต่างๆ ก็จะมีนัดชนไก่กัน มีบ่อนไก่ชน 1 แห่ง ประจำหมู่บ้าน

ทุกวันอาทิตย์ที่มีไก่ชนในสังเวียน จะพบว่า ลุงแก่ๆ ท่านหนึ่ง ไป ดูไก่ชนทุกนัด ชื่อ “ลุงชิต เพชรอ่อน” อายุประมาณ 90 ปี (พ.ศ. 2535) ร่างกายแข็งแรง ตาดี หูดีพูดต้องเสียงดัง ชักถามคนในหมู่บ้านบอกว่า เป็นนักเลงไก่ชนมาตั้งแต่เด็ก สืบสายเลือดการชนไก่มาจากพ่อและ ปู่ ท่านเล่าว่าสมัยพ่อพูดถึงสมัยปู่เลี้ยงไก่ชน (ประมาณ 200 ปีมาแล้ว)

บ้านกว้างเลี้ยงไก่มาก เป็นไก่เก่งชนชนะชื่อเสียงโด่งดัง เป็นที่ต้องการของ
คนต่างถิ่น ไก่ที่เลี้ยง เป็น “ไก่อุตัวใหญ่ สีเหลือง หางขาว” และปู่ได้พูด
เสมอว่า “ไก่เหลืองหางขาว ไก่เจ้าเลี้ยง” คำพูดนี้ติดปากคนบ้านกว้างมาจน
ทุกวันนี้

ผู้เขียนได้ไปศึกษาภาพเขียนฝาผนังที่วิหารวัดสุวรรณดาราราม
จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นภาพเขียนเก่าแก่ มีอยู่ภาพหนึ่งเป็นภาพ
พระนเรศวรฯ ชนไก่ ได้ภาพบรรยายไว้ว่า “พระนเรศวรฯ เมื่ออยู่หุงสาวดี เล่น
พนันไต่กับมังสามเกลียด มังสามเกลียดก็ว่าไก่ชलयเก่ง พระนเรศวรฯ
ตรัสตอบว่า ไก่ชलयตัวนี้จะพนันเอาเมืองกัน ต่างองค์ต่างไม่พอใจ
ในคำตรัส พ.ศ. 2121 พระชันษา 23 ปี” ซึ่งภาพไก่ที่เขียนเป็นไก่เหลือง
หางขาว แข้งขาวเหลือง ปากขาวเหลือง ตาเหลือง ดังนั้น ไก่ชนที่
พระนเรศวรฯ นำไปจากบ้านกว้าง จึงน่าจะเป็น “ไก่เหลืองหางขาว”
สมดังที่ว่าเป็นไก่เจ้าเลี้ยง

ในหนังสือสารานุกรมพัฒนาภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 3 เรียก “ไก่เหลืองหางขาว” ว่า “ไก่เหลืองใหญ่” ลักษณะขนสีแดงอ่อน คล้ายสีทอง ขนปีกขาว ปากขาว หางขาว ปากเป็นร่อง เกิดเป็นผิวหยาบตะกร้า (ขาวแกมเหลือง) จัดเป็นยอดไก่

ลักษณะไก่ชนพระนเรศวรฯ

ไก่ชนพระนเรศวรฯ เป็นไก่ชนในสายพันธุ์ไก่เหลืองหางขาวดังกล่าวที่ว่า “ไก่เหลืองหางขาว ไก่เจ้าเลี้ยง” จึงเป็นที่ต้องการของนักเลงไก่ปัจจุบันอย่างมากถึงกับพูดว่า “ไก่เหลืองหางขาวกินเหล้าเชื่อ” หมายความว่า ไก่เหลืองหางขาว เมื่อได้คูตีแล้วไม่ต้องมานั่งดูไปสั่งเหล้ามากินเชื่อก่อนได้ ต้องชนะแน่ๆ ตำราไก่ชนของ เกรียงไกร ไทยอ่อน บอกว่าไก่เหลืองหางขาวเป็นไก่มีสกุล มีประวัติเด่นมาก มีลำหักลำโคนดี แขนงแน่นยำ อาจแขนงเข้าตาหรือเข้ารูปหูพอดี รูปร่างยาว 2 ท่อน สูงระหงดี สีสร้อยเป็นสีเหลือง ปากสีเหลือง เนื้อชมพูอมแดง แข็งเหลืองอมขาว เล็บและเดือยสีเหลืองอมขาว

ได้มีผู้รู้และนักเลงไก่หลายท่าน ได้ให้ความรู้เพิ่มเติมว่า ไก่เหลืองหางขาว ต้องมีลักษณะดูเป็นพิเศษโดยทั่วไปอีก คือ

“หน้าหงอนบาง	กลางหงอนสูง
สร้อยระย้า	หน้านกยูง”

ไก่เหลืองหางขาว เป็นไก่ชั้นยอดเยี่ยมของทางภาคใต้ มีลักษณะคือ

“อกชัน	หัวขันติ
หงอนบิด	ปากร่อง
พัดเจ็ด	ปีกสิบเอ็ด
เกล็ดยี่สิบสอง	ถือเป็นไก่ชั้นเยี่ยม”

อกชัน	คือ อกเข็ดท้ายลาด
หัวน้ชิต	คือ ขั้วหางชิตกับบั้นท้าย กั้นเชิงกราน
หงอนบิต	คือ หงอนไม่ตรง
ปากร่อง	คือ ปากบนมีร่อง ตั้งแต่โคนตรงจมูก 2 ข้าง
พัดเจ็ด	คือ ขนหางพัดมีข้างละ 7 อัน
ปีกสิบเอ็ด	คือ ขนปีกท่อนนอกมีข้างละ 11 อัน
เกล็ดยี่สิบสอง	คือ เกล็ดนี้วกกลางมี 22 เกล็ด

พ.ต.พิทักษ์ บัวเปรม ได้สรุปลักษณะไก่ชนของพระนเรศวรมหาราช

ไว้ดังนี้

สี	สร้อยเหลือง ทั้งสร้อยคอ สร้อยปีกและสร้อยหลัง ลักษณะ “สร้อยประบำ ระย้าประกัน”
หาง	ยาวเหมือนฟอนข้าว กระจวยหางสีขาว ยาวโค้งไป ด้านหลัง ปลายห้อยตกลงสวยงาม
หน้า	แหลมยาว เหมือนหน้านกยูง
ปาก	ขาวอมเหลือง มีร่อง 2 ข้างจอยปาก
ปีก	ใหญ่ยาว มีขนขาวแซมทั้งสองข้าง
อก	ใหญ่ ตัวยาว ยืนขาห่างกัน
ตะเกียบ	คู่แข็ง กระจุกใหญ่
แข้ง	ขาวอมเหลือง เล็ก นิ้วยาวเรียว เดือยงอน คันข้อ
ชัน	เสียงใหญ่ - ยาว
ยืน	ท่าผงาดดั่งราชสีห์

เกล็ดที่แข้งและนิ้วเท้าต้องเรียบ และมีลักษณะพิเศษ คือ

“เสื่อช่อนเล็บ เหน็บชั้นใน
ไซบาดาล เกล็ดผลาญศัตรู”

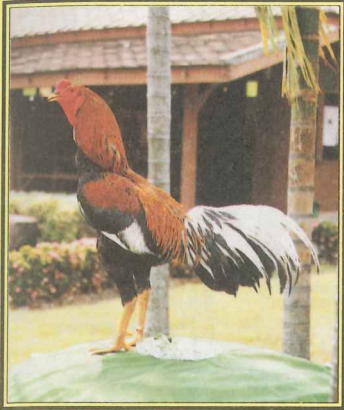
การค้นหาไก่เหลืองหางขาว ให้มีลักษณะครบทุกอย่างและมีลักษณะพิเศษอีก คงจะมีตัวเดียวคือ ไก่ชนพระนเรศวรฯ ปัจจุบันการผสมพันธุ์ไก่ชนได้แพร่หลาย และกระจายพันธุ์ไปทั่วประเทศ เพราะมีการผสมข้ามเหล่าข้ามพันธุ์และข้ามสี จนมีไก่ชนหลากสีขึ้น สุดแท้แต่ไก่ตัวไหนจะเก่ง จึงจำเป็นต้องจัดประกวดไก่ชนพระนเรศวรฯ เพื่อหาไก่ชนพระนเรศวรฯ ไว้แพร่พันธุ์ และคงพันธุ์ไว้เพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้และเข้าใจในพันธุ์ไก่ชนของพระนเรศวรฯ ต่อไป อย่างไรก็ตาม ขณะนี้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก ได้จัดตั้ง “กลุ่มผู้นุรักษ์และพัฒนาพันธุ์ไก่ชนพระนเรศวรฯ” ขึ้นทุกอำเภอของจังหวัดพิษณุโลกแล้ว

- การประกวดไก่ชนพระนเรศวร งานฉลองครองราชย์ 400 ปี สมเด็จพระนเรศวรมหาราช เมื่อปี 2533 •

ลักษณะไก่ชนพระบรมศอรวมหาราช

• ยืนสง่างามดังราชสีห์ •

• ปาก หงอน เหนียง และตุ้มหู •

• กระจวยหางสีขา •

• สร้อยคอ สร้อยปีกและสร้อยหลัง
(สร้อยประบำ ระย้าประกำ) •

• ออกกว้างใหญ่
ยืนขาห่างกัน •

• ปีกด้านใน •

• ปีกด้านนอก •

• แข้ง เกล็ด เด็อย •

• คางรัดเพ็ด เหมือนนกยูง •

• ขู่้งตีน นี๊ เล็บ •

ลักษณะโกศนพระนเรศวร ฯ

จากการที่จังหวัดพิษณุโลก ได้จัดมหรรมการประกวดโกศนพระนเรศวรฯ ขึ้นเมื่อ 29 กรกฎาคม 2533 มีโกศเข้าประกวด 633 ตัว คณะกรรมการ ได้ตัดสินโกศชนะเลิศไว้ 5 รางวัล และชมเชยอีก 5 รางวัล แล้วได้นำโกศชนะเลิศมาศึกษารายละเอียด แล้วบันทึกไว้ตามที่ได้พบเห็นจริง จึงนำมาแสดงไว้เพื่อให้ผู้สนใจเลี้ยงโกศนพระนเรศวรฯ ได้ศึกษา

หัว หัวตั้งแต่ปลายหงอนถึงคอ มีลักษณะโค้งมน ขนหัวตั้งแต่หัวคิ้วทั้งสองข้างปลายไปประสานกันตรงกลาง ดูเป็นสันตรงกลางหัว

ตา ตามีขนาดเล็ก ตาขวามีสีขาวอมเหลือง และมีเส้นเลือดแดงโดยรอบ หัวตาแหลมเป็นรูปตัววี (V) ซึ่งเกิดจากเปลือกตาบนและล่างบรรจบกันที่หัวตา จึงดูเหมือนตาเรียวเรียกว่าตาสดใส เป็นโกศฉลาดและบึกบึน

หู	หูทั้งสองข้างมีขนสีเหลืองและขาวเหมือนสีของตัวไก่ ขนหูนี้อาจปิดรูหูสนิท ไม่มีขี้หู (หากมีขี้หูแสดงว่าไก่ไม่สมบูรณ์)
ตุ้มหู	ตุ้มหูเป็นเนื้อสีแดงจัดเหมือนสีของหน้าไก่ มีรูปยาวรีขนาดไม่ใหญ่และไม่ยาน
เหนียง	เป็นแผ่นเนื้อ 2 แผ่น อยู่ใต้คางตั้งแต่โคนปากล่างทั้ง 2 ข้าง ลงมาปิดลูกกระเดือก มีสีแดงจัดเหมือนหน้าไก่ เหนียงต้องไม่ยาน
หงอน	จัดอยู่ประเภทหงอนหิน มี 3 แถวตามยาวโดยแถวกลางสูงกว่า หงอนมีสีแดงจัด ตั้งอยู่บนหัวตั้งแต่โคนปากไปบนหัวไก่ด้านหลัง หงอนด้านหน้าเหนือปากมีลักษณะบางและตรงกลางหงอนสูง หงอนสีแดงจัดแสดงว่าไก่ฟิตจัด
ปาก	ปากมีสีขาวอมเหลือง มีขนาดยาว โคนปากใหญ่ ขอบปากและปลายปากคม ปากบนปิดปากล่างสนิท รูปร่างปากคล้ายปากนกแก้ว ขนาดปากหนาและงุ้ม ลักษณะแข็งแรงมั่นคง ปากบนมีร่องตั้งแต่โคนตรงจุ่มุก

รูจมูก	รูจมูกกว้างยาวและใหญ่อยู่โคนปากทั้งสองข้าง ช่วยให้หายใจคล่อง เมื่อไก่เหนื่อย สันกระดูกเหนือรูต่อจากโคนปากจะมีสีชาวมเหลือง
คิ้ว	โหนกคิ้วนูนเป็นสันโค้งปิดเข้าตา ทำให้ป้องกัน ลูกตาจากการตี
คอ	คอไก่นับตั้งแต่ใต้คางลงมาถึงหัวไหล่ คอไก่พระนเรศวรฯ ต้องคอยาว และใหญ่ กระดุกข้อถี่
สร้อย	“สร้อยประป่า ระย้าประกัน” สร้อยมีสีเหลืองทั้งตัว คือ “สร้อยคอ” “สร้อยปีก” และ “สร้อยหลัง”
สร้อยคอ	สีเหลือง ลักษณะเส้นเล็กละเอียดขึ้นหนาแน่น ยาวประป่า
สร้อยหลัง	มีสีเหลือง ปลายแหลม ยาวระย้าประถึงกัน
หลัง	หลังแผ่ขยายใหญ่

ปีก	ปีกเมื่อกางออกจะเห็นกล้ามเนื้อปีกใหญ่ หนาตลอดทั้งปีก เอ็นยึดกระดูกแข็งแรง ขนปีกขึ้นหนาแน่นชิด มีความยาวเท่ากัน ขนปีกยาวถึงกระดูกกัน
กระดูกกัน	เนื้อโคนหางมีขนาดใหญ่ อยู่ชิดกับกระดูกกัน กบเวลาจับดู
ต่อมน้ำมัน	อยู่เหนือกระดูกกัน เนื้อโคนหาง มีขนาดใหญ่ และสองต่อมอยู่ติดกัน
ตะเกียบตุต	เป็นกระดูกสองอัน ออกจากกระดูกซี่โครงสุดท้าย ยาวมาแย้งกัน เป็นกระดูกแข็งแรงหนา โค้งเข้าหากัน และอยู่ชิดกัน แสดงว่าตีเร็วและแรงดี
หาง	หางจะมีสีขาวเป็นส่วนใหญ่ กระสวยหางเป็นสีขาว หางทั้งหมดดูเป็นพวงใหญ่ ยาวโค้งแข็งไปด้านหลัง ปลายหางห้อยตกลงเล็กน้อย ดูแล้วสวยงาม แสดงว่าเป็นไก่มีกำลังดี
บั้นขา	กล้ามเนื้อโคนขามีขนาดใหญ่ แสดงว่าไก่มีกำลังดี

- อก** ออกกว้างใหญ่ กล้ามเนื้อเต็ม กระดูกหน้าอก
แข็งแรง โค้งเป็นท้องเรือและยาว ออกกว้าง
เวลายืนโคนขาจะห่างกัน
- กระดูกโหลปลาธา** อยู่ระหว่างหัวปีกมายังหน้าอก เป็นกระดูกใหญ่
และยาวแข็งแรง แสดงว่าไค้ตีทนพลังสูง
- แข้ง** สีของแข้ง เกล็ด นิ้วเท้า เล็บและเดือย มีสีขาว
อมเหลือง แข้งมีขนาดกลมเล็ก มีเกล็ดแข้ง 2 แถว
- นิ้ว** มีลักษณะนิ้วยาว ปลายเรียว นิ้วกลางยาวเรียว
มีเกล็ดตั้งแต่ 20 เกล็ด ขึ้นไป ทองปลิง เนื้อ
ผ้านิ้วเท้าจะมีปุ่มตรงข้อเป็นลักษณะคล้ายเนื้อ
ด้านนิ้วละ 3 ข้อ ทำให้จับดินได้ดี
- อุ้งตีน** หนึ่งอุ้งตีนบาง เวลายืนอุ้งตีนไม่ติดพื้นดิน
- เล็บ** มีสีเหมือนแข้งคือขาวอมเหลือง โคนเล็บใหญ่
หนาแข็งแรง ปลายแหลม
- นิ้วก้อย** ปลายนิ้วจะแผ่ใหญ่ เกล็ดมีรอยแตก ตั้งแต่
1 เกล็ดขึ้นไป แสดงว่าเวลาตีแล้วแทง
- เดือย** เดือยสีขาวอมเหลือง เป็นกระดูกที่ออกมาจาก
แข้งด้านใน โคนมีขนาดใหญ่ แล้วเรียวแหลมคม
ที่ปลาย เดือยอนเล็กน้อย และโคนเดือยต่ำ
ชิดนิ้วก้อย (ห่างไม่เกิน 1 เซนติเมตร) แสดงว่า
แทงเก่ง

ทำยีน ยีนยึดดอกตรง ยีนขาดตรงขีด ข้อขาไม่งอ หัวปีกยก
“ยีนผงาดตั้งราชสีห์” แสดงว่าไม่ยอมก้มหัวให้
คู่ต่อสู้ ข้อขายึดตรง แสดงว่าต้องเตะแมน

ทำเดิน ทำเดินมีสง่าเหมือนทำยีน เวลาเดินยกเท้าขึ้นก็
จะกำนิ้วทั้งหมด เมื่อย่างลงเกือบถึงพื้นดินก็จะ
แบ่นิ้วออกทั้งหมด การเดินมีความระแวดระวัง
และเฉลียวฉลาด แสดงว่าเป็นไก่มีเหลี่ยมจัด
สามารถเปลี่ยนแปลงชั้นเชิงการตีได้หลายแบบ

เกล็ดสำคัญ

เสือซ่อนเล็บ หมายความว่า เวลาเดินตรง เกล็ดของแข้งจะทับ
เกล็ดโคนนิ้วกลางตั้งแต่ 2 เกล็ดขึ้นไป

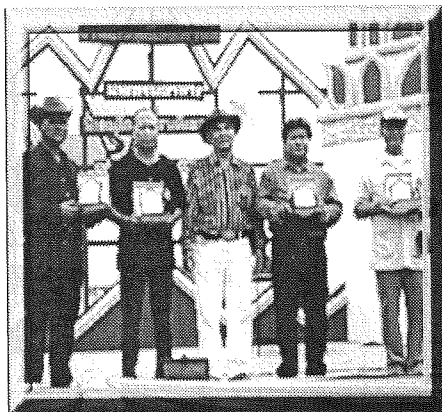
เกล็ดสำคัญที่ยังไม่พบในการประกวดเมื่อ 29 กรกฎาคม 2533

1. เหน็บชั้นใน ที่นิ้วชี้จะมีเกล็ดซ้อนกันตั้งแต่ 1 เกล็ดขึ้นไป
ตรงข้อใดข้อหนึ่งก็ได้ และข้างหนึ่งข้างใดก็ได้
2. ไชบาดาล ที่โคนนิ้วก้อยจะมีเกล็ดต่อลงมาระหว่าง
นิ้วก้อยและนิ้วชี้ เกล็ดนี้จะต่อไปที่อุ้งเท้า
หรือมีเกล็ดที่อุ้งเท้าก็ได้
3. ผลญศัตร์ เกล็ดที่นิ้วชี้แตกตั้งแต่ 1 เกล็ดขึ้นไป ข้างใด
ข้างหนึ่งก็ได้

หลักเกณฑ์การตัดสิน โขนพระนเรศวร ฯ

โดยทั่วไปการตัดสินโขนหรือการตัดสินการประกวดสัตว์อื่นโดยทั่วไป ได้ยึดหลักคล้ายๆ กัน โดยเฉพาะการประกวดโขนนั้น เราไม่ได้ตัดสินความเก่งในการชน แต่เราตัดสินลักษณะถูกต้องตามพันธุ์และความสวยงามเท่านั้น และหาตัวชนะเลิศในกลุ่มของโกล์ที่ส่งเข้าประกวดในวันนั้น ฉะนั้น ตัวที่ชนะเลิศจึงไม่ถือว่าเป็นต้องไปชนะเลิศในคราวอื่นๆ ด้วย ปัจจุบันนี้การเลี้ยงโขนเป็นธุรกิจที่ทำรายได้ดี หากมีโขนชนะเลิศไว้ในซุ้มของตัวเองจะทำให้มีชื่อเสียง และขายได้ดี จึงมีการใช้เทคนิคต่างๆ เพื่อตบตากรรมการ ซึ่งกรรมการควรจะพิจารณาอย่างละเอียดให้มากขึ้น เช่น มีการตัดต่อปีกโกล์ หรือมีการย้อมสีขนโกล์ให้ดำ เพื่อปิดบังตำหนิของโกล์ตนเอง สำหรับหลักเกณฑ์การตัดสินโขนพระนเรศวรฯ ยึดหลักดังนี้คือ

ลำดับ ที่	รายการ	รายละเอียด				คะแนน เต็ม	คะแนน ที่ได้	หมายเหตุ
1	รูปร่าง	คอและ หัว 5	ลำตัว 5	ขาและ แข้ง 5	นิ้ว 5	20		คอใหญ่ หัวยาว ขาใหญ่ แข็งเล็ก นิ้วยาวเรียว
2	หัว	หงอน 5	ปาก 5	ตา 5	คาง 5	20		หงอนหินบางกลาง สูง กำมะหยี่ใหญ่สูง โคนปากยาว ตา เล็กยาว (ตาไม่แหก) คางรัดเพ็ด (เหมือน นกยูง)
3	ขนและ สร้อย	สร้อย คอ 5	สร้อย หลัง 5	ปีก 5	หาง 5	20		สร้อยคอยาว (ประ บ่า) สร้อยหลังยาว (ระย้าปิดตุต) ปีก ใหญ่หนาและยาว
4	ลักษณะ ไก่ชน	ทำยืน 10	ทำเดิน 10	-	-	20		ทำยืนนอกตั้ง (แบบ สิงห์) ทำเดินสง่า ตามธรรมชาติ
5	สุขภาพ	สม บุรณ 10	น้ำหนัก 10	-	-	20		น้ำหนัก ชั่งทั้งตัว ไก่ใหญ่ 3 กก.ขึ้นไป ไก่เล็กต่ำกว่า 3 กก. สุขภาพ สมบุรณ ชนเป็นมัน (ไก่อาม เพราะชน)

อุดมทัศนีย์

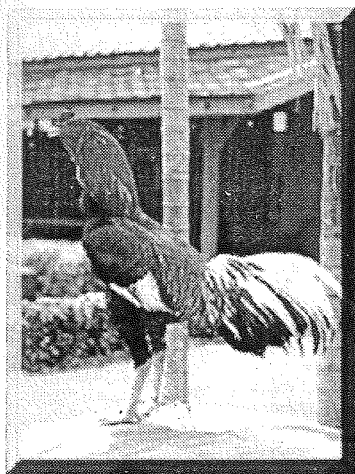
พันธุ์เหลืองหางขาว*

ไก่พันธุ์

เหลืองหางขาว

แหล่งกำเนิด

ไก่เหลืองหางขาวมีถิ่นกำเนิดแถวภาคเหนือของไทย บ้านหัวแท หรือบ้านกร่าง จังหวัดพิษณุโลก เป็น

แหล่งกำเนิดไก่พันธุ์เหลืองหางขาวพันธุ์ดีสายเลือดแท้ นอกจากนี้ยังมีแถบจังหวัดใกล้เคียง ปัจจุบันได้แพร่หลายไปทั่วประเทศไทย และต่างประเทศในแถบเอเชีย ปัจจุบันจังหวัดพิษณุโลกและสมาคมอนุรักษ์และพัฒนาไก่พื้นเมืองแห่งประเทศไทย กำลังอนุรักษ์และพัฒนาสายพันธุ์เพื่อให้เป็นมรดกไทยและมรดกโลกต่อไป

* จากอุดมทัศนีย์ไก่ไทย โดย สมาคมอนุรักษ์และพัฒนาไก่พื้นเมืองไทย พ.ศ. 2541

ประเภท ไก่เหลืองหางขาว เป็นไก่ขนาดกลาง น้ำหนักโดยเฉลี่ย ตัวผู้ประมาณ 3.00-3.50 กิโลกรัม ตัวเมียประมาณ 2.00-3.00 กิโลกรัม

สีของเปลือกไข่ สีขาวนวล ลูกเจี๊ยบ หัว หน้าอก ปีก ไชนอก ปาก ขาสีขาวอมเหลือง

ประวัติความเป็นมา ไก่เหลืองหางขาวคือ ไก่พื้นเมืองของไทยแต่โบราณพัฒนามาจากไก่บ้านพันธุ์กะตังอุ หรือไก่อุ มีมาพร้อมคนไทยโบราณ พบคนนำไก่มาชนกัน ในสมัยสุโขทัย ชาวบ้านวางเงินจากการทำอะไรทำนา ก็มาเล่นชนไก่ ใครใคร่ทำอะไรก็ได้ในสมัยนี้ จากชาวบ้านชาวไร่ชาวนา แพร่นิยมมาในหมู่พวกขุนนาง เจ้าขุนมูลนาย และต่อมาได้พัฒนาเป็นที่ฟ้าพระราชฯ เช่น ในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช พระเจ้าเสือ และสมเด็จพระเจ้าตากสิน เป็นต้น

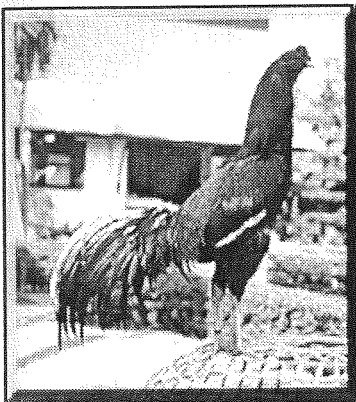
1 ไก่เหลืองหางขาวที่นิยมและเป็นพันธุ์แท้ดั้งเดิมต้องเป็นไก่บ้านกร่างบ้านหัวแท พิชณุโลก เพราะไก่พิษณุโลกเป็นไก่ในประวัติศาสตร์ ครั้งหนึ่งสมเด็จพระนเรศวรมหาราช สมัยพระองค์ทรงพำนักอยู่ในประเทศพม่า ได้ทรงนำไก่เหลืองหางขาวจากพิษณุโลกซึ่งเป็นเมืองพระราชบิดาของพระองค์ไปชนกับไก่ของพระมหาอุปราชาในประเทศพม่า ไก่เหลืองหางขาวเป็นไก่ฉลาดปราดเปรียว อึดทนเป็นไก่เชิงแปดกระบวนทำคือ ชี กอด ทับ มัด สาด ทำป่า หน้าคอค และมัลล่อ ครบเครื่องเรื่องเชิง หลอกล่อกระบวนเชิงให้คู่ต่อสู้ งงงวยหลงเชิง หลงทางแล้วเข้าทำ แถมยังมีลำหักลำไค่นเหนือไก่พม่า

ซึ่งมีแต่เชิงแข้งสาดถอยตี เจอเหลืองหางขาวใช้ชั้นเชิง ไส้ชี่ ก็หมดหนทาง
สู้ ไก่เหลืองหางขาวจะชนะไก่พม่ามาตลอด

ครั้งหนึ่งไก่ไทยชนกับไก่พม่า หน้าพระที่นั่ง เหลืองหางขาวของ
สมเด็จพระนเรศวรมหาราชตีไก่เหลืองโศกอกหมากหางดำของพระมหา
อุปราชาคอหัดล้มลง และแพ้ ทำให้พระมหาอุปราชาทรงอับอายกล่าวแก่
ว่า “**ไก่เซลดตัวนี้เก่งจริง**” สมเด็จพระนเรศวรมหาราชก็ทรงกล่าวตอบได้
ด้วยความภาคภูมิใจว่า “**ไก่เซลดตัวนี้อะว่าแต่จะตีกันอย่างไรก็ฟ้าในวัง
เหมือนวันนี้เลยตีพินเอาบ้านเมืองกันก็ยังได้**” จากพระราชดำรัสที่ทรง
กล่าวอย่างไม่สะทกสะท้านและมั่นพระทัยในไก่เหลืองหางขาวของพระองค์
ซึ่งทำให้พระมหาอุปราชาทรงเกรงกลัว หานหนทางกลั่นแกล้งและกำจัด
เป็นผลทำให้สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงกอบกู้เอกราชจากพม่าได้
ไก่เหลืองหางขาวจึงมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “**ไก่เจ้าเลี้ยง**” และ “**ไก่พระ
นเรศวรมหาราช**” ซึ่งปัจจุบันชาวพิษณุโลกมีความภาคภูมิใจและหวงแหน
ในสมบัติอันล้ำค่าทางประวัติศาสตร์ของเขาและของชาติไทยมาก ถึงมี
การอนุรักษ์และพัฒนาไก่สายพันธุ์นี้มาโดยตลอด ในประเทศที่มีกีฬาชนไก่
จะรู้จักไก่ไทยพันธุ์เหลืองหางขาวเป็นอย่างดี

ลักษณะเด่นประจำพันธุ์

ตัวผู้หรือพ่อพันธุ์

รูปร่างลักษณะ ไก่เหลืองหางขาวมี
รูปร่างสูงระหงคอยาวสง่างาม และ
ประเปรี้ยว ไหล่กว้าง คางรัด ออกเป็นมัด
กล้ำม เนื้อรูปใบโพธิ์ ลำตัวยาวจับ 2 ท่อน
บานหัวบานท้าย ไหล่หน้าใหญ่
บั้นท้ายโต กระดูกใหญ่ บั้นขาใหญ่ยาว
แข็งแรง แข็งกลมกลิ้งประดุกลำห้วย
หางยาวดกเป็นพอนมองดูสวยงามยิ่งนัก

ใบหน้า	แหลมเกลี้ยงเกลาและกลมกลิ้ง แบบหน้าเหยี่ยว หรือหน้านกยูง
ปาก	ปากใหญ่ ปลายปากงอมุมพองามแบบปากนกแก้ว มีร่องปากลึกทั้ง 2 ข้าง เรียกว่า ร่องน้ำหรือรางน้ำ สีปากขาวอมเหลืองไม่มีสีอื่นปะปน สีปากรับกับสีแข้ง เล็บ และเดือย ปากล่างกรามแข็งแรงรับกับปากบนพอดี
จมุก	เด่นชัด รุกจุกกว้าง สันจมุกเรียบสีเดียวกับปาก
ตา	ขอบตาเป็นรูปวงรีแบบตาวัว ดวงตาสีเหลืองอ่อน มองเห็นเส้นเลือดแดงในตาชัดเจน ลูกตากลมมีประกายแจ่มใส เรียกว่า “ตาปลาหมอตาย” ขอบคิ้วนูนเป็นเส้นขนานโค้งตามเข้าตาดูสวยงามมาก
หงอน	หงอนเล็กเป็นหงอนหิน หน้าหงอนบาง กลางหงอนสูง ทำยหงอนปิดกอดรัดกระหม่อม ผิวหงอนบางเป็นกำมะหยี่ หงอนเล็กๆ สีแดงสดใส ไม่ลัมไม่พับ
ตุ้มหู	รูหูกลมมีขนปิดหูสีเหลืองสีเดียวกับสร้อย ตุ้มหูรัดรีงไม่หย่อนยาน สีแดงสดใสไม่มีสีขาวปน
เหนียง	เหนียงรัดกลมกลิ้งติดกับคาง ไม่หย่อนยาน สีแดงสดใสเหมือนสีของหงอน
กระโหลก	กระโหลกหัวอวบกลมกลิ้งยาว 2 ตอน ส่วนหน้าเล็กกว่าส่วนท้าย มีรอยไขหัวชัดเจนตามธรรมชาติ

คอ

คอใหญ่ยาวมั่นคงโค้งไปข้างหน้าเล็กน้อยกระดูก
ปล้องคอชิดแน่น ร่องคอกับไหล่ชิดกัน ขนคอ
ขึ้นเป็นระเบียบ สร้อยคอยาวประปรายต่อขน
สร้อยหลังเล่นสร้อยอยู่ตลอดเวลา

ปีก

ปีกยาวใหญ่ถึงกัน ปีกเป็นลอนเดี่ยวไม่ห่าง ขน
ปีกเรียงเป็นระเบียบ ปีกท่อนในสีดำ ปีกไซ
ท่อนนอกแซมขาว ขนสร้อยปีกสีเหลืองเหมือน
สร้อยหลังและสร้อยคอ เมื่อหุบปีกจะมองเห็น
สีขาवलบมาเล็กน้อย เมื่อกางปีกจะมีสีขาว
ช่วงไซปีกนอก

ตะเกียบ

แข็งชิด หนาแข็งแรง ปลายโค้งเข้าหากัน

หาง

หางพัดสีดำ ยาว และเรียงเป็นระเบียบจากล่าง
ไปบนข้างละประมาณ 7 เส้น เส้นหางพัดข้างละ
2 เส้น เป็นหางยาวเรียกว่า “หางรับ” หางกระ
รวยดก ก้านหางแข็งยาวพุ่งตรงเป็นพอน
ปลายหางโค้งลงเล็กน้อยจรดพื้น หางกระรวย
คู่กลางซึ่งเป็นหางเอกจะขาวปลอด กระเบน
หางใหญ่ ขั้วหางชิดกระปุกน้ำมัน โคนหาง
ใหญ่เป็นกระปุกเดี่ยว

แข้งขา

ป็นขาใหญ่ ลำสัน ยาวแบบไม้กระบอง แข็งเล็ก
เรียวกลมหรือเป็นสีเหลืองแบบลำหวายหรือ
ไม้เรียว

เกล็ด

เกล็ดนิ้ว เกล็ดแข้ง สีขาวอมเหลือง สีเดียวกับปาก เกล็ดแข้ง เกล็ดนิ้ว เรียงเป็นระเบียบแบบจะเข้ ขบฟัน ร่องน้ำ บัดตลอดสามแถวตลอด พญาครุฑมักจะมีเกล็ดพิฆาต เช่น เลื้อยซ่อนเล็บ เหน็บใน ไชบาดาล ผลาญศัตรู กากบาทอย่าง โดยอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างก็ได้

นิ้ว

นิ้วยาวกลม ปลายเรียวแบบลำเทียนมีเกล็ด พิฆาต มีท้องปลิง มีปุ่มตรงข้อนิ้วทำให้ยื่นดินดี

เดือย

เดือยตรงแกนใหญ่ ปลายโค้งงอนบิดไปตามก้อย เดือยสีขาวอมเหลือง รับกับสีแข้ง และปาก ไก่เหลืองหางขาวเป็นไก่เดือยงาช้าง ปลายงอนแบบไปตามก้อยเป็นเดือยหางปอดเจ็บลึก

ขน

ขนพื้นตัวสั้นแน่นบริเวณหน้าคอถึงหน้าอกจะมองเห็นหนังสีแดง ขนบริเวณใต้ปีกใต้อกแน่น ขนช่วงท้องเป็นปุย ขนสร้อยคอ สร้อยปีก สร้อยหลัง และระย้าเป็นขนละเอียด ปลายแหลมเส้นเล็ก ก้านแข็ง เป็นแผงสีเหลืองสดใส ดังกับสีทองคำ ขนสร้อยคอยาวประจำเรียก "สร้อยต่อ หรือ ประป่า" ขนระย้ายาวประกัน ขนสีเหลือง จะมี 3 เฉดสีคือ เหลืองแก่เรียก เหลืองใหญ่ เหลืองกลางเรียกเหลืองรวก เหลืองอ่อนเรียกเหลืองดอกโสน ขนหางพัดมี สีดำ ขนกระสวยสีขาว

กิริยาท่าทาง

ไก่เหลืองหางขาวเป็นไก่สกุลสูง เรียกว่าพญาไก่ เวลาจะยืน เดิน วิ่ง ขนหรือกระพือปีกและชัน จะแสดงอาการไม่เหมือนไก่พันธุ์อื่นๆ เช่น ยืนข้อขาตรง ตัวตรงปีกยก ปลายหางจรดพื้น ยืนเต็มเท้า สะบัดคอ เล่นสร้อย ท่าทาง ทะมัดทะแมงระวังตัวอยู่ตลอดเวลา เวลาเดิน จะย่างเท้าขึ้น เวลาวิ่งจะวิ่งด้วยปลายนิ้ว เวลา ขนจะเขย่งยืนด้วยนิ้ว ขู่ไม่ติดพื้น วิ่งย่อขาไผ่ ตัวไปข้างหน้าเสมอ ชอบกระพือปีกอยู่เสมอ กระพือปีกและตีปีกแรง เสียงดัง ชันกระซาก กระชั้น เสียงดังก้องกังวานกว่าไก่พันธุ์อื่นๆ ซึ่ง ทำให้ไก่อื่นๆ เกรงกลัว เวลาต่อสู้จะแสดงอาการ สู้ไก่อื่นแบบไม่สะทกสะท้านหรือหวาดกลัว เป็นไก่เลี้ยงเชิงสวยงามรู้ต่อเจ้าของ เป็นไก่ มงคลตามตำราโบราณเรียก “ไก่พระเจ้า หัวพระองค์”

ไก่เหลืองหางขาวพระเจ้าหัวพระองค์ หรือไก่เจ้าเลี้ยง ไก่พระนเรศวรฯ ถือเป็นสุดยอดของไก่เหลืองหางขาวมี 3 เจดสีคือ

1. สีเหลืองแก่สดใส ดั่งสีทองคำ เรียกเหลืองใหญ่ เป็นพญาไก่ สุดยอดของไก่ทั้งหมดทั้งปวง
2. สีเหลืองกลาง ดั่งสีทองทา เรียกเหลืองรวก หรือเหลืองไม่รวก เป็นรองเหลืองใหญ่
3. สีเหลืองอ่อน ดั่งสีทองเปลว เรียกเหลืองดอกโสนหรือเหลืองขมิ้น เป็นรองจากเหลืองรวก

จุดเด่นของไก่เหลืองหางขาวพระเจ้าห้าพระองค์ คือ สร้อยสีเหลืองสดใสเหมือนกันทั้งตัว ปาก แข็ง เด็ย เล็บ เกล็ด ี่งาข้าง ตาสีปลาหมอตาย หางกระสวยขาวปลอด และมีหย่อม 5 หย่อม ยืนตัวตรง ท่าทางสง่างามผ่าเผยดูสวยงามมาก

นอกจากไก่เหลืองหางขาวพระเจ้าห้าพระองค์แล้ว ยังมีไก่เหลืองหางขาวที่พัฒนามาจากไก่เหลืองหางขาวพระเจ้าห้าพระองค์ อีก 2 ประเภทคือ

ไก่เหลืองเลาหางขาว เป็นไก่ที่มีชื่อในตำราโบราณอีกชนิดหนึ่ง สังเกตดูจากลักษณะประจำพันธุ์ จะเหมือนๆ เหลืองหางขาวพระเจ้าห้าพระองค์ เพราะมีหย่อมกระ 5 หย่อม ปาก แข็ง เล็บ เด็ย เป็นสีชาวมเหลือง เหมือนเหลืองพระเจ้าห้าพระองค์ ต่างกันตรงที่สร้อยคอ หลัง และขนปีก คือ เหลืองเลาขนสร้อยท่อนล่างสีขาว ท่อนบนสีเหลือง ส่วนเหลืองพระเจ้าห้าพระองค์ขนสร้อยท่อนล่างสีดำ ท่อนบนสีเหลืองเหมือนกัน ขนปีกท่อนในหรือท่อนบนสีดำ ท่อนนอกหรือท่อนล่างหรือปลายปีกสีขาว เมื่อหุบปีกจะเห็นปีกดำท่อนขาวท่อนมองภาพรวมๆ แล้วเหมือนสีดอกเลา สวยงามมากเช่นกัน เคยสอบถามจากคนรุ่นเก่า ทวด ปู่ย่า บอกว่าเหลืองเลาก็เป็นเหลืองหางขาวชนิดหนึ่งและมีมานานแล้ว เป็นไก่เก่งและมีสกุลพอกับเหลืองหางขาวพระเจ้าห้าพระองค์แต่มีบางคนมีความเห็นหลุดไปเลย มองว่าไก่เหลืองเลาหางขาวเป็นไก่ต่าง คงจะต้องไปศึกษาข้อแตกต่างระหว่างไก่ต่างกับไก่เหลืองกันใหม่ ไก่ต่างจะมีขนแซมที่หน้าอก ลำตัว และหลัง ส่วนไก่เหลืองไม่มีขนขาวแซมที่หลัง ออกและลำตัว

ไก่เหลืองทับทิม เป็นไก่เหลืองหางขาวอีกชนิดหนึ่งที่มีในตำราโบราณแต่ปัจจุบันกลายเป็นสูญพันธุ์ไปหมดแล้ว จะหาไก่เหลืองทับทิมที่มี

ลักษณะประจำพันธุ์แท้ๆ ยากมากเพราะคนไม่ค่อยรู้จักจึงไม่ได้อนุรักษ์กันไว้ แทบจะสูญพันธุ์ ไก่เหลืองทับทิมมีจุดเด่นเป็นลักษณะประจำพันธุ์คือตรงกลางสร้อยคอและสร้อยหลังจะมีจุดขาวอมเหลืองอยู่ แต่ไม่มีหย่อมกระเหมือนเหลืองเลาและเหลืองพระเจ้าห้าพระองค์

ตัวเมียหรือแม่พันธุ์

ไก่เหลืองหางขาวตัวเมียจะแตกต่างไปจากไก่ตัวเมียพันธุ์อื่น มีลักษณะเด่นประจำพันธุ์ที่สำคัญคือ ขนพื้นตัวเป็นสีดำตลอดหรือบางตัวอาจมีจุดกระขาวปลายขนบ้างเล็กน้อย ตั้งแต่คอถึงหางมีจุดหย่อมกระขาวอยู่ 5 หย่อม คือ หัวหนึ่ง หัวปีกสอง ข้อมาสอง รวมเป็นห้าหย่อมเหมือนตัวผู้ ปาก แข็ง ปุ่มเดือย เล็บ เกล็ด เป็นสีขาวอมเหลืองตลอดแบบสีงาช้าง ปากมีร่องน้ำ 2 ข้าง ปลายปากงอขุมเล็กน้อย ตาสีเหลืองอ่อนมีเส้นเลือด สีแดงในตาเห็นได้ชัดเจน ตามีประกายแจ่มใส แบบตัวผู้ ปีกในสีดำ ปีกบนนอกไขปีกสีแซมขาวเหมือนตัวผู้ ลักษณะอื่นๆ จะเหมือนๆ ไก่เหลืองหางขาวตัวผู้

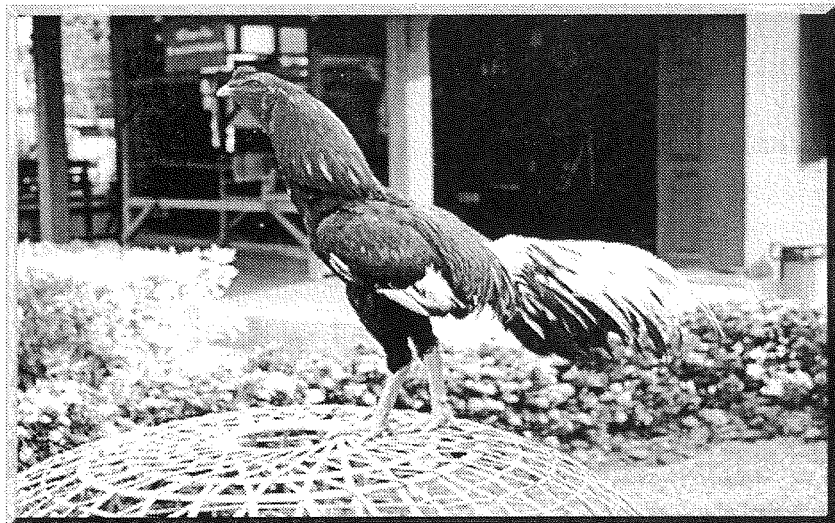
สรุป

ลักษณะเด่นประจำพันธุ์ของไก่เหลืองหางขาวตัวผู้ รูปร่างสูงระหง ตระหง่านสง่างาม หน้าแหลมคางรัด หงอนเล็กเป็นหงอนหินกลมกลิ้ง หน้าหงอนกอดกระหม่อม ตาสีเหลืองอ่อนมีประกายแจ่มใส เรียกตาปลาหมอตาย ปากมีร่องน้ำ สีปาก แข็ง เกล็ด เล็บ เดือย สีขาวอมเหลืองดังสีงาช้าง รับกับตา ผิวหน้าราบเรียบแดงสดใส ขนพื้นตัวสีดำสนิท ขนปิดหู ขนสร้อยคอ สร้อยปีก สร้อยหลัง และระย้าเป็นสีเหลืองสดใสสีเดียวกัน หางพัดยาวดำ หางกระสวยดกยาว แข็งสีขาว ปีกในดำ ปีกไขนอกแซมขาว

ที่สำคัญมีหย่อมกระดูก 5 หย่อมที่หัว หัวปีก และข้อขา คนโบราณเรียก
ไก่พระเจ้าห้าพระองค์

ไก่เหลืองหางขาวที่เป็นไก่งามตามตำราโบราณก็คือ “ไก่เหลืองหาง
ขาวพระเจ้าห้าพระองค์” ซึ่งเป็นหนึ่งในไก่มงคลโบราณ 6 ประเภทคือ
ไก่พระเจ้าห้าพระองค์ ไก่พญาหงส์ ไก่ทรงไตรภพ ไก่จบกระบวนยุทธ
และไก่พุดธัญญา ไก่เหลืองหางขาวพระเจ้าห้าพระองค์ เป็นไก่พันธุ์แท้แต่
โบราณ ปัจจุบันสายพันธุ์แท้ๆ ลักษณะประจำพันธุ์ครบหายาก แม้แต่
จังหวัดพิษณุโลกเอง ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดไก่เหลืองหางขาวก็แทบจะหาไก่
พันธุ์แท้ๆ แทบไม่พบ ที่พบและนำมาแสดงก็ไม่สมบูรณ์แบบ มีแต่ใกล้เคียง
เลือดเพียง 70-80% ไม่ครบ 100% ถูกต้อง ขณะนี้จังหวัดพิษณุโลก และ
สมาคมอนุรักษ์และพัฒนาไก่พื้นเมืองไทย ได้หันมาสนใจและอนุรักษ์พันธุ์
ไว้แล้ว

• ไก่ชนพระนเรศวรฯ ถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ปี 2542 •

การเพาะพันธุ์ไก่ชน

ผู้เลี้ยงไก่ชน หรือผู้เริ่มเลี้ยงไก่ชนต้องศึกษาหาความรู้จากนักเลงไก่ชน จากผู้รู้ หรือผู้มีประสบการณ์มาก่อน จะเป็นการดีสำหรับการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม ให้ถือหลักที่ว่าให้หาพ่อพันธุ์ที่ถูกต้องตามลักษณะพันธุ์ และลักษณะชั้นเชิง หรือลีลาการชนอย่างที่เราชอบ พ่อพันธุ์จะถ่ายทอดกรรมพันธุ์ทั้งสองนี้ คือ สีและชั้นเชิงการชน ส่วนแม่พันธุ์ต้องหาให้เข้าตำราเช่นกัน คือ ไก่ดอก (ชนทั้งตัวดำปลายชนมีจุดขาว) หรือไก่กระ และต้องหาจากเหล่าที่มีความน้ำอดน้ำทน กำลังใจดีสู้ไม่ถอย ซึ่งแม่พันธุ์จะถ่ายทอดพันธุกรรมในเรื่องนี้ ในการเลือกหาพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ ให้ดูชนหูด้วย เพราะว่าสีชนหูจะบอกถึงสีทั้งตัวของไก่

การสร้างคอกหรือเล้าเพาะพันธุ์หรือเลี้ยงไก่ชน ขึ้นอยู่กับขนาดจำนวนไก่ต้องถือหลักว่าโปร่งโล่ง อากาศถ่ายเทได้ดี พื้นต้องไม่ชื้น ต้องรองด้วยแกลบหรือขี้กบให้หนา เพื่อให้พื้นนุ่มเท้า

อาหารการกินเพียงพอถ้าเลี้ยงขังไม่ค่อยได้ปล่อยควรจะให้อาหารสำเร็จเสริมด้วยผักผลไม้ต้องมีให้ไก่กิน ถ้าเป็นไก่ปล่อยเลี้ยง จะหากินเองได้ ถ้าเลี้ยงขังต้องให้กินวิตามินรวม น้ำมันตับปลาเสริมด้วย

เรื่องวัคซีนต้องทำตามกำหนด โรคนิวคาสเซิล ต้องหยอดจุมกแรกเกิด 1-3 วัน 1 ครั้ง ทำซ้ำเมื่ออายุ 1 เดือน และจากนั้นทำทุกๆ 3-4 เดือน โรคฝีดาษ ต้องปลูกฝีเมื่ออายุได้ 7 วัน ทำครั้งเดียวได้ตลอดชีวิต โรคคหิวัตต์ มักทำให้ไก่ที่ชนแล้วหงายตาย หรือตกคอนตาย หรือมีอาการหน้าดำและซีขาวตาย ต้องป้องกันด้วยการฉีดวัคซีนป้องกันเข้ากล้ามเนื้อหน้าอกป้องกันได้ 3-4 เดือน และแม่ไก่มักตายเมื่อเริ่มไข่ ควรฉีดวัคซีนป้องกันด้วย

การคัดเลือกพ่อพันธุ์

1. ต้องมีลักษณะเข้าตำราไก่ชนพระนเรศวรฯ
2. ต้องเป็นไก่ชนที่ชนไม่เคยแพ้มาก่อน
3. อายุพ่อไก่ชนต้องอายุตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป และอายุไม่ควรเกิน 3 ปี

การคัดเลือกแม่พันธุ์

1. มีลักษณะเข้าตำราไก่ชนพระนเรศวรฯ เช่นกัน
2. แม่พันธุ์ที่ดีควรให้ลูกมาแล้วสัก 2 ครอก แต่อายุไม่เกินไป
3. ควรใช้แม่พันธุ์ไม่เกิน 3 ตัว ต่อพ่อพันธุ์ 1 ตัว

การผสมพันธุ์

การเลี้ยงพ่อไก่และแม่ไก่ในระหว่างผสมพันธุ์ ต้องให้อาหารอย่างสมบูรณ์ และควรเลี้ยงในคอกผสมพันธุ์หรือให้ผสมพันธุ์ในสุ่มก็ได้ โดยให้ผสมพันธุ์พ่อไก่ 1 ตัวต่อแม่พันธุ์ 2 ตัว ปกติให้ผสมตัวต่อตัว เมื่อเห็นพ่อไก่ผสมแล้วควรจะแยกออกจากกัน แล้วปล่อยพ่อไก่เข้าผสมอีกวันละ 3 เวลา หรือ 3 ครั้งก็พอ ทำเช่นนี้จนแม่ไก่ฟักไข่

รังฟักไข่

ผู้เลี้ยงควรจัดหาลัง, กล่องหรือตะกร้า หรือใช้ไม้ไผ่สานเป็นรังไข่

แล้วใช้ใบไม้หรือใบหญ้าแห้งใส่ไปพอประมาณ ปกตินิยมใช้ฟางแห้งใส่ไปในรังไก่ รังไก่นี้ควรเอาใบหญ้าหรือฟางเผาทิ้งทุกครั้ง เมื่อแม่ไก่ฟักลูกไก่ออกมาแล้ว เพื่อป้องกันการเกิดโรไก่ หากพบโรไก่ในแม่ไก่ฟักให้ใส่แป้งฝุ่นฆ่าเห็บเหาโร ซึ่งใช้กับสุนัขนำมาใช้ก็ได้ หรือจะใช้ในตะไคร้แห้งรองพื้นรังไก่ ก็สามารถป้องกันโรไก่ได้ดีเช่นกัน

การคัดเลือกไข่ฟัก

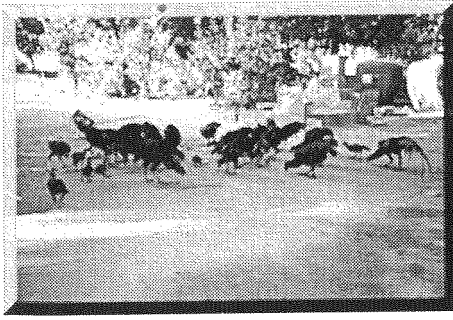
ปกติไก่ชนจะให้ไข่ประมาณ 12-18 ฟอง แต่การฟักนั้นต้องขึ้นกับขนาดแม่ไก่ หากแม่ไก่มีขนาดใหญ่ ขนปีกหนา ก็จะมีไข่ได้หลายฟอง โดยทั่วไปแล้วจะให้แม่ไก่ฟักไข่ประมาณ 8-15 ฟองเท่านั้น ไข่ที่คัดฟักนั้นต้องสมบูรณ์ ไม่บิดเบี้ยว ผิวเปลือกเรียบ ตำราไก่ชนทุกฉบับกล่าวถึงการถึงการคัดเลือกไข่ตัวผู้ ตัวเมียไว้ดังนี้ ไข่ตัวผู้มีขนาดใหญ่กว่าไข่ตัวเมียหรือมีน้ำหนักมากกว่า และพบว่าตรงกลางไข่กลมแล้วเรียวยาวไปทั้ง 2 ข้าง ส่วนไข่ตัวเมียจะมีขนาดเล็ก และเบาว่าไข่ตัวผู้ ด้านหนึ่งจะเรียวยาวอีกด้านจะป้าน ลูกไก่จะออกจากไข่เมื่อฟักได้ 21 วัน แต่เมื่อแม่ไก่เริ่มฟักได้ 3 วัน ควรส่องไข่หาจุดเลือดหากไม่มีถือว่าไข่ใบนั้นไม่มีเชื้อให้นำมารับประทานได้ และตรวจส่องไข่อีก เมื่อไก่ฟักได้ 7 วัน จุดเลือดจะขยายใหญ่ขึ้น หากจุดเลือดไม่ขยายใหญ่ยังมีขนาดเท่าเดิม เหมือนเมื่อไก่ฟักได้ 3 วัน ถือว่าไข่ตายโคมให้คัดออกมาได้

การเลี้ยงลูกไก่

การเลี้ยงลูกไก่แบ่งได้เป็น 3 ระยะ คือ

1. ระยะกก ซึ่งเริ่มแต่ลูกไก่เกิดจนถึงอายุ 3 อาทิตย์ เป็นระยะที่ลูกไก่ต้องการความอบอุ่น ควรขังลูกไก่ให้อยู่กับแม่ในสุม ให้น้ำสะอาดกินตลอดเวลา อาหารลูกไก่ ควรเป็นปลายข้าวหรือข้าวโพดป่นและเสริมด้วยทรายที่สะอาดให้กิน

2. ระยะ 3-8 อาทิตย์

ควรปล่อยให้แม่ไก่พาลูกออกมาหากินโดยอิสระตามลานบ้าน มีกองทราย และกองหญ้า หรือกองใบไม้ ให้แม่ไก่และลูกไก่คุ้ยเขี่ยหาตัวแมลงกิน

น้ำสะอาดต้องมีไว้ให้ลูกไก่กิน และควรให้ลูกไก่ฝึกหัดกินข้าวเปลือก และมีผักสดให้ลูกไก่กิน หรือกินใบหญ้าก็ได้ ลูกไก่จะหาแมลงหรือไส้เดือนกิน และรู้จักกินผลไม้สุกด้วย เช่น มะละกอสุก ช่วงนี้ต้องทำคอนเตี้ยๆ ให้ลูกไก่ขึ้นนอนเพื่อสร้างกล้ามเนื้อขาให้แข็งแรง

3. ระยะไก่กระทง อายุลูกไก่ 2-4 เดือน เป็นระยะที่ลูกไก่จะจาก

แม่เป็นอิสระลูกไก่จะเริ่มจิกตีกัน แต่อย่าปล่อยให้ลูกไก่ตีกัน ควรจะแยกกัน มิฉะนั้น ลูกไก่จะมีตำหนิที่หน้าทำให้ขายไม่ได้ราคา เพราะบางตัวจะจิกตีจนหัวแตก ตาฉีก ในช่วงนี้เมื่อให้อาหารอย่างสมบูรณ์แล้วลูกไก่บางตัวยังผอมต้องถ่ายพยาธิ และในช่วงนี้จะคัดไก่ดูให้เข้าลักษณะตำราไก่ชน พระนเรศวรฯ และตีเบอร์ทำประวัติไก่ไว้

การสร้างเล้าไก่

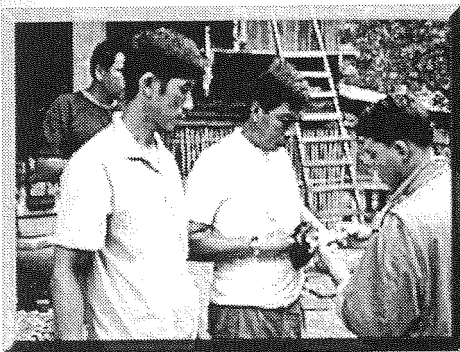
การสร้างเล้าไก่ ควรสร้างให้มีลักษณะกันแดดกันฝนได้ ต้องกว้างพอประมาณและสูงขนาดเดินเข้าไปในเล้าได้ เล้าไก่ต้องตั้งห่างจากบ้านพอประมาณ และอยู่ในที่สูงเพื่อป้องกันการขึ้นแฉะในหน้าฝน ไม่ควรสร้างใต้ต้นไม้เพราะไก่ชอบนอนที่สูงจะไม่เข้าเล้าแต่จะนอนบนต้นไม้แทนพื้นเล้า

ต้องปูด้วยเกลือ ขี้เลื่อย หรือทรายก็ได้ ต้องทำความสะอาดพื้นเล้าอยู่เสมอ
ในเล้าควรมีขวดใส่น้ำสะอาดให้กินตลอดเวลา ต้องทำคอนให้ไก่นอน
และมีรังไข่ไว้ให้แม่ไก่ไข่ด้วย ในปัจจุบันนี้ ควรทำมุ้งกันยุงหรือแมลงให้ไก่
ก่อน หรือติดมุ้งรอบเล้าก็ได้ จะทำให้ไก่ไม่ถูกรบกวนโดยแมลง ไก่จะนอน
หลับทำให้ร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ และป้องกันโรคพยาธิได้ด้วย

การทำวัคซีนไก่ชน

ในการเลี้ยงไก่ชนนั้น เมื่อเราคัดเลือกพันธุ์ไก่ชนที่ดีได้แล้ว มีการ
สร้างเล้าที่ถูกต้อง ไม่มีลมโกรก ป้องกันแดดและฝนได้ มีการสุขาภิบาลที่ดี
เล้า และบริเวณรอบๆ สะอาด และดูแลไก่เป็นอย่างดี ให้อาหารอย่าง
สมบูรณ์ไก่จะแข็งแรง แต่ยังไม่ทำให้ไก่เราปลอดภัยจากการเจ็บไข้ได้ป่วย
เพราะว่าโรคระบาดนั้น มีทั้งชนิดเชื้อไวรัสและแบคทีเรีย ดังนั้น จึงจำเป็น
ที่ต้องป้องกันโรคระบาดไว้ก่อน โดยการทำวัคซีน วัคซีนแต่ละชนิดจะ
ป้องกันโรคได้ 4-5 เดือน ดังนั้นจึงควรทำวัคซีนให้ไก่ได้ปีละ 2-3 ครั้ง การ
ทำวัคซีนไก่ต้องเตรียมเครื่องมือทำวัคซีนให้สะอาดและไก่ที่จะทำวัคซีนต้อง
แข็งแรง วัคซีนที่ใช้ต้องซื้อจากสำนักงาน ปศุสัตว์อำเภอ หรือสำนักงานปศุสัตว์

จังหวัด หรือร้านค้าที่นำวัคซีน
ของกรมปศุสัตว์ไปจำหน่าย
และวัคซีนต้องเก็บในที่เย็นคือ
ตู้เย็น เวลาเราไปซื้อต้องเอา
กระติกใส่น้ำแข็ง ไปใส่ด้วย
วัคซีนที่จำเป็นสำหรับไก่ชน
คือ

1. **วัคซีนนิวคาสเซิล** ใช้ป้องกันโรคระบาดคือ โรคห่า เพราะทำให้ไก่ตาย 100% วัคซีนนี้ต้องเก็บที่เย็นคือ แช่น้ำแข็ง หยอดจุมูก 1-2 หยด ทำกับไก่ทุกอายุคือ ตั้งแต่แรกเกิดเป็นต้นไป

2. **วัคซีนฝีดาษ** ทำให้เกิดตุ่มหนองตามใบหน้าหรือบริเวณที่ยุ้งกัก ต้องปลูกฝีดาษป้องกัน ทำครั้งเดียวป้องกันได้ตลอดชีวิต วัคซีนต้องแช่น้ำแข็ง เช่นกัน

3. **วัคซีนอหิวาต์ไก่** ปกติไก่ชนจะเป็นโรคนี้ง่าย และเป็นหลังจากชนแล้วจะเหงาหรือน้ำดำ อาหารไม่ย่อย อุจจาระเหลวเป็นน้ำสีเขียว-ขาว โรคนี้อรักษาได้ แต่ถ้าป้องกันไว้ก่อนจะดีที่สุดโดยฉีดวัคซีนเข้ากล้ามเนื้อหน้าอก ตัวละ 1 ซีซี. ควรฉีดกับไก่โตหรือไก่เลี้ยงไว้ชน ฉีดปีละ 3 ครั้ง (ทุก 4 เดือน) ตอนเปลี่ยนฤดู วัคซีนนี้ทิ้งไว้อุณหภูมิธรรมดาได้ไม่ต้องแช่เย็น

ตารางการทำวัคซีนไก่

ชนิดวัคซีน	อายุไก่	วิธีใช้	ขนาดวัคซีน	หมายเหตุ
นิวคาสเซิล	1-7 วัน	หยอดจุมูก	1-2 หยด	ไก่โตทำซ้ำทุกๆ 4-5 เดือน
	21-30 วัน	หยอดจุมูก	“	
	4-5 เดือน	หยอดจุมูก	“	
ฝีดาษ	7-14 วัน	แทงผนังปีกให้ทะลุ	1 ครั้ง	คุ้มโรคได้ตลอดชีวิต
อหิวาต์ไก่	2 เดือน	ฉีดเข้ากล้ามเนื้ออก	1 ซีซี.	ไก่โตทำซ้ำทุกๆ 4-5 เดือน หรือเมื่อเปลี่ยนฤดู

โรคนิวคาสเซิล

โรคนิวคาสเซิล เป็นโรคระบาดไก่ที่รุนแรงที่สุดเมื่อมีการระบาดจะติดต่อกันทำให้ไก่ตายหมดแล้วโรคนี้อาจจะระบาดติดต่อกันทำให้ไก่ตายทั้งหมู่บ้าน จึงเรียกว่า “โรคหน้า” เมื่อไก่เป็นโรคแล้วไม่มียารักษาไก่ต้องตายแน่ๆ การป้องกันไว้ก่อนจึงเป็นสิ่งที่ดีเนื่องจากป้องกันโรคได้ดีไม่มีการระบาดของโรค ไก่ไม่ตาย สักปีสองปีทำให้ผู้เลี้ยงไก่เกิดความประมาทหยุดการทำวัคซีนไก่ โรคก็ระบาดขึ้นมาอีก บางคนบอกว่า ตั้งแต่เลี้ยงไก่มานานแล้วไม่เคยทำ วัคซีนเลยไก่ไม่เห็นตาย และบางคนบอกว่ามียาดีให้กินแล้วไม่เป็นโรค ขอให้ผู้เลี้ยงไก่อย่าประมาทกับโรคนิวคาสเซิล หากไม่ทำวัคซีนไว้เมื่อโรคระบาดถึงเมื่อไร ท่านจะรู้ว่าไก่ท่านได้ป่วยแล้วตายหมด

• อาการของโรค

ไก่ป่วยจะมีน้ำมูกน้ำตาไหล หายใจลำบาก หายใจมีเสียงดัง ท้องจะเสียต่อมามีอุจจาระเหลวสีเขียวปนขาว ไก่จะไม่กินอาหารจะกินน้ำบ้าง ไก่จะยืนปีกตกคอด ชาวบ้านเรียกว่า “ไก่หงา” ไก่จะนั่งหมอบปีกตก ไม่อยากจะลุกเดิน หรือเดินช้า ไก่ป่วยจะตายภายใน 1 อาทิตย์ หากมีไก่หายป่วยบ้างสัก 1% ไก่รอดตายจะคอบิด เป็นไก่อมโรค และนำโรคระบาดต่อไปได้

• สาเหตุและการติดต่อของโรค

โรคนิวคาสเซิล เกิดจากเชื้อไวรัสชนิดหนึ่ง จึงทำให้มีการติดต่อของโรคอย่างรวดเร็วระหว่างไก่ดีและไก่ป่วย หรือติดต่อกันจากอุปกรณ์ การเลี้ยงไก่ ส่วนใหญ่ในหมู่บ้านจะติดต่อโดยเอาไก่ป่วยมาบริโภค ซากไก่ที่ทิ้งจะมีเชื้อโรคจะแพร่ระบาดโดยรวดเร็ว ดังนั้นผู้เลี้ยงไก่ จึงไม่ควรซื้อไก่ที่อื่นมาบริโภคเพื่อป้องกันการระบาดของโรคนี้

• การป้องกันโรค

มีวิธีเดียวเท่านั้นที่จะให้ไก่ปลอดภัยจากโรคนิวคาสเซิล คือ การทำวัคซีนป้องกันไว้ก่อนและต้องทำตามทุกขั้นตอน คือ เมื่อลูกไก่อายุได้ 3-7 วัน ควรใช้วัคซีนหยอดจมูกหรือหยอดตาก็ได้ 1-2 และจะหยอดจมูกซ้ำอีกเมื่อลูกไก่อายุ 3-4 อาทิตย์ และทำวัคซีนซ้ำอีก เมื่อไก่อายุ 4-5 เดือน และทำซ้ำทุกๆ 4-5 เดือน ในไก่โต พ่อแม่ไก่และไก่หนุ่มสาว ควรทำวัคซีน เมื่อจะเปลี่ยนฤดูหรือทำ 3 ครั้งต่อปี

โรคฝีดาษ

โรคฝีดาษ พบได้มากในลูกไก่ และไก่รุ่น การระบาดของโรคนี้อักพบในฤดูฝน การระบาดจะเป็นอย่างรวดเร็ว ถึงแม้ไม่ทำให้ไก่ตายแต่ก็ทำให้ลูกไก่แคะแกรน เจริญเติบโตช้า หากเป็นที่หนึ่งตาทำให้ตาปิดมองไม่เห็นอาหารและน้ำ กินไม่ได้จะทำให้ไก่ตายได้

• อาการของโรค

จะพบตุ่มหนอง หรือตุ่มแผลแห้งๆ อยู่ตามผิวหนังบริเวณที่ไม่มีขน คือ ตามใบหน้า หงอน เป็นต้น ตุ่มแผลแห้งๆ เมื่อตกสะเก็ดออกแผลจะหาย หากเป็นที่หนึ่งตาจะทำให้มองไม่เห็นหรือเป็นที่นิ้วเท้าจะทำให้ไก่ไม่เดิน บางรายในไก่โต หรือไก่ชนจะพบว่าเป็นฝีดาษในลำคอ แต่ไม่พบตุ่มตามใบหน้า ตุ่มที่เป็นในลำคอจะทำให้ไก่ไม่กินอาหารน้ำลายไหลยืด

• สาเหตุและการติดต่อของโรค

เกิดจากเชื้อไวรัสฝีดาษ มีขุมเป็นพาหะเมื่อขุมกัดไก่ป่วยแล้วนำเชื้อแพร่ไป ให้ตัวอื่นอีกทำให้เกิดตุ่มหนองบริเวณขุมกัด โดยปกติในชนบทบ้านเราจะมีขุมชุมในฤดูฝน ดังนั้นการระบาดของโรคจะพบมากในฤดูฝน แต่โรคนี้เป็นได้ทุกฤดู

• การป้องกันรักษาโรค

ในการป้องกันโรคนั้นต้องทำการปลูกฝีที่หน้าขี้ก้น โดยทำเมื่อลูกไก่ อายุ 7 วัน ซึ่งจะคุ้มกันโรคได้ตลอดชีวิตไก่ และควรกางมุ้งให้ไก่นอนเพื่อ ป้องกันยุงกัดไก่ เมื่อพบว่าไก่เป็นโรคฝีดาษให้แกะตุ่มหนองออกแล้วใช้ ติ่งเจอร์ไอโอดีนทาหรือให้ยาปฏิชีวนะละลายน้ำให้กินเพื่อช่วยลดการอักเสบ

โรคคอหิวด์ไก่

โรคคอหิวด์เป็นโรคคู่กับไก่ชนซึ่งผู้เลี้ยงไม่ทราบโรคคอหิวด์ทำให้ไก่ ตายอย่างเฉียบพลันก็ได้ เช่น เป็นเข้าตายเย็น เป็นเย็นตายเช้า บางราย บอกว่า ไก่ตกคอนตาย บางรายบอกว่า ตอนเช้าอยู่ดี ๆ ตอนเย็นตายแล้ว บางรายว่า หลังชนแล้วไก่จะหงายตายหรือป่วยตาย อาการเหล่านี้ผู้เลี้ยง ไก่ชนคิดว่าเป็นโรคอื่น หรือมีสาเหตุอย่างอื่นทำให้ไก่ตาย

• อาการของโรค

อาการชนิดเฉียบพลันจะทำให้ไก่ตายโดยไม่ได้แสดงอาการ เช่น ตื่นเข้ามาพบไก่ตายในเล้า ปกติจะพบไก่หงอยซึม ถ่ายอุจจาระเหลว โปหน้าวมคล้ำ อาหารไม่ย่อย ยืนหัวตก น้ำลายไหล หงอนบวม เหนียงบวม บางครั้งข้อขาบวม ในกรณีไก่หลังชนแล้วจะป่วยด้วยโรคคอหิวด์ โดย ไก่จะหงอยซึม กระเพาะอาหารไม่ย่อย

• สาเหตุและการติดต่อ

โรคคอหิวด์มีสาเหตุมาจากเชื้อแบคทีเรียชนิดหนึ่ง ไก่ป่วยเนื่องจาก กินเชื้อเข้าไปปนกับอาหารหรือน้ำ การฆ่าและไก่ตายด้วยโรค คอหิวด์ จะทำให้โรคระบาดไปได้รวดเร็ว เชื้อแบคทีเรียชนิดนี้มีอยู่ในลำคอ

ของไก่อยู่แล้ว ถ้าร่างกายแข็งแรงไก่อก็ปกติ ไม่ป่วย แต่ร่างกายอ่อนแอเมื่อไร จะทำให้เกิดโรคอหิวาต์ทันที เช่น การเปลี่ยนฤดู ทำให้ร่างกายปรับตัวไม่ทันก็จะทำให้ไก่ป่วยด้วย หรือเราเรียกว่า ไก่อเกิดจากความเครียดจะทำให้เกิดโรค เช่น ไก่อหัด จะเกิดความเครียด และร่างกายอ่อนแอจะทำให้เป็นโรคได้ในไก่ตัวเมียระยะเริ่มไข่ร่างกายจะอ่อนแอมักจะพบว่าเป็นโรคอหิวาต์เสมอๆ และบางครั้งพบว่าแม่ไก่ตายบนรังขณะฟักไข่

• **การรักษา**

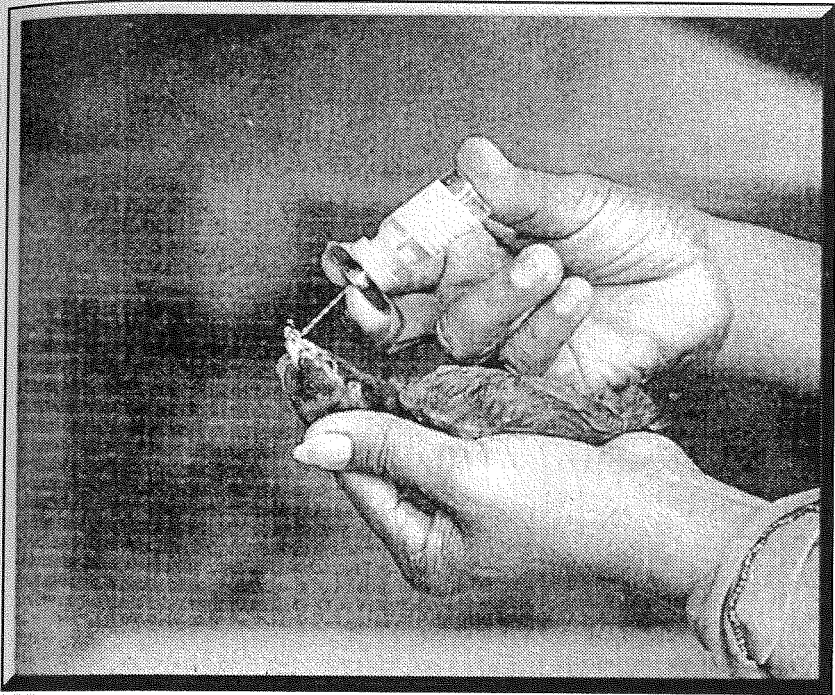
ยาที่ใช้รักษาโรคอหิวาต์ได้ผลดีที่สุด คือ ยาซัลฟาฟิโนททาลีนและละลายน้ำให้กินขนาด 0.05% 3 วัน และลดลงเป็น 0.02% อีก 3 วัน หรือผสมอาหารให้กินขนาด 0.1% เป็นเวลา 3 วัน และ 0.05% อีก 2 วัน หรือจะให้ยาซัลฟาตัวอื่นๆ ก็ได้ ละลายน้ำให้กินหรือจะใช้ยาปฏิชีวนะก็ได้ เช่น อ็อกซีเตตราซัยคลีนหรือคลอแรมเฟนิคอลก็ได้ในเวลามีการระบาดของโรค อาจจะใช้วิธีให้ยา กินพร้อมกับฉีดวัคซีนป้องกันโรคให้แก่ตัวที่ยังไม่ป่วยก็ได้ผลดี ในกรณีที่ไก่ป่วยเฉพาะราย อาจจะทำให้การรักษาด้วยฉีดเข้ากล้ามเนื้อหรือใต้ผิวหนังก็ได้ เช่น อ็อกซีเตตราซัยคลีน ขนาด 25-40 มิลลิกรัมต่อน้ำหนักตัวไก่หนึ่งกิโลกรัม หรือยาคลอแรมเฟนิคอลขนาด 20-30 มิลลิกรัมต่อน้ำหนักตัวไก่หนึ่งกิโลกรัม หรืออาจจะใช้ยาซัลฟาหรือยาปฏิชีวนะตัวอื่นๆก็ได้ การให้ยาฉีดควรคำนึงถึงยาที่ทำให้ไก่เจ็บปวดด้วย เช่น ยาพวกน้ำมันก็ไม่ควรให้ไก่ที่ตัวเล็ก อาจจะทำให้เกิดการปวดมากถึงช็อคตายได้ภายหลังฉีดยา

• **การป้องกันโรค**

ในกรณีที่ทราบว่าจะเกิดโรคอหิวาต์ เช่น การเดินทาง ควรให้

ยาละลายน้ำกินก่อนเดินทางและหลังเดินทางด้วย หรือให้กินหลังชนแล้ว การให้ยาซัลฟาหรือยาปฏิชีวนะ ควรจะให้ 3-4 วันติดต่อกัน นอกจากนี้ ควรจะฉีดวัคซีนให้แก่ไก่ทุกระยะ 3-4 เดือน โดยเฉพาะไก่สาว ก่อนจะเริ่มไข่ควรจะได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคก่อน และลูกไก่อายุ 2 เดือนก่อนพรางจากแม่ก็ควรฉีดวัคซีนก่อน นอกจากนี้ การสุขาภิบาล เช่น เล้าหรือบริเวณคอกต้องสะอาด และมีน้ำสะอาด กินตลอดเวลา

- การหยอดวัคซีนป้องกันโรคนิวคาสเซิล •

- ไก่ชนพระนเรศวรฯ ถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประจำปี 2542 •

ตำนานการเลี้ยงไก่ชน*

คุณประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ เป็นผู้ที่มีความชำนาญในการเลี้ยงไก่ชน และการเลี้ยงไก่เข้าบ่อน การชนไก่ การให้น้ำไก่ ฯลฯ คุณประดิษฐ์ ได้เข้าร่วมโครงการอนุรักษ์ไก่ชนพระนเรศวรฯ ที่ตำบลหัวรอ มาแต่เริ่มต้น เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงของการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ชนพระนเรศวรฯ ของจังหวัดพิษณุโลก และเป็นกรรมการประกวดไก่ชนมาตลอดทุกปี เป็นผู้รู้ลักษณะไก่ชนพระนเรศวรฯ ของจังหวัดพิษณุโลก ผู้หนึ่งที่พวกเขายกย่อง โดยได้ศึกษาตำนานการเลี้ยงไก่ชนจากหมอไก่หรือเซียนไก่ชนหลายจังหวัด ครูของท่านมีทั้งในภาคกลางและภาคเหนือ ในโอกาสที่จะพิมพ์หนังสือไก่ชนพระนเรศวรฯ ครั้งนี้ จึงได้ตั้งใจที่จะเขียนและรวบรวมความรู้ที่ท่านได้ศึกษามาลงพิมพ์ในครั้งนี้ นับว่าก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เลี้ยงไก่ชนพระนเรศวรฯ อย่างยิ่ง ตำนานการเลี้ยงไก่ชนนี้ หากศึกษาโดยละเอียดจะทำให้ผู้เลี้ยงได้เข้าใจและนำไปปรับปรุงการเลี้ยงไก่ของตนเองให้เก่งได้ตามตำนานการเลี้ยงไก่ชนของคุณประดิษฐ์ ต่อไปนี้

* โดย ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ ม.5 ต.หัวรอ อ.เมือง จ.พิษณุโลก

การหาพ่อพันธุ์ และแม่พันธุ์

โดยปกตินักเลงเล่นไก่ชนมักจะหวงพันธุ์ของแม่ไก่มากกว่าของพ่อไก่ เพราะถือกันว่าสายเลือดของแม่จะทำให้ได้ลูกไก่พันธุ์ที่ดี วิธีที่จะหาพ่อพันธุ์ให้ได้ไก่เก่ง ท่านต้องเป็นชอกแซกไปเที่ยวตามบ่อนไก่ชนบ่อยๆ และคอยดูว่าไก่ตัวไหนที่เก่ง คือตีแม่น ชั้นเชิงดี หัวใจทรหด อุดทน ไม้หนีง่าย ถ้าไก่ที่มีคุณสมบัติดังกล่าวนี้ เวลาชนเสร็จแล้วชนะ หรือแพ้ จะดาบอดหรือไม่ก็ตามเอามาทำพ่อพันธุ์ได้ (ตามตำราบอกว่าเอาไก่ที่แพ้มาทำพ่อไ้แม่นให้ลูกได้ดีนักแล) ท่านซื้อตอนนั้นราคาอาจจะไม่สูงนัก เพราะนักเลงไก่เขาไม่ค่อยเก็บเอาไว้ แต่ถ้าท่านไม่สามารถทำได้ดังกล่าว ท่านต้องไปหาซื้อเอาตามบ้านนักเล่นไก่ชน ส่วนแม่พันธุ์ก็ควรให้มีคุณสมบัติเหมือนตัวผู้เพราะการผสมพันธุ์ถ้าทำโดยวิธีการสุกเอาเผากินแล้วจะทำให้ท่านได้ไก่ดียาก เพราะกว่าจะรู้ว่าตัวไหนดีหรือไม่ดีต้องเสียเวลาอย่างน้อยประมาณ 9-10 เดือน

วิธีคัดเลือกพ่อพันธุ์ และแม่พันธุ์

โดยปกตินักนิยมเล่นไก่ชนมักจะเลือกสีเป็นอันดับแรก ดังนั้นไก่ที่จะนำมาเป็นพ่อพันธุ์ควรเลือกจากไก่ที่มีสีดังต่อไปนี้

1. สีเหลืองหางขาว
2. สีประดู่หางดำ เต๋อยดำ เล็บดำ ปากดำ (หรือปากคาบแก้ว)
3. สีเขียวเลา (มีสีเขียวสลับกับสีขาวทั้งตัว หางขาวด้วย)
4. สีเขียวกา หรือเขียวแมลงภู (หางดำ)

เพราะโบราณกล่าวไว้ว่า ไก่ 4 สีนี่เป็นสีที่รักเดิมพันมาก ชนได้ราคาแพง ไม่ค่อยแพ้ ส่วนไก่สีอื่นๆ นักเลงเล่นไม่นิยมเล่นกัน เพราะเข้าใจว่าเป็นไก่พันธุ์ผสมมาจากสายเลือดอื่น ที่ไม่ใช่ไก่ชนแท้ อาจจะผสมกับ ไก่ไรต์ หรือไก่เล็กฮอร์นก็ได้ น้ำใจไก่พวกนี้จึงไม่ทรหดมาก

สำหรับแม่พันธุ์นั้นเวลาใช้ผสมพันธุ์ควรรักษาให้เป็นสีเดียวกับพ่อพันธุ์
เวลาให้ลูกจะได้สีเหมือนกัน

วิธีผสมพันธุ์ไก่ชน

ไก่ที่จะใช้ผสมพันธุ์ ต้องคัดเลือกจากไก่ตัวผู้ และตัวเมียที่มีความสมบูรณ์ ปราศจากโรคไข้ขาว เป็นหนอง มะเร็ง คอดอก หัวดี ฯลฯ เพราะถ้าพ่อพันธุ์แม่พันธุ์เป็นโรคแล้วอาจจะติดถึงลูกได้ เพื่อให้ได้ผลในการผสมพันธุ์ ควรใช้ตัวผู้ 1 ตัว ต่อ ตัวเมีย 5 ตัว และไม่ควรขังให้อยู่ในเล้าที่จำกัด ควรปล่อยให้อยู่ในที่กว้างๆ อาหารต้องสมบูรณ์ อาหารที่ใช้คือ ข้าวเปลือก ปลายสด (ควรต้มเสียก่อน) หญ้าอ่อน ถ้าไม่มีหญ้าควรรีให้ผักสดกิน ถ้าทำเช่นนี้ได้จะได้ลูกไก่ที่สมบูรณ์ (ข้อสำคัญไก่ที่จะทำพ่อพันธุ์ และแม่พันธุ์) ควรนำไปให้ปศุสัตว์ตรวจโรคเสียก่อน

การเตรียมรังสำหรับฟักไข่

ตามที่กล่าวมาแล้วนั้น ก็ฟาชนไก่เป็นกีฬาโบราณ ดังนั้นเวลาผสมพันธุ์ หรือทำรังให้ไก่ฟักย่อมมีพิธีรีตองมากเป็นธรรมดา ถ้าทำลำบากมักจะให้ประโยชน์คุ้มค่าเสมอ ท่านต้องหาของที่โบราณเขาถือมาใส่รังไก่ให้ครบ ท่านก็จะได้ไก่ที่ฟักออกมาเก่งๆ ทุกตัว

ของที่ใช้ประกอบการปักไข่มีดังนี้

1. กระจุง การใช้กระจุงทำเป็นที่รองสำหรับปักไข่ ก็เพราะว่า กระจุงเป็นภาชนะสำหรับใส่ของซั้ว ของขายได้ที่ละมาก ๆ จึงเป็นมงคลด้วย

2. มูลฝอย สำหรับรองรังไข่ ควรใช้ของดังนี้

ก. ไม้ฟ้าย่า (ทำให้ไก่ตีแรง จนให้คู่ต่อสู้ชักคืบ)

ข. คราบงูเห่า (ทำให้แข็งแรงมีพิษ)

ค. ทองคำ (ทำให้สีสวย)

ง. ไม้คานหักคาบ่า (ทำให้มีลำหักลำโค้ง)

จ. หญ้าแพรก (เวลาชนทำให้พื้นง่ายเหมือนหญ้าแพรก)

3. การตัดไข่ การเก็บไข่ไว้ปักควรเลือกไข่ที่สมบูรณ์ไม่บิดเบี้ยว และน้ำหนักมาก ไม่น้อยกว่า 45 กรัม หรือใกล้เคียง ถ้าท่านทำได้ตามนี้ ท่านจะได้ไก่เก่งประมาณ 80%

การทำรังให้ไก่ปักไม่ควรให้แดดส่อง หรือฝนสาดได้เพราะจะทำให้ไข่เสีย การปักแต่ละครั้งไม่ควรปักเกิน 10 หรือ 11 ฟอง ถ้าปักเกินแล้วจะทำให้ไข่เสียมาก ใช้เวลาปักประมาณ 21 วัน ก็จะออก

คุณสมบัติและลักษณะของพ่อพันธุ์ไก่ชน

นอกจากสีของไก่แล้ว พ่อไก่ควรมีคุณสมบัติ และลักษณะดังต่อไปนี้

1. ควรเป็นไก่ที่มีประวัติที่ดี เคยชนชนะจากบ่อนมาแล้ว

2. ปากต้องใหญ่ มีร่องน้ำ 2 ข้างปากเล็ก (ปากสีเดียวกับขา)

3. นัยน์ตาควรเป็นสีขาว (หรือที่เรียกว่าตาปลาหมอตาย หรือ ตาสีเดียวกับสร้อยคอ)

4. คอใหญ่ และปล้องคอถี่ๆ
5. หัวปีกต้องใหญ่ และขนปีกยาว
6. นิ้วเล็กเรียวยาว
7. เม็ดข้าวสารท้องแข็งใหญ่ และแข็งกลม
8. สร้อยคอยาวติดต่อกันถึงสร้อยหลัง
9. หางยาวแข็งและเส้นเล็ก
10. กระจุกหน้าอกใหญ่และยาว
11. เดือยใหญ่ และขีดนิ้วก้อยมากที่สุด
12. อุ้งเท้าบางและเล็บยาว
13. เกล็ดแข้งใสเหมือนเล็บมือ และมีร่องลึก

ชั้นเชิงของไก่ชน

ปกติไก่ชนจะมีชั้นเชิงการต่อสู้อยู่ 2 อย่าง คือไก่ตั้ง และไก่ลง ส่วนไก่กอดนั้นเกิดจากการผสมพันธุ์ระหว่างพ่อพันธุ์ไก่ตั้งกับแม่พันธุ์ไก่ลง หรือพ่อพันธุ์ไก่ลง กับแม่พันธุ์ไก่ตั้ง ลูกออกมาจึงกลายเป็นไก่กอด ส่วนนักเลงเล่นส่วนมากชอบไก่ตั้ง เพราะการต่อสู้ของไก่ตั้งนั้นเหนียวช้ำไม่ต้องวิ่งมาก เพราะยืนคอยดักตีอย่างเดียว แต่บางคนชอบไก่เชิง เพราะไก่เชิงไม่ค่อยเจ็บตัวเวลาเข้าชนจะลัดตีขโมยตี ดังนั้นถ้าท่านจะผสมก็ควรเลือกชั้นเชิงไก่ให้เหมือนกัน กล่าวคือ ถ้าท่านชอบไก่เชิง ก็ควรหาตัวเมียที่มีชั้นเชิงเหมือนตัวผู้ ถ้าท่านชอบไก่ตั้ง ก็ควรเลือกตัวเมียให้ตั้งเหมือนตัวผู้ ถ้าท่านไม่เลือกชั้นเชิงให้เหมือนกันแล้ว ลูกออกมาจะชนเลอะเทอะเป็นไก่โง่ ควรระวังให้มาก เพราะปกติไม่ค่อยคัดเลือกไก่อัน ผสมกันเรื่อยไปจึงไม่ค่อยได้ไก่อ่งหรือได้น้อยตัว

วิธีเลือกไข่ขึ้นฟัก

การเลือกไข่ขึ้นฟัก ใช้สมุดปกอ่อนม้วนเป็นรูปกระบอกลูกแล้ว นำไข่ที่ฟักไปประมาณ 15 วัน ใส่ทางด้านหนึ่ง อีกด้านหนึ่งใช้ส่องให้ตรงกับพระอาทิตย์ ถ้าไข่มีเชื้อจะมองเห็นเป็นสีดำสนิท แต่ถ้าไข่ไม่มีเชื้อจะมองเห็นในไข่เป็นแสงสว่าง ไข่ไม่มีเชื้อควรคัดออกได้เลย ถ้าเก็บไว้นานเกินไปจะทำให้แน่นกันแล้ว จะทำให้ไข่ดีเสียไปมากอีกด้วย

วิธีเลี้ยงลูกไก่ชน

ตามปกติลูกไก่อ่อนเป็นสัตว์ที่เลี้ยงยากมาก เพราะนอกจากจะมีโรคหลายชนิดแล้ว ยังมีสัตว์อื่นรบกวนอีกมากเช่น เหี้ยว สุนัข หนู แมว กาก และสัตว์อื่นๆ อีกหลายชนิด ดังนั้นท่านต้องระวังให้มาก

หลังจากลูกไก่ออกแล้วให้นำลูกไก่มาขังไว้ในที่ๆ สะอาด อย่าให้ลมโกรกมาก เวลานอนควรให้นอนในมุ้งอย่าให้ยุ่งกั๊ด เพราะจะทำให้เกิดโรคฝีดาษได้

อาหารสำหรับลูกไก่ในระยะ 10 วันแรก ควรใช้ปลายข้าวกลิ้งอย่างละเอียด ผสมอาหารไก่อ่อนซึ่งมีขายตามร้านอาหารไก่ คลุกกับน้ำพอเปียกให้กิน ส่วนน้ำใช้วิตามินผสมให้กิน หลังจาก 10 วันไปแล้วใช้ข้าวกลิ้งเม็ดโตผสมอาหารไก่และน้ำเช่นเดิมให้กินพออิ่ม แล้วใช้ปลาทะเลหรือปลาน้ำจืดต้มให้สุกปั้นเป็นลูกกลอนเล็กๆ ให้กิน หรือผสมกับอาหารไก่ให้กินหลังอาหาร พออายุประมาณ 1 เดือน เริ่มให้กินข้าวเปลือกเม็ดเล็กได้ หลังจากกินข้าวเปลือกอิ่มแล้ว ควรให้กินปลาตัวละประมาณเท่าหัวแม่มือทุกวัน ลูกไก่ที่ท่านเลี้ยงจะโตเร็วกว่าปกติ

โรคสำหรับไก่ชน ส่วนมากจะมีโรคร้ายแรงอยู่หลายชนิดด้วยกัน คือ โรคหลอดลมอักเสบ โรคหวัด โรคบิด ไก่ที่เป็นโรคชนิดนี้ส่วนมากกระเพาะอาหารไม่ย่อย หงอยซึมอยู่ตลอดเวลา ควรใช้ยาซัลฟาควิน็อกซาลิน ผสมน้ำตามส่วนให้กิน หรือใช้หยอดก็ได้ติดต่อกัน 3 วันแล้วเว้น 1 วันจนกว่าจะหาย

การเลี้ยงลูกไก่ หลังจากออกจากไข่แล้วประมาณ 10 วัน ควรให้อยู่กับแม่ก่อน สถานที่เลี้ยงไม่ควรให้แฉะ ควรเป็นที่ร่มมีแดดรำไรและที่สำคัญที่สุดต้องมีหญ้า เพราะหญ้าจะเพิ่มวิตามินซีให้กับไก่

โรคหวัดติดต่อ

โรคหวัดติดต่อเป็นอีกโรคหนึ่ง ที่ผู้เลี้ยงไก่ทั่วยุ่ไปควรหาทางป้องกันควบคู่กันไป โดยเฉพาะเล้าไก่ที่มีโรงเรือนที่ไม่เหมาะสม ระบบการถ่ายเทอากาศไม่ดีเท่าที่ควร ตามธรรมชาติโรคหวัดมักจะระบาดรุนแรงในฤดูร้อนมากกว่าฤดูอื่น แม้ว่าโรคนี้จะไม่ทำอันตรายไก่ให้ถึงตายได้ก็ตาม แต่จะทำให้สุขภาพของไก่ไม่สมบูรณ์เต็มที่ อาจมีโรคอื่นแทรกได้ง่ายมาก ถ้าไก่ตัวใดตัวหนึ่งเป็นโรคนี้เกิดขึ้นจะทำให้โรคระบาดติดต่อกันได้เร็วมาก อาจติดต่อจากการกินอาหาร และน้ำร่วมกัน นอนร่วมกัน การเจริญเติบโตของไก่จะชะงักทันที น้ำหนักจะลดลง เสียเวลาเลี้ยงเพิ่มขึ้น ควรหาทางป้องกันด่วน

อาการของไก่ป่วย มักมีอาการแตกต่างกัน แล้วแต่จะเป็นโรคชนิดอ่อนหรือชนิดรุนแรง อาการของหวัดที่สังเกตได้ง่ายๆ คือมีน้ำมูกใสๆ ไหลออกมาทางจมูก น้ำตาไหลเล็กน้อย ต่อมาน้ำมูกจะค่อยๆ ข้นเปลี่ยนเป็น

สีเหลืองจับเป็นคราบอยู่ที่ริมฝีปากทั้งสองข้าง ใกล้เคียงอาการหายใจลำบาก หายใจดังโดยเฉพาะเวลากลางคืนจะได้ยินชัดเจน หรือมีอาการไอหรือจามบ่อยๆ ถ้าเป็นอย่างรุนแรงใกล้เคียงจะแสดงอาการหน้าและตาบวมปิด น้ำตาไหลมาก ถ้าไม่ได้รับการรักษาให้หายขาด จะมีก้อนหนองสีเหลืองคล้ายเนยแข็งเกิดขึ้นที่แฉ่งหัวตา และในช่องปาก และอาจทำให้ใกล้เคียงได้ เมื่อเชื้อหวัดตกลงไปในลำไส้ใกล้เคียงมีอาการท้องร่วงเล็กน้อย ถ้าใกล้เคียงมีความอบอุ่นไม่พอ มีลมโกรกแรงๆ ในตอนกลางคืน จะทำให้ใกล้เคียงด้วยโรคนิวมอเนียบหรือปอดบวม อาการดังกล่าวจะทำให้ใกล้เคียงใกล้เคียงไม่กินอาหารค่อยๆ ผอมลงหรือแคระแกรน และถ้ามีโรคอื่นมาแทรกในระยะนี้อาจทำให้ใกล้เคียงได้

การควบคุมรักษา โดยที่โรคหวัดไม่มียาหรือวัคซีนเฉพาะสำหรับป้องกัน การรักษาถ้าได้รับลงมือเสียแต่เมื่อใกล้เคียงเริ่มแสดงอาการป่วยให้เห็น ก็จะได้ผลดี ชั้นแรกให้รีบคัดเอาใกล้เคียงที่ป่วยออกจากเล้าทันที ทำการรักษาต่างหาก จะช่วยลดการติดต่อของโรคไปยังตัวอื่นได้มาก อย่าให้เล้าและอย่าให้ใกล้เคียงแน่นเกินไป ให้มีระบบถ่ายเทอากาศได้ดี ไม่ร้อนหรือเย็นจัดเกินไป พร้อมกันนี้ให้เพิ่มวิตามินเอ ลงในอาหารตามสมควร ส่วนยาที่ได้ผลดีในการรักษา คือ ยาซัลฟาโทอาโซนผสมน้ำหรืออาหารให้กิน สำหรับตัวที่แสดงอาการป่วยชัดเจนการใช้สเตอริ์โตมัยซินฉีดเข้ากล้ามเนื้อวันละครั้ง ติดต่อกันสามวันนับว่าได้ผลดีมากสำหรับโรคหวัดของใกล้เคียง

การใช้วัคซีนสำหรับใกล้เคียง

โรคฝีดาษ

การเลี้ยงใกล้เคียงในบ้านเราจะไม่ให้ยุ่งกีดเลยยอมทำไม่ได้ เพราะเป็นเมืองร้อนยุ่งมากจึงทำให้เป็นโรคฝีดาษอยู่กว้างขวางทุกแห่งที่มีการเลี้ยงใกล้เคียง

ดังนั้นการป้องกันโรคฝีดาษ จึงจำเป็นเหลือเกินที่จะต้องอาศัยวัคซีน
ป้องกันโรคฝีดาษของกรมปศุสัตว์ วัคซีนชนิดนี้ให้ผลดีมากในการป้องกัน
โรคฝีดาษ การให้วัคซีนต้องให้เสียตอนที่ลูกไก่อายุได้ 7 วัน วัคซีนนี้ให้ครั้ง
เดียวก็พอ ไม่ต้องให้ซ้ำอีกเพราะไก่ที่โตเต็มที่แล้วจะต้านทานโรคนี้ได้ดี
หลังจากให้วัคซีนลูกไก่แล้วควรป้องกันไม่ให้ยุ่งกัดเด็ดขาด

โรคหลอดลมอักเสบติดต่อกัน เนื่องจากยังไม่มียารักษาโรคหลอด
ลมอักเสบติดต่อกันได้ผล การป้องกันที่ดีหรือให้ได้ผลดีจริงๆ ต้องใช้วัคซีน
ป้องกันโรคนี้ของกรมปศุสัตว์ หยอดจุมูกให้ลูกไก่หลังจากอายุ 15 วันไปแล้ว
ให้หยอดตัวละ 2 หยด และควรหยอดวัคซีนซ้ำอีกครั้งหนึ่งเมื่อลูกไก่อายุได้
4-5 เดือน

โรคนิวคาสเซิล เป็นโรคระบาดร้ายแรงของไก่ เมื่อเป็นแล้วไก่จะ
ตายเกือบ 100% ไม่มีทางรักษาได้ จึงต้องป้องกันด้วยวัคซีน ซึ่งการใช้
วัคซีนป้องกันโรคนิวคาสเซิล ที่ถูกต้องควรทำดังนี้

1. เมื่อลูกไก่อายุ 2-5 วันให้หยอดจุมูกลูกไก่ด้วยวัคซีน สเตรนเอฟ
ตัวละ 1 หยด
2. พอลูกไก่ได้ 3 อาทิตย์เต็ม ควรใช้วัคซีนสเตรนเอฟหยอดซ้ำอีก
ตัวละ 2 หยด
3. พอลูกไก่ได้ 8 อาทิตย์ ควรใช้วัคซีนสเตรนเอ็มพี แทนที่ผนังปีก
จะคุ้มโรคได้ 1 ปี

วิธีดูลักษณะไก่ชน

ตามปกติลักษณะและบุคลิก เป็นสิ่งสำคัญไม่ว่ามนุษย์หรือสัตว์ ไก่ชนตัวใดมีบุคลิกลักษณะดี ไก่ตัวนั้นก็มักจะเก่งเป็นส่วนมาก การดูบุคลิกลักษณะไก่ชนที่เก่งมีส่วนประกอบหลายอย่างดังนี้คือ

1. ใบหน้าเล็ก คางรัด
2. หงอนหิน (หงอนบางกลางหงอนสูง)
3. ปากเป็นร่องน้ำสองข้างลึก (ปากสี่เดียวกับขา)
4. นัยน์ตาดำเล็ก ตาขาวมีสีขาว (ตาปลาหมอตาย) ตาสีเดียวกับสร้อยคอ
5. สีของขน
6. สร้อยคอต้องยาวติดต่อสร้อยกลางหลัง
7. ปากใหญ่ยาว
8. คอใหญ่และกระดูกปล้องคอถี่ๆ
9. หางยาวแข็ง
10. กระดูกหน้าอกใหญ่ ยาว
11. แข้งเล็ก แข้ง ร่องเกล็ดแข้งลึก และกลม เกล็ดแข้งใส เหมือนเล็บมือ
12. นิ้วเล็กยาว เล็บยาว
13. เม็ดข้าวสารหนุนเวลาใช้มือลูบจะคายมือ
14. โคนหางใหญ่
15. อุ้งเท้าบาง แคร่หลังใหญ่
16. เส้นขาใหญ่

การดูแลขัดแย้ง

การดูแลขัดแย้งก็เหมือนการดูแลมือคน ผู้เลี้ยงไก่ชนควรจะศึกษาเพื่อประโยชน์ในการเปรียบไก่ชน (แต่จะไม่ชอบกล่าวรายละเอียดเรื่องดูแลขัดแย้งในที่นี้เนื่องจากเป็นเรื่องละเอียดอ่อนและค่อนข้างยุ่งยาก) นอกจากนี้จะต้องพิจารณาอย่างอื่นด้วย มิใช่ว่าไก่ที่มีแข้งแบบนี้แล้วจะไม่แพ้ใคร เพราะสาเหตุของการแพ้ันมีอยู่หลายวิธี คือ

1. ไก่ไม่สมบูรณ์ หมายถึง เจ็บป่วยโดยที่เราไม่รู้ เรานำไปชนก็มักจะแพ้
2. เปรียบเสียเปรียบคู่ต่อสู้ คือเล็กกว่าบ้าง ต่ำกว่าบ้างเป็นเหตุทำให้แพ้ได้
3. ผิดเชิง ไก่บางตัวชอบตีไก่ตั้ง เวลาชนไปเจอไก่ลงตีไม่ได้ก็แพ้ได้เหมือนกัน

แต่อย่างไรก็ตามการดูแลขัดแย้งจึงจำเป็นที่เราจะต้องรู้ไว้บ้างแม้ว่าการดูแลลักษณะเกิดเป็นเรื่องยากและละเอียดอ่อนมาก เพื่อเป็นส่วนประกอบเวลาท่านจะไปหาไก่ ถ้ามีลักษณะที่ต้องการแล้ว ท่านทดลองปล้ำดูพอใจแล้วค่อยเอา ถ้าไก่สมบูรณ์ ชนไม่เสียเปรียบ รับรองว่าชนะมากกว่าแพ้ แต่ว่ารู้สึกว่าจะหายากสักหน่อย

การซ้อมไก่

ตามปกติการซ้อมไก่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการชนไก่มาก เพราะไก่ทุกตัวที่จะนำเข้าชนในบ่อนราคาแพงๆ จะต้องผ่านการซ้อมอย่างโชกโชก ถ้าอ่อนซ้อมเวลาเข้าชนมักจะซึมเลือดความแข็งแรงไม่พอ ก็แพ้ได้ในที่สุด การซ้อมไก่แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ ไก่หนุ่ม และไก่ถ่าย

การซ้อมไก่หนุ่ม ไก่หนุ่มไม่ควรซ้อมมาก ถ้าซ้อมมากจะพาลไม่สู้เองง่ายๆ ไก่หนุ่มควรซ้อมสัก 3 ครั้งๆ ละไม่เกิน 15 นาที หลังจากซ้อม

วิธีเลี้ยง ตอนเช้าพอสว่างดี เริ่มให้ไก่วิ่งสุ่ม คือ เราเอาไก่ไว้ในสุ่ม 1 ตัว ตัวที่เลี้ยงไว้ข้างนอก เอาสุ่มครอบไว้สองชั้น ก่อนที่จะให้ไก่วิ่งนั้น ต้องให้ไก่ตีกันสัก 2-3 ที แล้วค่อยเอาไก่ใส่ไว้ในสุ่มใน 1 ตัว ตัวที่เลี้ยงไว้ข้างนอก ใช้เวลาวิ่งสุ่มประมาณ 20-25 นาที พอเลิกวิ่งสุ่มแล้ว ใช้ชนไก่แยงคอให้หมดน้ำลายเหนียวๆ แล้วจึงลงมืออาบน้ำ พออาบน้ำเรียบร้อย นำเอาไปผึ่งแดด พอหอบแล้วใช้ชนไก่แยงคอเข้าร่วม แล้วค่อยเอาน้ำให้กิน และครอบสุ่มไว้

วิธีล่อ เวลาประมาณบ่าย 2 โมงเย็น เอาน้ำเช็ดตัวไก่ที่เลี้ยงเล็กน้อย แล้วเอาไก่ที่เป็นไก่ล่อ จะเป็นการล่อทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้แล้วแต่สะดวก แล้วล่อไก่ให้ย้ายคือ เอาไก่ล่อๆ วนไปข้างซ้าย 10 รอบ ย้ายวนไปทางขวา 10 รอบ ย้ายจนกว่าไก่ตัวถูกล่อจะไม่ล้มจึงจะใช้ได้ แล้วล่อให้ไก่บินบ้าง ล่อประมาณ 20-25 นาทีก็พอ เสร็จจากการล่อเอาชนไก่ปั้นคอ พอหายเหนื่อยแล้วอาบน้ำได้ เสร็จแล้วผึ่งแดดให้ชนแห้งแล้วกินอาหารได้

การใช้ขี้มัน ทุกครั้งเวลาอาบน้ำไก่ในตอนเช้า ต้องใช้กระบืออึ้งอุ้นๆ ปรคบหน้าพอสมควร ถ้ามากนักจะทำให้หน้าเปื่อย แล้วทาขี้มันบางๆ ทุกครั้ง บางคนใช้ทาเฉพาะหน้าอก ขา ใต้ปีก ตามเนื้อเท่านั้น (ใช้ได้เหมือนกัน)

การปล่อยไก่ ไก่ที่เลี้ยงไว้ชน พอเวลาแดดอ่อนๆ ควรได้ปล่อยไก่ให้เดินตามสนามหญ้าแพรก นอกจากจะให้ไก่ได้เดินขยายตัวแล้ว ไก่ยังมีโอกาสได้กินหญ้าไปในตัวด้วย

วิธีลดน้ำหนัก เวลาไก่ชนที่เลี้ยงอ้วนเกินไปน้ำหนักตัวจะมากบินไม่ขึ้น ควรผึ่งแดดให้หอบนานๆ หากไก่พอมมากไปไม่ควรให้ถูกแดดมาก

เกินไป เวลานอนควรให้นอนบนกบกล้วย หรือเอาน้ำเย็นเช็ดตัวบ้าง
ก่อนนอน การนอนควรนอนในมุ้งทุกคืนเพื่อมิให้ยุงไปรบกวน ไก่จะได้
นอนหลับสบาย

การเลี้ยงไก่ถ่าย การเลี้ยงไก่ถ่ายหรือไก่ที่เปลี่ยนขนตั้งแต่หนึ่งครั้ง
ขึ้นไป วิธีเลี้ยงเช่นเดียวกับไก่หนุ่ม ผิดกันตรงที่ไก่ถ่ายต้องปล้ำให้ได้ที่ คือ
ปล้ำครั้งละ 2 ยก ยกละ 15 นาที จำนวน 5 ครั้ง (10 ยก) หรือปล้ำจนกว่า
จะบินไม่ล้ม แล้วผึ่งแดดให้นานกว่าไก่หนุ่มหน่อย นอกนั้นเหมือนกันหมด

ยาถ่ายไก่ ยาถ่ายโบราณที่นิยมใช้กันมากมีส่วนผสมดังนี้

1. เกลือประมาณ 1 ซ่อนดาว
2. มะขามเปียก 1 หยิบมือ
3. ไพลประมาณ 5 แวน
4. บอระเพ็ดยาวประมาณ 2 นิ้ว หั่นเป็นแวนบางๆ
5. น้ำตาลปีบประมาณ 1 ซ่อนดาว
6. ใบจากเผาไฟเอาถ่าน (ใช้ใบจากประมาณ 1 กำวงแหวน)

ใช้ครกตำให้ละเอียดเข้าด้วยกันเวลาใช้ยาควรให้ไก่กินเวลาเช้าท้อง
ว่าง ปั่นเป็นลูกกลอนขนาดหัวแม่มือ 2 เม็ด ให้นำกินมากๆ หน่อย แล้ว
ครอบผึ่งแดดไว้รอจนกว่ายาจะออกฤทธิ์ ถ่ายเป็นน้ำ 3 ครั้ง ก็พอ แล้วเอา
ข้าวให้กินเพื่อให้ยาหยุดเดิน

น้ำสำหรับอาบไก่ ปกติไก่เลี้ยงจะต้องอาบน้ำยาจนกว่าไก่จะชน
เครื่องยาที่ใส่น้ำต้มมีดังนี้

1. ไพลประมาณ 5 แวน
2. ใบส้มป่อยประมาณ 1 กำมือ

3. ใบตะไคร้ ต้นตะไคร้ 3 ต้น

4. ใบมะกรูด 5 ใบ

5. ใบมะนาว 5 ใบ

เอา 5 อย่างมารวมกันใส่หม้อต้มให้เดือดแล้วทิ้งไว้ให้อุ่น พออุ่นๆ แล้วค่อยอาบน้ำไ้แล้วนำไปผึ่งแดดให้ชนแห้ง

ยาบำรุงกำลังไ้ ยาบำรุงที่นิยมกันมากมีหลายขนาน แต่จะยกมา ขนานเดียว คือ

1. ปลาช่อนใหญ่ย่างไฟ แล้วนำไปตากแดดให้แห้ง 1 ตัว

2. กระชายหัวแก่ๆ ประมาณ 2 ซีด (แห้ง)

3. กระเทียมแห้ง 1/2 ซีด

4. พริกไทย 20 เม็ด

5. บอระเพ็ดแห้ง 1 ซีด

6. นกกระจอก 7 ตัว

7. หัวแห้วหมู 1 ซีด

8. ยาตำพอประมาณ

นำนกกระจอกไปย่างไฟแล้วตากแดดให้แห้ง แล้วตำให้ป็น ปลาช่อนก็ตำให้ป็น แล้วนำทั้ง 8 อย่างมาผสมน้ำผึ้งปั้นเป็นลูกกลอนเท่า เม็ดพุทราให้กินวันละ 1 เม็ดก่อนนอนทุกวัน จนกว่าไ้จะชน ยาบางตำรา ไม่เหมือนกันแต่ได้ผลดีทั้งนั้น แต่ไปแพ้กันตรงที่ไ้เก้่งไม่เก้่งเท่านั้น

ไ้ที่นำไปชนทุกครั้งถ้าไ้ไม่ได้ชน กลับมาจะต้องจะหน้าถอนแห้ง ทุกครั้งๆ 5 นาที 1 ครั้ง ก่อนจะนำไปชนต่ออีก

วิธีให้น้ำไก่

การให้น้ำไก่เป็นสิ่งจำเป็นในการชนไก่เป็นอย่างยิ่ง เพราะถ้าท่านให้น้ำไก่ไม่เป็นเอาไก่ไปชนโอกาสแพ้มีมาก มีอน้ำเท่านั้นเป็นผู้ชี้ชะตาไก่ของท่าน เพราะฉะนั้นท่านต้องเป็นคนให้น้ำไก่เก่งๆ จึงจะสู้เขาได้

วิธีให้น้ำไก่ก่อนชน ท่านต้องใช้ผ้ามุ้งบางๆ ชุบน้ำเช็ดตัวให้ทั่วตัวทุกเส้นขน แต่อย่าให้เปียกเปือก (เพราะเปียกเป็นอุปสรรคสำคัญการต่อสู้) แล้วเช็ดให้แห้ง ให้กินข้าวสุก จนอิ่มแล้วปล่อยให้เดินเพื่อจะได้ขยายตัวและแต่งตัวเรียบร้อยแล้วนำไก่เข้าชน

พอหมดยกที่ 1 เอาผ้าชุบน้ำเช็ดหน้าอก และได้ปีกเสียก่อนจึงค่อยเช็ดตามตัวให้ทั่ว แล้วตรวจบาดแผลตามหัว ตามตัวว่ามีผิดปกติหรือไม่ ตรวจจุดตา ตรวจจุดปากให้เรียบร้อย ถ้าปากห่อเตรียมผูก ถ้าตาหรือกี๋ควรเสียดตา หรือถ่างตา เสร็จเรียบร้อยแล้วให้กินข้าวสุกที่บดไว้ ประมาณ 3-4 ก้อน แต่งกวาแซ่น้ำมะพร้าวอ่อน พอให้อิ่มแล้วเอาไก่นอนๆ ประมาณ 5 นาที หลังจากนอนเสร็จเรียบร้อยแล้ว เอากระบืออ่อนมาเช็ดตามตัวตามหน้าแข้ง ฆ่าให้ทั่วบริเวณที่ถูกตี แล้วปล่อยให้เดิน และให้ไก่ถ่ายออกมาเพื่อจะได้ให้ตัวเบา (ยกต่อไปก็ทำเหมือนยกที่ 1 จนกว่าจะแพ้ ชนะกัน)

วิธีรักษาพยาบาลหลังจากชนไก่

ตามปกติไก่ที่ชนมาแล้วจะมีบาดแผลเล็กน้อยแล้วแต่กำหนดเวลาการต่อสู้ บางตัวก็ชนะเร็ว บางตัวก็ชนะช้าบาดแผลก็มีมาก เวลาชนะเสร็จแล้วควรใช้เพนนิซิลิน อย่างเป็นทางการตามหน้าให้ทั่ว เพื่อไม่ให้หน้าตึง อย่าใช้ขมิ้นเป็นอันตราย ถ้าบาดแผลมากจริงควรใช้ยาพอกสเตรปโตมัยซิน หรือซีดยาเทอรามัยซิน หรือจะให้กินยาเม็ดตราโชคลินก็ได้ วันละ

1 เม็ด ตอนเย็น ประการสำคัญอย่าให้ทับตัวเมียเป็นอันขาด หลังจาก 1 เดือนไปแล้วให้ทับได้

วิธีเปรียบเทียบไก่ก่อนชน

การเปรียบเทียบเป็นขั้นเชิงของนักเลงไก่ชนทุกประเภท ถือว่าเป็นความสำคัญที่สุดในการชนก็ว่าได้ เพราะถ้าเปรียบเทียบเสียเปรียบคู่ต่อสู้แล้วทางชนะมีอยู่แค่ 30% เท่านั้น นอกเสียจากไก่ของเราเก่งมากจริงๆ จึงจะชนะได้ ถ้าท่านเป็นนักเลงไก่ที่ดีควรเปรียบเทียบให้รอบครอบ อย่าให้เสียเปรียบคู่ต่อสู้เป็นอันขาด ถ้าเปรียบเทียบได้เปรียบคู่ต่อสู้แล้ว จะเป็นทางนำมาซึ่งชัยชนะอย่างง่ายดาย เคล็ดลับในการเปรียบเทียบมีอยู่ด้วยกัน 5 วิธี คือ

1. อายุ ควรพิจารณาคู่ต่อสู้ว่าเป็นไกรุ่นเดียวกันหรือเปล่า แต่ถ้าของเราเป็นไก่ถ่ายของคู่ต่อสู้เป็นไก่อ่อนแล้ว ปัญหาเรื่องอายุก็หมดไป

2. ผิวพรรณต้องดูหน้าตาคู่ต่อสู้ว่าหน้าตาแก่กร้านมากกว่าเราหรือเปล่า ถ้าผิวพรรณหน้าตาแก่กร้านมากกว่าเราการเอาชนะก็มีได้ยาก

3. การจับตัว การเปรียบเทียบต้องจับตัวไก่คู่ต่อสู้ การจับไก่ต้องจับให้แน่น และดูบุคลิกลักษณะของคู่ต่อสู้ว่า แคร่หลัง คอ ปั้นขา ส่วนต่างๆ อย่าให้ใหญ่กว่าของเราเป็นการดี

4. ส่วนสูง เราต้องเปรียบเทียบตามลักษณะของไก่ของเราชอบ ถ้าไก่ชอบตีบน ควรเปรียบเทียบให้สูงกว่าคู่ต่อสู้ แต่ถ้าไก่ชอบตุ่มชอบคาง ก็ควรเปรียบเทียบให้ต่ำกว่าคู่ต่อสู้เล็กน้อย (แต่ต้องให้ตัวของเราใหญ่กว่านิดหน่อยจึงจะพอดีกัน) บางคนชั้นเชิงการเปรียบเทียบสูงมากมักจะกดไก่ให้ตัวต่ำมากเวลาเปรียบเทียบนี้ท่านต้องพิจารณาให้ดี พิจารณาด้วยตัวของท่านเองว่าจะตีได้หรือไม่ได้

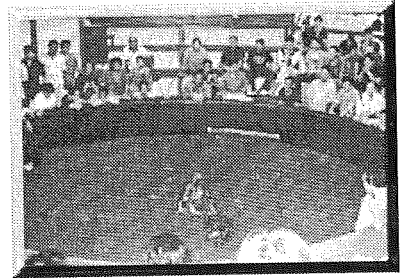
5. การดูสกุลไก่ การดูสกุลไก่ต้องดูว่าลักษณะไก่คู่ต่อสู้มีสีอะไรบ้าง หน้าตาเป็นอย่างไร เกล็ดตามขา หน้าแข้งเป็นอย่างไรดีกว่าเราหรือไม่ ถ้า คู่ต่อสู้มีดีกว่าเรา เราไม่ควรชนด้วย เพราะโอกาสชนะมีน้อยมาก ถ้า ลักษณะคล้ายคลึงกันการแพ้ ชนะอยู่ที่น้ำเลี้ยงของไก่เอง

ไก่ชนที่ควรหาซื้อโดยไม่ต้องปล้ำ

ไก่ชนมืออยู่ด้วยกันหลายสี ส่วนมากนิยมสีเหลืองหางขาว ประดู่หางดำ และเขียวกาไก่อสามสีเป็นที่นิยมกันมาตั้งแต่สมัยโบราณกาล แต่ไม่มีในตำรา แต่ประสบการณ์ที่ผู้เขียนเคยพบเห็นมาส่วนมากชนชนะมากกว่าแพ้ คือ

1. ไก่สีต่างแต่เดือยดำ (ต่างสามสีหรือเรียกว่าต่างดอกมะลิ)
2. ไก่สีเทาเดือยดำ (ตัวสีเทาสร้อยคอเหลือง หรือเทาทอง)
3. ไก่สีเทาเขียวหรือเรียกว่าเทาดำ (ไม่ใช่เทาขี้ควาย)
4. ไก่เขียวแต่คอโกธรัน (ตรงโคนคอไม่มีขน)
5. ไก่ตาดำเดือยดำ
6. ไก่เขียวปากขาว แข้งขาว ตาขาว

ไก่ 6 ชนิดนี้ถ้าท่านพบเห็นที่ไหน ไม่ต้องปล้ำก็ซื้อได้เลย แต่อย่าซื้อให้แพงนัก ตามตำราบอกว่าไก่ 6 อย่างนี้ถ้าเปรียบไม่เสียเปรียบ และร่างกายสมบูรณ์ดีเต็มทีแพ้ไม่เป็น หรือถ้าแพ้ก็ต้องเป็นต่อจนเจ้าของออกตัวได้ลอยลำ จะแพ้รวดเลยไม่มีแน่นอน (ต้องดูเกล็ดเป็นสิ่งสำคัญทั้งคู่ต่อสู้ และของเราด้วย ว่าใครเหนือใคร)

• สนามซ้อมไก่ชน •

การเพาะเลี้ยงไก่ชนแบบปล่อยหลังบ้าน

และจับไก่ผสมพันธุ์*

เกษตรกรในชนบททั่วไป บ้านที่อยู่อาศัย มักจะเป็นแบบใต้ถุนสูง หลังบ้านมักจะเป็นป่าละเมาะ หรือป่าหญ้า มีพืชต่างๆ ขึ้นอยู่ เช่น ต้นกล้วย ตะไคร้ กะชาย มะกรูด กะเพรา โหระพา เป็นพืชผักสวนครัว นอกจากนี้ บางบ้าน อาจจะมีปลูกไม้ยืนต้นไว้เป็นร่มเงาเพื่อความร่มรื่น เช่น มะม่วง ฝรั่ง หรือต้นไม้อื่นๆ เกษตรกร มักจะเลี้ยงไก่ชนไว้หลังบ้าน เป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของคนชนบท ซึ่งมักพูดติดปากกันว่า “เสร็จจากนาก็กักตปลาชนไก่” ดังนั้น จึงมีการเลี้ยงไก่ชนกันแทบทุกบ้าน

การเลี้ยงไก่ชนแบบปล่อยหลังบ้านเป็นวิธีการเลี้ยงแบบธรรมชาติ โดยมีพ่อไก่ 1-2 ตัว และแม่ไก่ประมาณ 10 แม่ ปล่อยคุ่มฝูงให้หาอาหารกินเอง ตามธรรมชาติ คุ้ยเขี่ยหา ตัวแมลง หรือตัวหนอนตามป่าหญ้ากินเอง ตอนเย็นก่อนไก่ขึ้นคอกนอน ให้อาหารเพิ่มเติม เช่น ปลายข้าว หรือข้าวเปลือก เป็นต้น

การผสมพันธุ์

การผสมพันธุ์ไก่แบบจับตัวเมียให้ตัวผู้ทับวิธีนี้จะช่วยให้เราสามารถคัดเลือกพ่อ - แม่พันธุ์ ได้แม่นยำ ทำให้เราได้ว่าลูกตัวนี้เกิดจากพ่อหรือแม่ตัวไหน การผสมพันธุ์แบบจับให้พ่อพันธุ์เหมาะกับผู้ไม่มีพ่อไก่หรือต้องการพ่อพันธุ์จากแหล่งอื่น เมื่อจับไปผสมได้แล้วขังพ่อพันธุ์ไว้ ปล่อยให้

* โดยประเสริฐ เพ็ญพุ่ม ปศุสัตว์อำเภอเมืองพิษณุโลก

แต่แม่ไก่ให้หากินเอง ส่วนพ่อไก่เลี้ยงขังขังแล้วจับแม่ไก่เอาไปให้พ่อไก่
ทับช่วงเช้าและตอนเย็นก่อนขึ้นคอนนอน ทำเช่นนี้วันเว้นวัน จนกว่าแม่ไก่
จะเริ่มฟักวิธีนี้จะเป็นการถนอมพ่อไก่เอาไว้ใช้ผสมพันธุ์ได้นาน

การอนุบาลลูกไก่เล็ก

เมื่อแม่ไก่ขึ้นฟักไข่แล้ว ต้องคอยระวังอย่าให้แม่ไก่ตัวอื่นขึ้นไปไข่
ซ้อนหรือแย่งรังไข่ได้อาจจะทำให้คีย์ไข่แตก เมื่อแม่ไก่ฟักมาได้ประมาณ
21-22 วัน ลูกไก่ที่อยู่ในไข่จะเริ่มเจาะไข่ออกมา รอจนลูกไก่ชนตามลำตัว
แห้งแล้วจึงเริ่มแยกออกมาใส่กล่องกระดาษ หรือลังกระดาษก็ได้ พร้อม
ทั้งใช้หลอดไฟขนาด 40-60 วัตต์ เปิดให้ความอบอุ่น ทั้งนี้แล้วแต่ว่าเป็น
ช่วงฤดูไหน ถ้าเป็นฤดูหนาวหรือหน้าฝนก็ต้องรีบให้ความอบอุ่นลูกไก่ทันที
แต่ถ้าเป็นฤดูร้อนหรือเป็นวันที่มีอากาศร้อนก็ไม่ต้องใช้ไฟฟ้ากกก็ได้ เหตุที่
เราต้องรีบแยกลูกไก่ออกจากแม่ก็ด้วยสาเหตุ 2 ประการ คือ

1. ป้องกันการถูกแม่ไก่เหยียบ เนื่องจากลูกไก่ยังอ่อนแออยู่
แม่ไก่อาจจะลงมาหาอาหารหรืออาจจะพาลูกไก่อลงจากรัง แต่ลูกลงไม่ได้
แม่ไก่ก็จะบินขึ้นบินลงอาจเหยียบลูกตายได้

2. แยกลูกเลี้ยงต่างหาก จะทำให้แม่ไก่ฟื้นตัวเร็ว ทำให้ไข่รุ่นต่อไป
เร็วขึ้น เราก็จะได้ลูกไก่อีกมาครอกขึ้น

ในระยะ 10 วันแรก ควรอนุบาลลูกไก่ในกล่องกระดาษ แต่ถ้ามี
เครื่องกก ก็ใช้เครื่องกกก็ได้ ใช้แผงกั้นให้มีบริเวณที่กว้างๆ แล้วเปิดไฟ
เครื่องกกไว้ให้ลูกไก่เวลาหนาวจะได้อาศัยไ้อุ่น ถ้าไม่มีเครื่องกกควร
จะจับใส่กล่องกระดาษแม่ไข่ หรือกล่องอะไรก็ได้ ซึ่งพอเหมาะสำหรับลูกไก่
10-15 ตัว หาน้ำให้กินแต่อย่าเพิ่งให้อาหาร กกไว้ประมาณครึ่งวัน พอ
ลูกไก่กล้าแข็งแรงแล้วค่อยให้ปลายข้าวเม็ดเล็กโรยบางๆ ในถาด หรือบนพื้น

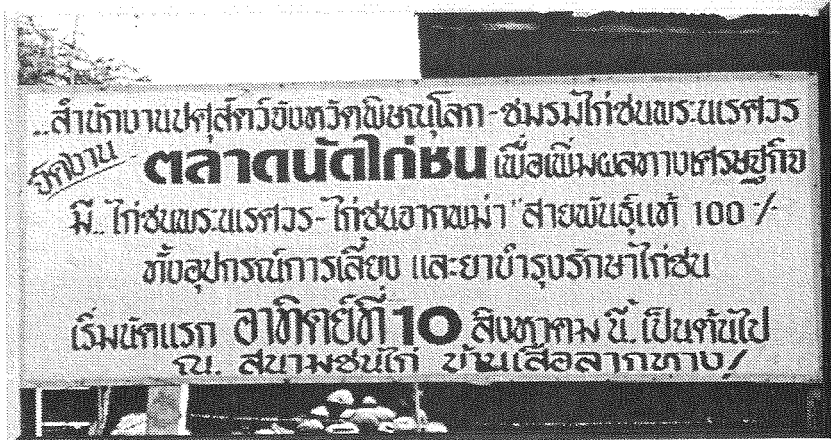
กระดาศกได้ เพื่อฝึกให้ลูกไก่กินอาหาร การใช้ปลายข้าวเม็ดเล็กให้ลูกไก่ จะเป็นการช่วยให้ลูกไก่อะบายท้องได้ดี ให้กินประมาณ 1-2 วัน แล้วจึงใช้ อาหารสำเร็จรูปสำหรับลูกไก่ใส่รางให้กิน โดยผสมปลายข้าวเม็ดเล็กลงไป ด้วย จะช่วยให้ลูกไก่อปรับตัวในการกินอาหารได้เร็ว หลังจากกกลูกไก่โดย ใช้กล่องกระดาศกสัก 5-7 วัน แล้วจึงนำไปอนุบาลต่อในกรงลวดตาข่าย ที่พอเหมาะกับจำนวนลูกไก่ คือ ขนาด 2 x 3 ฟุต ต่อลูกไก่ 20-30 ตัว ซึ่ง จะช่วยให้ลูกไก่มีที่ออกกำลังกาย มีบางรายจะใช้สุ่มตาเล็กๆ ครอบให้ลูก ไก่ออยู่แต่ในสุ่มก็ได้ แต่วิธีนี้อาจจะทำให้ลูกไก่ได้ใช้พยาธิตัวกลมเร็วไป ถ้า หากพื้นที่นั้นเคยเลี้ยงไก่มาก่อน

เมื่ออนุบาลลูกไก่อบนกรงตาข่ายได้ประมาณ 1 เดือน จึงค่อยเอา ลูกไก่เล็กลงเลี้ยงบนพื้นดิน ใช้สุ่มครอบไว้ เอาอาหารโปรยลงบนพื้นดิน เพื่อหัดให้ลูกไก่อ้ยเขี่ยหาอาหารเองบ้าง ระยะนี้ สามารถหาตัวแมลงหรือ ปลวกเอามาให้กินบ้างจะดีมาก เมื่อลูกไก่โตขึ้นจะต้องใช้พื้นที่มากขึ้น ลูกไก่จะหาทางออกจากสุ่มออกไปหาตัวแมลงกินเอง ระยะนี้ควรเริ่มหัด ให้กินข้าวเปลือกบ้าง โดยเอาข้าวเปลือกไปบดหรือตำพอแหลกมาให้กิน ลูกไก่จะกินข้าวเปลือกเป็น พร้อมกันนี้เราก็ตอดอาหารสำเร็จรูปลงไปเรื่อยๆ จนลูกไก่สามารถกินข้าวเปลือกได้ดี จึงหยุดให้อาหารสำเร็จรูป พร้อมกัน นั้นหาสุ่มตาใหญ่ๆ มาคลุมขังลูกไก่ไว้ ลูกไก่จะออกทางตาสุ่ม เพื่อออกไป หาอาหารหรือวิ่งเล่นเอง พอหิวก็จะกลับมากินอาหารที่โรยไว้ในสุ่ม พอไก่ เริ่มรู้จักหาอาหารกินเองได้ ก็เอาสุ่มออกเพื่อที่ไก่อจะได้ออกไปหาอาหาร เองตามป่าหญ้าหลังบ้าน ซึ่งอาจจะมีตัวแมลงที่อยู่ตามใบไม้ที่หล่นทับถม กันอยู่ จะมีตัวแมลงเล็กๆ ตามที่ขึ้นแฉะ สำหรับของผู้เขียนเอง บริเวณหลัง บ้านมีเนื้อที่ประมาณ 2 งาน มีต้นไม้ใหญ่เอาไว้เป็นที่บังแดดตอนหน้าร้อน ด้วย นอกจากนี้ยังมีต้นจัน ซึ่งในช่วงออกลูกจะมีลูกจันสุกร่วงตกอยู่ตาม พื้นดิน จะเป็นอาหารของไก่เป็นอย่างดี

การป้องกันโรค

ควรจะมีการถ่ายพยาธิเมื่อลูกไก่อายุได้ 3 เดือน ในกรณีที่ลูกไก่หรือไก่ใหญ่ไม่ค่อยอ้วน ฟังสงสัยว่าจะมีพยาธิรบกวน ควรรีบถ่ายพยาธิตัวกลมออกทันที นอกจากนี้ ควรป้องกันโรคระบาดในไก่ตามคำแนะนำการใช้วัคซีนของกรมปศุสัตว์ตามกำหนดระยะเวลาด้วย

• พิธีเปิดตลาดนัดไก่ชนสมอแข อ.เมือง จ.พิษณุโลก เมื่อปี 2539 •

การผสมพันธุ์ไก่ชน*

จุดประสงค์ของนักผสมพันธุ์สัตว์ ส่วนใหญ่จะมีคล้ายๆ กัน คือ ต้องนำลักษณะที่ดีๆ จากพ่อแม่มารวมไว้ในลูก

การผสมพันธุ์ไก่ชนก็เหมือนกันเช่นเดียวกัน คือ จะทำอย่างไรจึงจะได้ลูกไก่ชนที่มีลักษณะเชิงชนเก่งเหมือนพ่อหรือผสมพันธุ์อย่างไรจึงจะรักษาสายเลือดของพ่อไก่ชนตัวที่เรารัก (ตีเก่ง) ไว้ได้ตลอดไป

ก่อนที่จะพูดถึงแนวทางหรือวิธีการผสมพันธุ์ไก่ชนจะพูดถึงเรื่องพันธุกรรมก่อน เพราะว่าลักษณะที่เรามองเห็นว่าไก่ชนมีรูปร่างอย่างไร เชิงชนเป็นอย่างไร ปัจจัยที่ทำให้ไก่ชนมีรูปร่างอย่างนั้น อย่างนี้ เชิงชนเป็นอย่างนั้น อย่างนี้ มันขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการ ใหญ่ๆ ด้วยกัน

1. พันธุกรรม
2. สภาพแวดล้อม

ลักษณะภายนอก (Phenotype) = พันธุกรรม (heredity) + สภาพแวดล้อม (Environment)

พันธุกรรม หมายถึง หน่วยนำลักษณะต่างๆ จากพ่อแม่ไปสู่ลูกหลานเราเรียกว่า ยีนส์ เป็นสิ่งที่อยู่ภายใน ซึ่งจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่กำหนด

* โดย อ.วรทรงษ์ ศรีเมือง คณะสัตวศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพิษณุโลก

ลักษณะต่างๆ ออกมาให้เรามองเห็น เช่นเห็นเป็นไก่เหลืองหางขาว หรือเห็นเป็นประดู่หางดำ พันธุกรรมนี้สามารถถ่ายทอดจากพ่อแม่ไปสู่ลูกหลานได้

สภาพแวดล้อม หมายถึงการเลี้ยงดู การจัดการ อาหาร โรค พยาธิ เป็นต้น สภาพแวดล้อมนี้ไม่สามารถที่จะถ่ายทอดจากพ่อแม่ไปสู่ลูกได้

ระหว่างสภาพแวดล้อมกับพันธุกรรม มีความสำคัญพอๆ กัน ในการกำหนดลักษณะภายนอก (Phenotype) เช่น ถ้าไก่ชนตัวหนึ่งมีพันธุกรรมดี (ตีเก่ง) แต่ถูกเลี้ยงดูอย่างทิ้งๆ ขว้างๆ อดๆ อยากๆ โอกาสไก่ตัวนี้จะตีเก่งก็คงยาก ในทางตรงกันข้าม ถ้าไก่ชนตัวหนึ่งไม่มีพันธุกรรมดี (ตีเก่ง) แต่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างดี โอกาสไก่ตัวนี้จะตีเก่งก็คงเป็นไปได้ ส่วนไก่ตัวหนึ่งมีพันธุกรรมดี (ตีเก่ง) และถูกเลี้ยงดูอย่างดี รอบรองได้ว่าโอกาสไก่ตัวนี้จะชนะมีโอกาสสูงมาก

ปัจจุบันผู้เลี้ยงไก่ชนมักผสมพันธุ์ไก่ชนมีจุดประสงค์ในการผสมพันธุ์ไก่ชนอยู่ 2 ประการด้วยกันคือ

1. ผสมพันธุ์ไก่ชนเพื่อให้ได้ไก่ชนที่มีเชิงชนเก่ง
2. ผสมพันธุ์ไก่ชนเพื่อให้ได้มาตรฐานพันธุ์

ไก่ชนของไทยที่ได้จดทะเบียนพันธุ์มีอยู่ 2 พันธุ์ คือ ไก่เหลืองหางขาว และไก่ประดู่หางดำ

ที่จริงยังมีอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งมีจุดประสงค์อื่นๆ อยู่ในใจคือกลุ่มที่ผสมพันธุ์เพื่อให้ได้ไก่ตามมาตรฐานพันธุ์และเป็นไก่ที่เก่งด้วย เช่นผสมพันธุ์เหลืองหางขาว และเป็นเหลืองหางขาวที่มีเชิงชนที่เก่งด้วย เป็นต้น

ก่อนจะพูดถึงแนวทาง และวิธีการผสมพันธุ์ไก่ชนจะพูดถึงวิธีการผสมพันธุ์สัตว์ที่เป็นพื้นฐานก่อน

วิธีการผสมพันธุ์สัตว์

แบ่งออกเป็น 2 วิธีใหญ่ๆ คือ

1. ผสมพันธุ์สัตว์ภายในพันธุ์เดียวกัน
2. ผสมพันธุ์สัตว์ข้ามพันธุ์

การผสมพันธุ์สัตว์ภายในพันธุ์เดียวกัน แบ่งย่อยได้อีกคือ

1.1 การผสมแบบเลือดชิด (Inbreeding) คือการผสมพันธุ์สัตว์ที่เป็นญาติกัน เช่นพี่น้องพ่อแม่เดียวกัน ลูกพี่ ลูกน้อง พ่อกับลูก แม่กับลูก (แต่พี่เขยกับน้องสาวเมียไม่ถือเป็นการผสมแบบเลือดชิด)

การผสมแบบเลือดชิด ปกติแล้วจะไม่นิยมทำกัน แต่ก็ต้องใช้ เช่น สร้างสัตว์พันธุ์ใหม่ หรือผสมเพื่อตรวจสอบว่าสัตว์ในฝูงมีลักษณะที่เลวร้ายแฝงอยู่หรือไม่ หรือมียีนส์มรณะหรือไม่ จะใช้วิธีการผสมพันธุ์แบบเลือดชิดตรวจสอบได้โดยใช้พ่อผสมกับลูกสาว ถ้าฝูงสัตว์นั้นมีลักษณะที่เลวร้ายแฝงอยู่ ก็จะแสดงลักษณะออกมา เช่นไม่มีภูทวาร เพดานโหว่ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ ก็เพราะว่าการผสมพันธุ์แบบเลือดชิดเป็นการเปิดโอกาสให้ยีนส์ด้อยที่มันแฝงอยู่หรือที่มันถูกกดอยู่นั้นมีโอกาสได้จับคู่กัน แล้วแสดงผลของมันออกมา

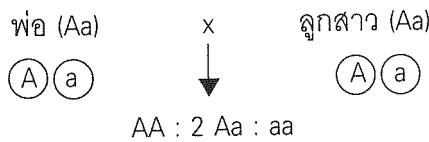
ตัวอย่าง	สมมติให้ยีนส์ A	=	ลักษณะปกติ
	สมมติให้ยีนส์ a	=	ลักษณะเผือกในคน

ถ้าจะตรวจสอบดูว่า ในครอบครัวของเรานั้นมียีนส์ลักษณะเผือก แอบแฝงอยู่หรือไม่ ขณะที่ทุกคน (พ่อแม่ ลูกชาย ลูกสาว) ปกติหมด การตรวจสอบก็ใช้พ่อผสมกับลูกสาว

พ่อปกติ สมมติมี ยีนโนไทป์ เป็น Aa เพราะฉะนั้นลูกก็จะมียีนโนไทป์

ใกล้เคียงกันหรือเหมือนกับลูกสาว ควรมียีนโหนดเป็น Aa เช่นเดียวกัน ถ้าพ่อแต่งงานกับลูกสาวตัวเอง โอกาสที่จะมีลูกเป็นไปได้นี้

จะได้บุตรที่ปกติ (AA, 2aa) และบุตรที่มีลักษณะเผือก (aa) เกิดขึ้นมาจะทำให้เราทราบว่าตระกูลหรือครอบครัวของเรามีลักษณะเลวร้ายแฝงอยู่

การที่ยีนส์จับคู่กันอยู่ภายใน เราเรียกว่า ยีนโหนด (Genotype)

ลักษณะการจับคู่กันของยีนส์จะมีดังนี้

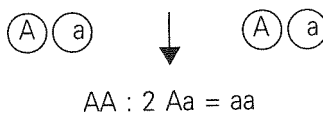
ถ้ายีนโหนดเป็น AA เราเรียกว่าการจับคู่กันของยีนส์เหมือนกัน

ในทางเด่น

ถ้าเป็น Aa เราเรียกว่าการจับคู่กันไม่เหมือนกัน คือ มีทั้งยีนส์เด่น (A) และยีนส์ด้อย (a)

ถ้าเป็น aa เรียกว่า การจับคู่กันของยีนส์เหมือนกันในทางด้อย (การใช้สัญลักษณ์แทนยีนส์นั้นนิยมเขียนแทน ด้วยภาษาอังกฤษ ถ้าเขียนด้วยตัวพิมพ์ใหญ่ เช่น A, B, C, จะแทนลักษณะเด่นหรือข่ม ถ้าเขียนด้วยตัวพิมพ์เล็ก เช่น a, b, c จะแทนลักษณะด้อยหรือลักษณะที่ถูกข่ม) หรือสมมติให้พี่ชายแต่งงานกับน้องสาว จากครอบครัวที่ยกตัวข้างต้น พี่ชายและน้อง ก็มีโอกาสที่จะมียีนโหนดเหมือนกัน คือ ควรจะเป็น Aa ซึ่งให้ A = คนปกติ a = ลักษณะเผือกที่แฝงอยู่

พี่ชาย (ปกติ) Aa x น้องสาว (ปกติ) Aa

ถ้ามีบุตรที่มียีนในไทป์ AA = คนปกติ ถ้ามีบุตรที่มียีนในไทป์ Aa ก็เป็นคนปกติแต่มีลักษณะเผือกแฝงอยู่ (a)

ถ้ามีบุตรที่มียีนในไทป์ aa จะเป็นคนเผือก จากตัวอย่างนี้ จะเห็นได้ว่า ถ้าผสมพันธุ์แบบเลือดชิดแล้ว โอกาสของยีนส์ด้อยที่จะมาจับคู่กันนั้นมีมาก เมื่อมันมีโอกาสจับคู่กัน มันจะแสดงผลออกมาให้เห็นทันที และถ้ามียีนส์เด่นจับคู่กับมันอยู่ เช่น Aa มันยังไม่สามารถแสดงลักษณะออกมาได้ เพราะมันถูกกดไว้โดยยีนส์เด่น (A)

การผสมเลือดชิดนี้ในทางปฏิบัติ มักไม่นิยมนำเข้ามาในแผนการผสมพันธุ์ ยกเว้นในแผนผสมพันธุ์ เพื่อสร้างสัตว์พันธุ์ใหม่หรือในไก่ชนทำเพื่อผสมรักษาเหล่าเอาไว้

การผสมพันธุ์แบบเลือดชิด ยังมีวิธีการการหนึ่งก็คือ การผสมพันธุ์แบบ Line breeding จุดประสงค์ของการผสมพันธุ์แบบนี้ ก็เพื่อที่รักษาสายเลือดของบรรพบุรุษตัวใดตัวหนึ่งที่ดีเด่นจริงๆ เอาไว้ในฝูงในสัตว์ทั่วๆ ไป แล้วการจะใช้แผนผสมพันธุ์แบบนี้ได้จะต้องมีสัตว์จำนวนมากๆ และจะต้องเข้าใจวิธีการคัดเลือกอย่างลึกซึ้ง ควรใช้คู่ผสมพันธุ์ที่เป็นพี่น้องกัน อาจจะเป็นพี่น้องที่เกิดจากพ่อแม่เดียวกัน หรือพ่อแม่เดียวกัน แต่ต่างแม่ หรือลูกพี่ลูกน้องก็ได้ อย่าใช้พ่อแม่ผสมลูกสาวอย่างเด็ดขาด

สรุปการผสมพันธุ์แบบเลือดชิด มักจะได้รับผลเสียมากกว่าผลดี ถึงแม้ว่าได้ตรวจสอบแล้วว่าฝูงสัตว์เรานั้นไม่มีลักษณะที่เลวร้ายแฝงอยู่ก็ตาม แต่ในทางสรีระวิทยาจะก่อให้เกิดผลเสียคือ ลูกสัตว์ ที่เกิดจากการผสมพันธุ์แบบเลือด (Inbred animal) มักจะมีความเสื่อมถอยทางสุขภาพและพละนาถาย คือ พุดง่ายๆ ก็คือ มีภูมิต้านทานโรคต่ำ

1.2 การผสมนอกสายพันธุ์ (Out breeding)

เป็นการผสมภายในพันธุ์อีกวิธีหนึ่ง การผสมแบบนี้ก็คือ นำสัตว์พันธุ์เดียวกัน มาผสมพันธุ์กันแต่ไม่เป็นญาติพี่น้องกัน การผสมพันธุ์แบบนี้เป็นการผสมพันธุ์เพื่อรักษาพันธุ์แท้ เช่น ไก่เหลืองหางขาว มาผสมพันธุ์กับไก่เหลืองหางขาว ลูกออกมาก็ยังเป็นเหลืองหางขาวอยู่

การผสมพันธุ์แบบนี้เป็นการหนีเลือดชิด เพื่อป้องกันการเกิดอาการที่เรียกว่าสุขภาพและพลานามัย เลื่องถอย ซึ่งเป็นผลมาจากการผสมพันธุ์แบบเลือดชิดได้

การผสมข้ามพันธุ์ (Cross breeding) เป็นการผสมพันธุ์สัตว์ที่ต่างพันธุ์กัน เช่น ไก่ชนไทยผสมกับไก่ชนพม่า ไก่ชนไทยผสมกับไก่ชนเวียดนาม การผสมข้ามพันธุ์ส่วนมากจะได้ลูกที่มีลักษณะดีเด่นเหนือกว่าเฉลี่ยของพ่อแม่ ทั้งนี้อาจจะเป็นผลมาจากการที่สัตว์ที่เป็นคู่ผสมกันนั้นมีความแตกต่างกันทางพันธุกรรมกันมาก

ก่อนที่จะพูดถึงว่าการผสมพันธุ์สัตว์ที่มีความแตกต่างกันทางพันธุกรรมมากๆ แล้วจะได้ลูกที่ดีกว่าเฉลี่ยของพ่อแม่ นั้นเป็นเพราะอะไร จึงได้อย่างนั้น จำเป็นที่จะต้องกล่าวถึงลักษณะการข้ามของยีนส์ภายในคู่ของมันเสียก่อน

ตามปกติแล้วยีนส์จะอยู่เป็นคู่ๆ และมีตำแหน่งอยู่บนโครโมโซม (Chromosome) เช่น AA, Aa, aa เป็นต้น

การข้ามกันของยีนส์ภายในคู่ของมันมีดังนี้

ก) ข่มแบบสมบูร์น ยีนส์ที่ทำหน้าที่ข่มหรือยีนส์เด่นสามารถข่มยีนส์ที่เป็นคู่ของมันได้อย่างสมบูร์น หรือมิดชิดโดยที่ไม่เปิดโอกาสให้ยีนส์ที่เป็นคู่ของมันได้แสดงผลออกมาเลย

ตัวอย่าง	สมมุติให้ยีนส์	T =	สูง
	สมมุติให้ยีนส์	t =	เตี้ย
	สภาพของยีนโนไทป์ เป็น	TT =	สูง
	สภาพของยีนโนไทป์ เป็น	Tt =	สูง
	สภาพของยีนโนไทป์ เป็น	tt =	เตี้ย

จะเห็นได้ว่ายีนโนไทป์ที่เป็น TT และ Tt จะมีสภาพภายนอก (Phenotype) เหมือนกันคือสูง แสดงว่า ยีนส์ T สามารถข่มการแสดงออกของ ยีนส์ t ได้มิดชิดเลย

ข) ข่มไม่สมบูรณ์หรือข่มบางส่วน

ยีนส์ที่ทำหน้าที่ข่ม สามารถข่มยีนส์ที่เป็นคู่ของมันได้ แต่ข่มได้ไม่หมด ข่มได้เพียงบางส่วนเท่านั้น

ค) ไม่ข่มกันเลย

ยีนส์ที่ทำหน้าที่ข่มไม่สามารถข่มยีนส์ที่เป็นคู่ของมันได้เลย

ตัวอย่าง การผสมพันธุ์ต้นลิ้นมังกร โดยเฉพาะลักษณะสีของดอก

สมมุติให้ R = ดอกสีแดง r = ดอกสีขาว

ถ้านำต้นลิ้นมังกรที่มีดอกสีแดง มาผสมกับต้นลิ้นมังกร ดอกสีขาว
ปรากฏว่าลูกออกมาเป็นดอกสีชมพู ดังนี้คือ

ลิ้นมังกรดอกสีแดง (RR) x ลิ้นมังกรดอกสีขาว (rr)

Rr = ดอกสีชมพู

ง) การข่มเกิน (Over dominance)

การที่ยีนส์ทำหน้าที่ข่ม ไม่สามารถข่มยีนส์ที่เป็นคู่ของมันได้ แต่กลับทำปฏิกิริยากันกับยีนส์ที่เป็นคู่ของมัน ซึ่งจะทำให้ยีนโบทัย ที่มีทั้งยีนส์เด่นและยีนส์ด้อย (Aa) จะมีลักษณะภายนอกดีเด่นกว่ายีนโบทัย ที่มียีนส์เด่นอยู่ทั้งคู่ (AA)

สภาพของยีนโบทัยที่เป็น Aa (มีทั้งยีนส์เด่นและยีนส์ด้อย) ที่มีผลทำให้ลักษณะภายนอกดีหรือเหนือกว่าสภาพของยีนโบทัยที่เป็น AA (มียีนส์เด่นทั้งคู่) ซึ่งเป็นผลจากการทำปฏิกิริยากันระหว่างยีนส์เด่นกับยีนส์ด้อยที่จับคู่กันอยู่ เรียกลักษณะนี้ว่า Heterosis. หรือ Hybrid vigor ซึ่งเป็นการจับคู่กันของยีนส์ได้พอเหมาะพอดี (Combining ability) หรือจับคู่ได้สมพงษ์กันดี (Nicking) ซึ่งจะก่อให้เกิดลักษณะภายนอกดีมาก และส่วนใหญ่จะดีไปกว่าค่าเฉลี่ยของพ่อแม่รวมกัน อย่างไรก็ตามจะย้อนกลับไปที่กล่าวถึงการผสมข้ามพันธุ์สัตว์ที่มีความแตกต่างกันทางพันธุกรรม แล้วจะทำให้ได้ลูกดีนั้น อาจจะเป็นผลมาจาก Heterosis นี้ก็ได้

การผสมข้ามพันธุ์มีอีกวิธีหนึ่งคือ การผสมพันธุ์เพื่อยกระดับสายเลือด (Up grading) การผสมพันธุ์แบบนี้นิยมทำในสัตว์ใหญ่มากกว่าสัตว์เล็กหรือในสัตว์ปีกจึงไม่ขอกล่าวในที่นี้

การผสมพันธุ์ไก่ชน

วัตถุประสงค์ของผู้เลี้ยงไก่ชนส่วนใหญ่แล้วมีดังนี้

1. รักษาพันธุ์แท้
2. ต้องการไก่ที่เชิงชนเก่ง

การผสมพันธุ์เพื่อรักษาพันธุ์แท้

ไก่พื้นเมืองของไทยที่เป็นไก่ชนที่ได้ผ่านการจดทะเบียนรับรองพันธุ์แล้วมีอยู่ 2 พันธุ์ คือ

1. ไก่เหลืองหางขาว (ไก่ชนพระนเรศวร)
2. ไก่ประดู่หางดำ

การผสมพันธุ์เพื่อรักษาพันธุ์แท้ก็ทำงานๆ คือ ถ้าต้องการพันธุ์แท้เหลืองหางขาว ก็จะต้องผสมพันธุ์ระหว่างเหลืองหางขาวกับเหลืองหางขาวเท่านั้น หรือถ้าต้องการพันธุ์ประดู่หางดำ ก็จะต้องผสมพันธุ์ระหว่างพันธุ์ประดู่หางดำกับประดู่หางดำเท่านั้นดังนี้

1. พ่อพันธุ์ (เหลืองหางขาว) x แม่พันธุ์ (เหลืองหางขาว)

ลูก (เหลืองหางขาว)

2. พ่อพันธุ์ (ประดู่หางดำ) x แม่พันธุ์ (ประดู่หางดำ)

ลูก (ประดู่หางดำ)

การผสมพันธุ์เพื่อให้ได้ไก่ชนที่มีเชิงชนเก่ง

การผสมพันธุ์ด้วยวัตถุประสงค์นี้ทำได้ 2 แบบ

1. ต้องการให้ลูกออกมาเป็นไก่ชนที่มีเชิงชนเก่งเลย
2. พัฒนาคัดเลือกพันธุ์จากไก่สายพันธุ์แท้ๆ จนได้ไก่เชิงชนเก่ง

การผสมพันธุ์เพื่อให้ได้ลูกออกมามีเชิงขนเก้งเลย มักนิยมผสมข้ามพันธุ์ เช่น ไก่ชนไทย ผสมกับไก่ชนพม่า หรือ ไก่ชนไทยผสมกับไก่ชนพม่า แล้วนำไปผสมกับไก่ชนเวียดนาม

การผสมพันธุ์แบบนี้มักได้ลูกไก่ที่เชิงขนที่เก้งเลย แต่ถ้านำลูกไก่ที่ได้จากการผสมข้ามไปทำพ่อแม่พันธุ์แล้ว มักจะได้ลูกไก่ที่เก้งเหมือนพ่อแม่เหมือนแม่น้อยมาก

การผสมข้ามพันธุ์นั้น ย่อมมีความแตกต่างทางพันธุกรรม จึงก่อให้เกิด Heterosis ดังที่กล่าวมาแล้ว เพราะฉะนั้น ลูกรุ่นแรกจะเก้งหรือดี แต่ถ้านำลูกที่มี Heterosis สูงไปเป็นพ่อแม่พันธุ์ ปรากฏว่าลูกที่ได้ออกมาจะหาเหมือนพ่อแม่รุ่นนั้นน้อยมาก

การผสมพันธุ์ระหว่างไก่ชนไทยกับไก่ชนพม่า มีแผนการผสมพันธุ์ดังนี้

1. พ่อพันธุ์ (ไทย) AA x แม่พันธุ์ (พม่า) aa

↓
Aa (ลูกไทย : พม่า = 50:50)

2. พ่อพันธุ์ (พม่า) aa x แม่พันธุ์ (ไทย) AA

↓
Aa (ลูกพม่า : ไทย = 50:50)

ลูกไก่ชนที่เกิดจากการผสมข้ามระหว่างไก่ชนไทยกับไก่ชนพม่า ลูกออกมามักจะมีเชิงขนดี แต่เมื่อนำลูกตัวมีเชิงขนดีไปเป็นพ่อแม่พันธุ์มักจะได้ลูกที่มีเชิงขนสู้พ่อแม่ไม่ได้ ทั้งนี้เป็น เพราะว่าการผสมที่เกิดจากไก่ชนไทย ผสมกับไก่ชนพม่า นั้นมันเกิด Heterosis สูงสุดแล้ว เมื่อนำมาเป็นพ่อแม่พันธุ์

ต่อมันให้ลูกที่เหมือนตัวมันน้อยมาก ส่วนมากจะด้อยกว่า เพราะฉะนั้น นักเลี้ยงไก่ชน เมื่อผสมพันธุ์แบบผสมข้าม (ไทย + พม่า) แล้วได้ลูกออกมาเก่งแล้วจำเป็นจะต้องรักษาพ่อพันธุ์แม่พันธุ์คู่ที่ให้ลูกเก่งนั้น เพื่อผสมให้ลูกต่อไป

การผสมข้ามพันธุ์ไม่ว่าจะใช้ 2 พันธุ์ หรือ 3 พันธุ์ ถ้าใช้วิธีการผสมพันธุ์แบบสลับพ่อพันธุ์ในแต่ละรุ่นก็อาจจะได้ไก่ชนที่มีเชิงดีในแต่ละรุ่นได้ เพราะการผสมพันธุ์แบบนี้ก็ยังไม่ก่อให้เกิด Heterosis อยู่เสมอ

การผสมข้ามพันธุ์ แบบสลับพ่อพันธุ์ ระหว่างไก่ชนไทยกับไก่ชนพม่ามีแผนการผสมพันธุ์ ดังนี้

1. พ่อพันธุ์ (ไทย 100) x แม่พันธุ์ (พม่า 100)

ไทย : พม่า = 50 : 50

2. พ่อพันธุ์ (พม่า 100) x แม่พันธุ์ไทย : พม่า (50:50)

พม่า : ไทย = 75:25

3. พ่อพันธุ์ (ไทย 100) x แม่พันธุ์พม่า : ไทย (75:25)

(คนละตัวกับตัวแรก)

ไทย : พม่า = 62.5 : 37.5

4. พ่อพันธุ์ (พม่า 100) x แม่พันธุ์ไทย : พม่า (62.5 : 37.5)

(คนละตัวกับตัวแรก)

พม่า : ไทย = 68.75 : 31.25

ทำการผสมสลับกันไปเรื่อยๆ แต่ต้องเปลี่ยนพ่อพันธุ์ตัวใหม่อยู่ตลอด เพราะป้องกันการผลิตชิด

การผสมข้ามพันธุ์แบบสลับพ่อพันธุ์ในไก่ชน 3 พันธุ์ ระหว่างไก่ชนไทย ไก่พม่าและไก่เวียดนาม มีแผนการผสมพันธุ์ดังนี้

1. พ่อพันธุ์ (ไทย 100) x แม่พันธุ์ (พม่า 100)

ไทย : พม่า = 50:50

2. พ่อพันธุ์ (เวียดนาม 100) x แม่พันธุ์ไทย : พม่า (50:50)

เวียดนาม : ไทย : พม่า = 50 : 25 : 25

3. พ่อพันธุ์ (พม่า 100) x แม่พันธุ์เวียดนาม : ไทย : พม่า (50:25:25)

พม่า : เวียดนาม : ไทย = 62.5:25:12.5

4. พ่อพันธุ์ (ไทย 100) x แม่พันธุ์พม่า : เวียดนาม : ไทย (62.5:25:12.5)

ไทย : พม่า : เวียดนาม = 56.25 31.25 :12.5

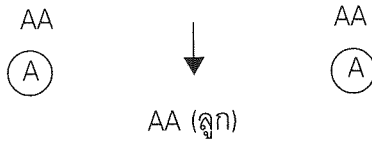
ผสมสลับกันแบบนี้ไปเรื่อยๆ แต่ต้องไม่ใช่พ่อพันธุ์ตัวเดิม ผู้เขียนคาดว่าคงจะได้ไก่ที่มีเชิงชนเก่งทุกๆ รุ่น เพราะการผสมพันธุ์แบบนี้เป็นการรักษา Heterosis มีอยู่ในทุกๆ รุ่น

การผสมพันธุ์ที่เกิดจากการคัดเลือกไก่พันธุ์แท้พันธุ์ใดพันธุ์หนึ่งจนได้ไก่ชนที่มีเชิงชนดี การผสมพันธุ์แบบนี้จะทำให้ได้ช้าและถ้าทำได้แล้วก็จะทำให้เกิดเหล่าไก่ที่มีเชิงชนเก่งขึ้นมา สมมุติว่าได้มีการพัฒนาพันธุ์ไก่เหลืองหางขาวจนได้เป็นพันธุ์แท้แล้ว ค่อยๆ พัฒนาเชิงชนจนเก่งขึ้นมาได้

แล้วก็จะทำให้เก่งกันทั้งตระกูลเลยไม่เฉพาะตัวใดตัวหนึ่ง เช่น

พ่อพันธุ์ (เหลืองหางขาว) x แม่พันธุ์ (เหลืองหางขาว)

ข้อสังเกต ถ้าสัตว์พันธุ์ใดพันธุ์หนึ่งเป็นพันธุ์แท้ นั่นก็หมายความว่า สัตว์ตัวนั้นมียีนในโทป์ที่มียีนส์มาจับคู่กันเหมือนกัน จึงมีอำนาจในการถ่ายทอดไปสู่ลูกได้มาก การที่มีอำนาจถ่ายทอดไปสู่ลูกได้มากให้สังเกตง่าย ๆ ถ้าไก่ชนเราเป็นพันธุ์แท้แล้ว เมื่อผสมพันธุ์จะเห็นลูกของมันเหมือนตัวมันเกือบทุกตัวหรือทุกตัว

การผสมลงเหล่า

เป็นคำพูดของนักเลี้ยงไก่ชน การผสมลงเหล่าก็คือการผสมที่จะรักษาสายเลือดของบรรพบุรุษตัวใดตัวหนึ่งที่ดีเด่นจริงๆ เป็นการผสมพันธุ์แบบเลือดชิดอีกวิธีหนึ่ง หรือการผสมแบบ Line breeding นั่นเอง

นักเลี้ยงไก่ชน มักจะหวงเหล่า หรือไม่ยอมให้มีเหล่าอื่นมาปะปนในเหล่าของตัวเอง นักเลี้ยงไก่ชนสมัยเก่ามีการผสมลงเหล่าดังนี้ คือ ใช้พ่อผสมลูกสาวเลย การทำแบบนี้แทนที่จะรักษาเหล่า บางทีเป็นการทำลายเหล่าไปเลย เพราะการนำพ่อมาผสมลูกสาวในทางปฏิบัติมักจะไม่ได้เลย (ดังคำอธิบายข้อเสียของการผสมแบบเลือดชิดในตอนต้น)

ถ้าต้องการจะรักษาเหล่าจริงๆ (โดยที่ต้องการมาก) มีวิธีการผสมลงเหล่าดังนี้

1. นำลูกตัวผู้ผสมกับลูกตัวเมียเลย
2. นำปู่มาผสมกับหลานสาว
3. นำลูกที่เกิดจากพ่อเดียวกันแต่ต่างแม่มาผสมพันธุ์กัน

วิธีที่ 1 พ่อพันธุ์ (ดีมาก) x แม่พันธุ์

นำลูกตัวผู้กับลูกตัวเมียในฝูงเดียวกันมาผสมพันธุ์กัน

วิธีที่ 2 พ่อพันธุ์ (ดีมาก) x แม่พันธุ์

พ่อพันธุ์ (เป็นพ่อพันธุ์ที่ไม่) x ♀♀ (ลูกตัวเมีย)
เป็นญาติกับพ่อพันธุ์หรือแม่พันธุ์)

♀♀ (หลานตัวเมีย)

นำหลานไปผสมกับปู่

วิธีที่ 3 นำลูกที่เกิดจากพ่อเดียวกัน แต่ต่างแม่มาผสมพันธุ์กัน พ่อพันธุ์ตัวที่ดีมากๆ ไปผสมกับตัวเมียหลายๆ ตัว แล้วเอาลูกที่เกิดจากตัวเมียแต่ละตัวนั้นมาผสมข้ามกัน

สมมติพ่อพันธุ์ที่ดีเลิศ = A จะมีแผนการผสมพันธุ์ ดังนี้

พ่อ A x แม่ B, พ่อ A x แม่ C, พ่อ A x แม่ D, พ่อ A x แม่ E

AB
♂♂♀♀

AC
♂♂♀♀

AD
♂♂♀♀

AE
♂♂♀♀

การผสมลงเหล่านี้ ถ้ามีความจำเป็นจึงจะใช้ แต่ส่วนใหญ่แล้วไม่ค่อยนิยมกันเนื่องจากแม่ไก่สามารถเพิ่มปริมาณได้เร็วกว่าสัตว์อื่นๆ อยู่แล้ว ดังนั้นถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ ควรใช้วิธีที่ 2 จะเป็นการดีที่สุด

เคล็ดวิชาการทำรังไข่ และการปล่อยไข่ลงชน

เคล็ดวิชาการเลี้ยงไก่ชนและการชนไก่ เป็นความลับของหมอไก่ทั้งหลาย ที่ไม่ยอมเปิดเผยหรือสอนกัน ถ้าหากจะเรียนรู้ต้องมีกรยกครูถ่ายทอดกันตัวต่อตัว ศาสตร์นี้จึงมีผู้น้อย และบางครั้งหายไปคือ ตายไปพร้อมครู แต่ที่พอจะรวบรวมได้ ก็จะนำมาให้ผู้สนใจได้ศึกษา ถ้าไม่เชื่ออย่าลบหลู่ หากเชื่อให้นำไปใช้ปฏิบัติเพราะว่าศาสตร์นี้มีแต่ให้คุณ ของบางอย่างสอนเราทางอ้อม เช่น การทำรังไข่ฟักต้องการให้เราเข้าไปดูแลแม่ไก่ฟักเป็นประจำทุกวัน นอกจากนี้ยังมีเคล็ดในการปล่อยไข่ลงชนด้วย ซึ่งพอจะแนะนำได้ดังนี้คือ

การทำรังให้แม่ไก่ฟัก

เนื่องจากคนสมัยก่อนได้ศึกษาการเพาะพันธุ์ไก่ชนให้เก่งเจริญเติบโตแข็งแรง มักมีพิธีการต่างๆ เพื่อเป็นเคล็ด และเป็นมงคล จึงจะทำให้ประสบความสำเร็จ บางอย่างก็มีเหตุผล แต่บางอย่างก็เป็นความเชื่อ พวกเราจะต้องศึกษานำมาปฏิบัติ และหาเหตุผลเอง แต่ผู้ที่ไม่เชื่อก็ไม่ต้องทำเช่น เรื่องการทำรังไข่ การนำต้นตะไคร้มาทำรังและมีกลิ่นทำให้มดเหา ไร ไม่ย่างกรายเข้ามา เป็นต้น ดังตำราของประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ โดยมีส่วนประกอบดังนี้

ต้นตะไคร้ ใบเงินใบทอง ใบขนุน ใบคุณ เศษขยะที่มีลมบ้าหมู กำลังหมุน ให้หยิบขณะกำลังปลิวลอยอยู่ ไม้ฟ้าผ่า (ถ้ามี) ไม้คานเก่า

ถ้าไก่กำลังฟักอยู่ให้นำของเหล่านี้มาหนุนรัง หรือใส่ในรังวันละครั้ง หรือ 2 ครั้ง จนกว่าไก่จะออกจากรัง เมื่อลูกไก่ฟักออกหมดแล้ว การนำไก่ลงจากรังต้องจัดที่เลี้ยงลูกไก่และแม่ให้เรียบร้อย ให้นำแม่ไก่ลงก่อนและเอาลูกไก่อลงตาม แล้วนำรังไก่อมาวางไว้ หันไปทางเดินกลับใจแล้วใช้เท้าเตะรังไข่ หากทำได้ตามนี้ลูกไก่อจะชนแก้ว เลี้ยงแล้วโตแข็งแรง

หลักการวางรังให้ไก่ไข่

อาจารย์วิชิต เกรียงยะกุล ได้ให้หลักไว้ว่า ถ้าเป็นไก่ธรรมดาที่ไม่ใช่ไก่ชน การวางรังให้ไก่ไข่ไม่มีปัญหายุ่งยากอะไรเลย จะให้ไก่ไข่ที่ตรงไหนก็วางรังไว้ให้ตรงนั้นก็หมดเรื่อง แต่การวางรังไข่ให้ไก่อุหรือไก่ชนวางไข่นั้นไม่ใช่เป็นสิ่งที่ง่ายดังที่เข้าใจ เพราะการวางรังไข่ให้แม่ไข่ขึ้นวางไข่นั้นมีเคล็ดลับอยู่หลายอย่างหลายประการ ซึ่งบางคนก็อาจไม่ทราบหรือบางคนก็ถือว่าไม่ใช่เรื่องที่จำเป็นและสำคัญแต่ประการใด เท่าที่ผู้เขียนได้เคยสังเกต และศึกษาหาความรู้จากบรรดาเกจิอาจารย์ทางไก่ชนมาหลายท่าน ต่างก็มีความเห็นและแนวทางแตกต่างกันออกไปบ้างในรายละเอียดส่วนหลักใหญ่นั้นตรงกัน ผู้เขียนได้ตั้งปณิธานอย่างแน่แล้วว่า จะพยายามชวนขยายหาความรู้ที่บางท่านพยายามปกปิดเป็นความลับมาช้านาน ออกเผยแพร่แก่บรรดานักเลงไก่ชนให้ทราบบ้างตามสมควร ดังต่อไปนี้

เมื่อแม่ไก่อรับการผสมพันธุ์กับพ่อไก่อมานานพอสมควรแล้ว แม่ไก่ก็จะเริ่มพนมปีกและส่งเสียงร้องตืด ตืด อยู่ตลอดเวลา นั้นแสดงว่าแม่ไก่เริ่มเรียกรังไข่แล้ว เจ้าของต้องรีบลงมือวางรังไว้ให้แม่ไก่อลงไปวางไข่ต่อไป

การวางรังไข่ให้แม่ไก่ผู้มีหลักดังต่อไปนี้

1. ต้องวางรังไข่ในตอนเช้าของวันอังคารหรือวันเสาร์
2. ห้ามมิให้สตรีเป็นผู้วางรังไข่ให้ไก่ไข่เป็นอันขาด
3. หันหน้ารังไข่ไปทางทิศตะวันออกหรือทิศตะวันตกเฉียงเหนือ

(ทิศพายัพ)

4. ที่ก้นรังไข่หาหนาม 5 อย่างต่อไปนี้ใส่ลงวางไว้ได้รัง (ใต้ขยะรองไข่) คือหนามแดง หนามพุงตอ หนามหวาย และหนามไม้ร่วง

5. ที่รังวางไข่ หาหัวงูเห่า คือเสื้อปลา หัวฟงพอน หัวเหยี่ยวนกเขา หัวเหยี่ยวหัวขาด เอาแต่เพียงอย่างใดอย่างหนึ่งแขวนไว้ให้เรียบร้อย

6. ไม้ค้อนหน้ารังไข่ หาไม้ที่ตีหรือเคยขว้างปาไก่ตัวผู้ถึงกับช้ำหรือตายมาแล้ว วางขวางไว้ที่หน้ารังไข่ให้แม่ไก่ข้ามขึ้นลงไปวางไข่

7. เพื่อป้องกันการระบาดของเหาไรในรังวางไข่ของแม่ไก่ ควรหาใบยาสูบแห้งหรือใบตะไคร้แห้งวางในก้นรังพอสมควร เพื่อมิให้เหาไรรบกวนแม่ไก่ขณะขึ้นกกไข่

การวางไข่หรือปล่อยให้ไก่ให้ชนกัน

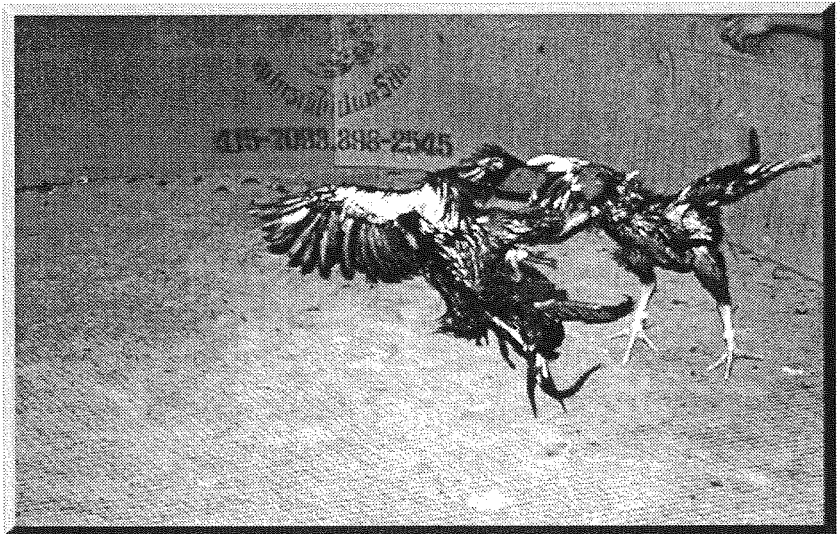
การวางไข่ คือ การที่ไก่ทั้ง 2 ตัว ตกลงจะชนกันแล้ว เจ้าของไก่ทั้ง 2 จะปล่อยให้ไปชนกัน การปล่อยให้ชนกัน เจ้าของไก่ต้องเลือกที่หนึ่งให้ถูกต้องตามตำรา เพื่อให้เกิดมงคล หรือเป็นเคล็ดลับที่อธิบายไม่ได้ แต่ได้ถือปฏิบัติกันมานานแล้ว ทำให้ไก่ชนชนะ จากสารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ บอกว่า

วันอาทิตย์	ห้ามหันหน้าไปสู่	ทิศพายัพ
วันจันทร์	ห้ามหันหน้าไปสู่	ทิศบูรพา
วันอังคาร	ห้ามหันหน้าไปสู่	ทิศอีสาน

วันพุธ	ห้ามหันหน้าไปสู	ทิศอุดร
วันพฤหัสบดี	ห้ามหันหน้าไปสู	ทิศทักษิณ
วันศุกร์	ห้ามหันหน้าไปสู	ทิศประจิม
วันเสาร์	ห้ามหันหน้าไปสู	ทิศอาคเนย์

ส่วน ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ ได้ให้หลักการปล่อยไก่ก่อนชนโดยต้อง
ให้ไก่หันหน้าให้ถูกเพื่อเป็นเคล็ดและเกิดมงคลต่อไก่ด้วย ดังนี้

วันจันทร์และเสาร์	ห้ามหันหน้าไปสู	ทิศตะวันออก
วันอาทิตย์และศุกร์	ห้ามหันหน้าไปสู	ทิศตะวันตก
วันอังคารและพุธ	ห้ามหันหน้าไปสู	ทิศเหนือ
วันพฤหัสบดี	ห้ามหันหน้าไปสู	ทิศใต้

• ยอดนักสู้คือ ไก่ชนไทย •

หม้อไก่อชน

Kหม้อไก่อชน คือ นักเลงไก่อชนที่มีความรู้ ความชำนาญในการชนไก่ มีความรู้ในการเลี้ยงไก่อชน รู้ตำรายาสมุนไพรใช้กับไก่ เวลาไก่อชนกันในบ่อน ก็รู้จักให้น้ำไก่ ทำแผลไก่ ดูเหมือนเขาจะรอบรู้ไปหมดในเรื่องไก่ ผู้รู้หรือหม้อไก่อ จะศึกษาหาความรู้ว่าทำอะไรไก่อจะแข็งแรงทนทานชนแล้วชนะ บางท่านศึกษาถึงยาที่จะทำให้ไก่อหนังเหนียวแทงไม่เข้าก็มี วิชาความรู้ต่างๆ ต้องปกปิดไม่ยอมบอกใครดังนั้นการที่จะที่จะนำความรู้เรื่องนี้มาบอกกล่าว จึงหามาได้ไม่สมบูรณ์นัก ที่ค้นคว้านำมาลงไว้นี้เฉพาะยาสมุนไพรแผนโบราณที่ยังใช้กันอยู่จนปัจจุบันนี้คือ

อาหารไก่อชน

โดยทั่วไปแล้วนิยมให้กินข้าวเปลือก ซึ่งต้องล้างน้ำให้สะอาด และต้องเป็นข้าวเปลือกข้าวเจ้าด้วย บางรายต้องการให้ไก่อมีกำลัง เอาข้าวเปลือกล้างน้ำตากให้แห้งคลุกด้วยไข่ไก่ ให้ไข่แดงไข่ขาวจับติดเม็ดข้าวเปลือกแล้วตากให้แห้ง จึงนำมาให้ไก่อกิน

ยาบำรุงไก่ชน

- ตำหรับที่ 1 ใช้บรเพ็ดหั่นเป็นชิ้นบางๆ เช่นน้ำผึ้งเดือนห้า
ให้กินทุกวัน
- ตำหรับที่ 2 หัวไพล, เจตมูลเพลิง, ผักคราดหัวแหวน ตำให้
ละเอียดนำมาผสมน้ำผึ้งเดือนห้า ปั่นเป็นลูก
กลอนให้กิน
- ตำหรับที่ 3 ให้กินลูกเขียดขนาดโตพอประมาณหรือลูกหนูแดงๆ
ไม่มีขน จิ้งจกหรือลูกปลาวัววันละตัว ทำให้มี
กำลังวังชาแข็งแรง ถ้าหากหายากอาจให้เนื้อสด
วันละชิ้นขนาดเท่านิ้วก้อยก็พอ
- ตำหรับที่ 4 ใช้ข้าวเหนียวเผาจนดำตำกับพริกสุก หอยขม
ใส่ปลาปนและน้ำอ้อย ปั่นเป็นลูกกลอนให้กิน
- ตำหรับที่ 5 ของ พ.ต.พิทักษ์ บัวเปรม (ผู้ทรงคุณวุฒิด้านไก่ชน)
ใช้กระชาย พริกไทย ดีปรี และตะไคร้ ตำให้แหลก
นำมายัดใส่ปากปลาช่อนตัวใหญ่ 1 ตัว ใส่ไปให้
เต็มท้องแล้วนำปลาช่อนมาบั้งให้สุกแล้วตำหรือ
โขลกทั้งตัวให้แหลก ผสมน้ำผึ้งเดือนห้า ปั่นเป็น
ลูกกลอนให้ไก่กินตำหรับนี้นอกจากบำรุงกำลังแล้ว
ยังทำให้ปีกไก่แข็งแรงและบินสูง

ตำหรับที่ 6 ของ ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ (นักเลงไก่ชน จ.พิษณุโลก)
ใช้บรเพ็ด กระชาย กระเทียม ปลาช่อน นกกระจอก
ยาดำ หัวแห้วหมู พริกไทย (หน้าร้อนไม่ใช้) น้ำผึ้ง
ใช้ตัวยาทุกอย่าง เท่าๆ กัน บดละเอียด ผสมน้ำ
ผึ้งปั้นเป็นลูกกลอนให้กินก่อนนอนทุกวัน ทำให้
ไก่แข็งแรง

ตำหรับที่ 7 เป็นยาบำรุงเสริม ของ ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ เช่นกัน
ใช้หญ้าแพรกบดให้ละเอียด ตากลมให้แห้งพอ
หมาดๆ แล้วผสมนมขี้ัน ปั้นเป็นลูกกลอนให้ไก่กิน
ก่อนนอน ทำให้แข็งแรงและทำให้บินเก่ง

ยาต้มน้ำอาบและนวดไก่

ไก่ชนต้องอาบน้ำและนวดด้วยยาสมุนไพร จึงจะทำให้เคลื่อนไหว
คล่องแคล่ว กระปรี้กระเปร่าเป็นการดับกลิ่นตัวไก่ และเป็นการไล่เหาไร
ไม่มาขึ้นตัวไก่ โดยใช้สมุนไพรมาต้มและใช้ผ้าชุบน้ำร้อนๆ มานวดและ
ประคบตามกล้ามเนื้อไก่หรือให้ไก่อาบน้ำทั้งตัวก็ได้ สมุนไพรประกอบ
ด้วยคือ

ตำหรับที่ 1 ใบมะขาม ส้มป่อย ไม้ฤๅษีผสม ใบกระ ชมันแกง
ชมันอ้อย ไม้กระดุกไก่ เปลือกไม้โอน

ตำหรับที่ 2 กระดุกไก่ทั้ง 2 (ขาว-ดำ) คนที่ เฌียงพำ ไม้ค้อนตี
หมา ชมันอ้อย ชมันฤๅษี บรเพ็ด หัวไหล

ตำหรับที่ 3 ของ พ.ต.พิทักษ์ บัวเปรม

ใช้ไพล ตะไคร้ ใบมะขามแขก ใบส้มป่อย
ใบมะขาม และเกลือ

ตำหรับที่ 4 ของ ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์

1. ตะไคร้พอประมาณ
2. ใบส้มป่อย พอประมาณ
3. ไพล 3-4 หัวเล็ก
4. ใบมะกรูด 4-5 ใบ
5. ใบมะนาว 4-5 ใบ

ยาระบายไถ่

ตำหรับที่ 1 ใช้เมื่อไถ่ท้องผูก ให้นำหอยขมผสมยาดำ หรือมะ
ขามเปียกให้กิน

ตำหรับที่ 2 ใช้เป็นยาระบายไถ่เดือนละครั้ง โดยใช้เกลือป่น 1
ส่วน ผสมแป้งข้าวเจ้า 2 ส่วน ผสมกับอาหารให้กิน

ตำหรับที่ 3 จากหนังสือไถ่ชน ของ อภิวัฒน์ สารพันธ์ุ ใช้เป็น
ยาระบายเมื่อชนเสร็จทุกครั้ง ยาประกอบด้วยเกลือ
น้ำตาล มะขามเปียก ผสมกับใบจากเผาตำให้เข้า
กัน ปั่นเป็นลูกกลอนให้กินครั้งละ 2 เม็ด

ยาถ่ายพยาธิ

ของ พ.ต.พิทักษ์ บัวเปรม ใช้มากที่สุดครั้งลูก ทำให้เหล็กใช้กล้วย
มาหุ้มป้อนให้ไถ่กิน ก่อนกินต้องให้ไถ่อดอาหารแล้วให้กินตอนเช้า

ยากำจัดเหา หมัด ไก่

จากหนังสือแนะนำการเลี้ยงไก่พื้นเมืองกรมปศุสัตว์

ตำหรับที่ 1 ใช้โล่ดิน ทูบแช่น้ำ แล้วจับไก่ที่มีตัวเหาหรือไร จุ่มอาบ หรือใช้น้ำโล่ดินนี้ราดตามเล้า หรือใช้เครื่องพ่นยาฉีดตามเล้าให้ทั่ว เป็นยาฆ่าหมัด เหา ไร ได้

ตำหรับที่ 2 ใช้ยาฉุนแช่น้ำ ให้ไก่ที่มีตัวหมัด เหา หรือไร อาบหรือจุ่มแช่ทั้งตัว หรือใช้น้ำยาฉุนพ่นฉีดตามเล้า หรือใช้ยาฉุนตำให้แหลกแล้วนำไปใส่ตามรังไก่เพื่อฆ่าหมัด เหา ไร ที่รังและตัวไก่

พยาธิตาไก่

จากหนังสือแนะนำการเลี้ยงไก่พื้นเมืองของกรมปศุสัตว์ มีดังนี้

ใช้ไม้พันสำลีเช็ดเอาหนองหรือก้อนหนองในตาไก่ออกแล้วใช้น้ำแช่ยาฉุนหยอด หรือใช้น้ำลูกมะเกลือหยอดก็ได้ จะทำให้พยาธิในตานตาออกมา และใช้ไม้พันสำลีเช็ดออก

ขมื่น

เป็นสมุนไพรที่เข้ากับไก่ชนโดยทั่วไป มีสรรพคุณดังนี้

1. ใช้ทาหน้า ขน และตามลำตัว จะช่วยไม่ให้ยุ้งลื่นมากัดไก่ หรือหมัดเหาไม่มาอยู่ตามตัวไก่ ทำให้ไก่ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง

2. ใช้ผสมกับปูน ทาเกล็ดแข้ง ทำให้เกล็ดแข้งแน่น และแข้งแกร่ง

ยิ่งขึ้น

3. ขมื่น หมาก พลู ปูน เคี้ยวให้แหลก ใช้พ่นหรือทาแผลถูกแทง

กลากไก่

ใช้น้ำมันละหุ่งหรือน้ำมันมะพร้าวผสมขี้เถ้า หรือคราบควันไฟดำ ทา 5-6 ครั้ง ก็หาย หรือใช้น้ำมันมะพร้าวผสมกับกำมะถันปนทาก็หายเช่นกัน

ตาไก่ถูกแทง

ใช้ยางข่อยหยอด ช่วยสมานลูกตา หรือใช้เถาตำลึงตัดเป็นท่อนที่ไม่มีข้อเป่าตา ใช้รักษาโรคตาทั่วไปได้ด้วย

ไก่ขาหัก

ใช้ต้นตะไคร้ลนไฟพันขา เพื่อเป็นการเข้าเฝือก แล้วให้กินลูกเขียด ลูกกบวันละตัว

- ปศุสัตว์ จ. พิษณุโลก และผู้ทรงคุณวุฒิในพิธีเปิดตลาดไก่ชนสมอแข •

โรคและอาการที่พบบ่อยประจำของไก่ชน

โรคและอาการที่พบบ่อยประจำในไก่ชน ได้คัดเลือกมาเฉพาะที่สำคัญ และพบเห็นบ่อยๆ ได้อธิบายถึงสาเหตุของโรค และบอกวิธีป้องกันรักษาอย่างง่ายๆ เพื่อให้ชนเลี้ยงไก่ชนได้นำไปปฏิบัติเบื้องต้นได้ ก่อนที่จะนำไปพบสัตวแพทย์ หรือบางท่านต้องการทราบรายละเอียดจะได้ไปหาความรู้เพิ่มเติมได้ ผู้เลี้ยงไก่ชนทุกท่านคงทราบว่าเป็นไก่ที่อดทน แข็งแรง มีความต้านทานโรคสูง ทนต่อความเจ็บปวด เช่น การถูกแทง ดังนั้น การผ่าตัดบางครั้งจึงผ่าตัดได้เลยโดยไม่ต้องฉีดยาชา ถ้าเราเลี้ยงไก่ชนด้วยความรัก ดูแลเสมอ ไก่จะไม่ป่วย หรือถ้าป่วยระยะแรกก็จะรักษาให้หายง่าย ซึ่งและอาการที่พบบ่อยอยู่เสมอๆ มีดังนี้

1. ไก่แข้งผุ

จะพบว่าที่เกล็ดแข้งไก่ทั้งตัวผู้และตัวเมียขยายตัวพองหนาขึ้น สามารถแกะออกเป็นแผ่นๆ ลอกได้รอบแข้งโดยไม่มีเลือดออก

สาเหตุ เกิดจากหมัดชนิดหนึ่งฝังตัวที่เกล็ดแล้วเจริญเติบโต สามารถติดต่อยังตัวอื่นๆ ได้ด้วย

การรักษา แกะเกล็ดลอกออกให้หมด แล้วใช้น้ำยาที่ละลายฆ่าแมลงหรือฆ่าหมัดเหาก็ได้ล้างเช็ดทุกวันก็หาย ถ้าไม่มียาเลยก็ล้างแข้งถูด้วย

น้ำมันก๊าดให้หมดตายก็หาย เมื่อพบว่าไก่เป็นในเล้า อาจมีหมัดหลุดไปติดต่อดังอื่น ๆ ให้ล้างเช็ดแข้งหรือเอาแข้งไก่แช่น้ำยาละลายฆ่าแมลงที่มีขายในท้องตลาดก็ได้

2. ปรวอด (ปะหรวด)

จะพบก้อนแข็งที่ปาก คอ หน้าอก หรือลำตัวขนาดเล็ก จนถึงโตขนาด 1-2 นิ้ว ถ้าพบที่ปากจะส่งกลิ่นเหม็น ส่วนตรงที่บวมแข็งที่ไปหน้าจะแดงเหมือนไก่ปกติ แต่มักจะพบเฉพาะไก่ตัวผู้ที่ชน

สาเหตุ เกิดจากไก่ตีกันถูกแทงแผลลึก หรือถูกตีจนห้อเลือด ทั้ง 2 อย่างนี้ไม่สามารถรีดเอาน้ำเลือดออกหมด ทำให้เชื้อเข้าไปเกิดเป็นหนองข้างในแผล หนองนี้ไม่ได้รับการผ่าเอาออก จึงเกิดการรวมตัวเป็นก้อนแข็ง ไก่ที่เป็นปรวอดนี้จะไม่แสดงอาการป่วย คือหงอยเหงา กลับแสดงอาการปกติ

การรักษา มีวิธีเดียวคือ ผ่าเอาออก จะพบว่ามียกอนหนองต้องดึงออกให้หมดและต้องชุดแผลให้สะอาดไม่ให้มีเศษหนอง หรือเศษเนื้อเสี้ยวติดอยู่ แล้วล้างแผลให้สะอาดใส่ยาปฏิชีวนะล้างแผลทุกวันจนกว่าจะหาย

3. ขี้ติดกัน (ถ่ายไม่ออก)

จะพบอาการไก่เบ่งถ่ายแล้วส่งเสียงร้อง แต่ถ่ายไม่ออก จะแสดงอาการอย่างนี้วันละหลายๆ ครั้ง ถ้าหากเจ้าของไก่ไม่ใส่ใจดูแล จะดูเหมือนว่าไก่ไม่ป่วยไม่เป็นอะไร แต่ถ้าสังเกตแล้วจับไก่อมาดูจะพบว่ามียกอนขี้ติดกันถ่ายไม่ออก เป็นก้อนแข็งใช้ไม้แคะก็ไม่ออก ถ้าปล่อยเอาไว้ ไก่แสดงอาการเบ่งและส่งเสียงร้อง

สาเหตุ

เกิดจากการให้อาหารหยาบมากเกินไป และให้น้ำกินน้อยไป อาหารหยาบ ดังกล่าวเช่น กินแต่ข้าวเปลือกอย่างเดียว การบดย่อยไม่หมดไม่แหลกมีกากมาก และแข็งประกออบกับกินน้ำน้อย ทำให้ขี้แข็งถ่ายลำบากนานเข้าก็รวมกันเป็นก้อนแข็งใหญ่ติดกันจนถ่ายไม่ออก

การรักษา

ขั้นแรกต้องสวนทางกันด้วยน้ำสนุแล้วใช้ลูกยางดูดน้ำสนุบีบเข้าไป ล้างให้ก้อนขี้เย็บหรือแตกออกมา เพราะความลื่นของน้ำสนุ หรือขี้เย็บ สวนทวารของคนมาบีบสวนเข้าไปขี้จะละลายหลุดออกมา เมื่อเอาขี้ออกหมดแล้วต้องให้กินอาหารนิ่มแต่น้อยก่อน เช่น ข้าวสุก, กลัวย และหา เม็ดทรายให้กินเพื่อไปช่วยย่อยที่กระเพาะบด (กิน)

4. หนอง

เป็นโรคที่ผ่าเท้าไก่เป็นแผลเรื้อรังเดินแล้วเจ็บ บางครั้งพบเกิดการ อักเสบทั้งข้อเท้า บางตัวเกิดที่ข้อนิ้วและผ่าเท้าแล้วลุกลามไปที่ข้อเท้า ถ้า เป็นเรื้อรังจะพบผ่าเท้าเป็นแผลเก่าไก่จะเดินเขยก

สาเหตุ

เกิดจากไก่เป็นรองขี้ที่ผ่าเท้าเนื่องจากการเลี้ยงไก่ให้นอนที่คอนสูง ตอนเข้าบินลงมาที่พื้นแข็งหรือให้ไก่ชนกันบินขึ้นลงมากๆ จึงเกิดรองขี้ที่ ผ่าเท้าเมื่อมีเชื้อเข้าไปจะเกิดการอักเสบทั้งข้อเท้าจนแผลแตกเป็นแผลเรื้อรัง

การรักษา

ยังไม่มียารักษาหรือวิธีรักษาอย่างไรที่ได้ผลแน่นอนเป็นแต่ราคาคุย เคยทั้งผ่าตัดทั้งจี้ก็ไม่หาย เพราะว่าเป็นการอักเสบที่เอ็นอุ้งเท้า การให้ยา ปฏิชีวนะจะช่วยรักษาการอักเสบเท่านั้นไม่ทำให้หายขาด

การป้องกัน

พื้นคอกไก่ชนต้องนิ่ม ถ้าไก่นอนสูงพื้นยิ่งต้องนิ่ม บางรายใช้พื้น กำมะหยี่เก่าหมดคุณภาพ จะทำให้พื้นจะแข็ง จึงควรหมั่นทำความสะอาดด้วย สังกะสีถ้าพบการรองขี้ระยะเริ่มต้น จะรักษาหายได้

5. โรคบิด

โรคบิดไก่พบได้เสมอตลอดทั้งปี จะพบไก่ขี้เป็นเลือด ถ่ายเหลวปน เลือด ไก่จะตาย เนื่องจากถ่ายเป็นเลือดและลำไส้อักเสบ

สาเหตุ

เกิดจากไก่กินน้ำไม่สะอาดมีเชื้อบิดเป็นตัวเข้าไปจะแสดงอาการในไก่ทุกอายุ คือถ่ายเหลวเป็นเลือด เนื่องจากลำไส้อักเสบ เมื่อไก่ตายผ่าดูจะพบว่า ในส่วนของลำไส้เล็กหรือลำไส้ใหญ่และไส้ติ่งมีอาการอักเสบแดง

การป้องกันและรักษา

ต้องหาน้ำดื่มที่จะสะอาดให้ไก่กิน หากพบว่าไก่ถ่ายเป็นเลือดสงสัยว่าจะเป็นโรคบิด ให้ใช้ยาซัลฟาละลายน้ำให้ไก่กิน หรือฉีดและรีบน้ำไก่ตายไปให้สัตวแพทย์ตรวจอีกครั้งหนึ่ง

6. ซึ้กกลากไก่

โดยปกติจะพบกับไก่ตัวผู้ทีหลังชนแล้ว ทำความสะอาดหน้าไม่ดี จะเกิดเชื้อราขึ้นบนใบหน้าและหัว เป็นสีขาวๆ เป็นจุดหรือปื้นใหญ่ๆ ทำให้ดูหน้าเกลียด

สาเหตุ เกิดจากเชื้อราขึ้นตามใบหน้า และหงอน เป็นทั้งตัวผู้และตัวเมีย เกิดสีขาวๆ เป็นผื่นขึ้นมา เป็นจุดๆ ตามใบหน้าและหงอน

การรักษา ใช้สำลีชุบยาฆ่าเชื้อเอทาเชื้อราขาวๆ ออกและทาด้วยซีผึ้งก้ามะถัน หรือจะใช้ก้ามะถันปนผสมกับน้ำมันพืชให้ชนทาทุกวันก็หาย

7. ไก่ตาบวมปิด

อาการที่พบไก่ตาบวมปิดข้างเดียวหรือ 2 ข้าง ทำให้มองไม่เห็น กินอาหารไม่ได้ อาจอดอาหารตาย เปิดตาดูบางครั้งจะมีซีตาชั้นสีขาวๆ ปิดอยู่ หรือมีน้ำตาไหล ทำให้ไก่ต้องสะบัดหัวบ่อยๆ

สาเหตุ เกิดจากไก่เป็นโรคหัด ปกติตรงหัวตาไก่จะมีต่อลงมายังจมูกและลำคอ หากต่อหลุดตันเชื้อหัดจะขึ้นตา ทำให้มีน้ำตาไหลและตาบวมปิด

การรักษา เปิดตาแล้วใช้สำลีชุบน้ำยาฆ่าเชื้ออ่อนๆ ทำความสะอาดล้างตา เอาซีตาออก ใช้ยาป้ายตาของคนหากก็ได้ ให้ยาปฏิชีวนะกินอย่าให้ไก่ถูกลมโกรกหนาว หรือร้อนจัดเกินไป

8. ภาวะอาหารไม่ย่อย

อาการที่พบคือ โภ้ยไม่สบาย เหนง หน้าดำ ชี้อาว ภาวะอาหารเต็มไม่ย่อย

สาเหตุ เกิดจากไก่อ่เครียดจากการชนกัน จากฤดูกาลที่เปลี่ยนแปลง ทำให้เชื้ออหิวาต์ไก่อ่าเจ็บเป็นพิษขึ้นมา

การรักษา ปกติไก่ที่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคอหิวาต์จะไม่ป่วยด้วยโรคนี้ การรักษาโรคนี้ ต้องให้ยาซัลฟาหรือยาหมวดอื่นๆ ก็ได้ ทั้งฉีดและกิน แต่ต้องรีดเอาอาหารในกระเพาะออกให้ได้มากที่สุด โดยกรอกน้ำให้กินมากๆ แล้วจับไก่เอาตีนขึ้นชี้ฟ้าเอาหัวลงแล้วรีดเอาอาหารและน้ำออกทางปากให้ได้มากที่สุด ระหว่างการรักษาให้หยุดอาหารทั้งหมดให้กินยาละลายน้ำอย่างเดียว หรือจะให้ยาช่วยย่อยอาหารของคนให้กินจะช่วยรักษาให้รอดได้ เมื่อไก่อาการดีขึ้นให้กินกล้วยสุก หรือข้าวสุกเล็กน้อยแล้วค่อยเพิ่มขึ้นทุกวัน การฉีดวัคซีนป้องกันโรคอหิวาต์ไก่อ่าจะเป็นการดีที่สุด

9. โรคคอดอก

โรคนี้จะพบว่าไก่อ่าปากเหม็น น้ำลายเหม็น เมื่อเปิดปากดูจะพบว่าที่ลำคอจะมีแผ่นขาวๆ ติดอยู่ที่ผนังลำคอหรือเป็นวงๆ เมื่อเอาสำลีเช็ดจะหลุดออก

สาเหตุ อาจจะทำให้เกิดจากเชื้อราทำให้มีแผ่นขาวๆ ติดอยู่ หรืออาจจะเกิดจากผีดาษลงคอ เพราะว่ามีผีดาษเกิดตามใบหน้าของลูกไก่ แต่หากไก่อ่าใหญ่เป็นโรคนี้จะเป็นที่คอ หรืออาจจะเกิดจากไก่อ่าขาดวิตามินเอก็ได้ เพราะว่าการขาดวิตามินเอ จะทำให้ผิวหนังลำคอหนาขึ้นมา

การรักษา ให้ใช้สำลีเช็ดตรงผื่นขาวๆ ออก แล้วทาด้วยยาสีม่วง (เจนเตียนไวโอเลท) ถ้าเป็นเชื้อราต้องให้ยากินรักษาเชื้อรา ให้น้ำมันตับปลา หรือผักสีเหลืองให้กินป้องกันขาดวิตามินเอ ก็ได้ เช่น มะละกอสูก เป็นต้น

10 พยาธิตาไก่

จะพบเห็นพยาธิอยู่ในตาไก่ วิ่งออกเข้าเร็ว ตามหัวตา เปลือกตา ทำให้ไก่อ้าตาไหล หรือตาบวมได้

สาเหตุ เกิดจากพยาธิชนิดหนึ่งที่มีแมลงสาบเป็นตัวนำ คือ ไก่กินแมลงสาบจึงจะเป็นโรคนี้

การรักษา ควรให้การป้องกันไม่ให้ไก่กินแมลงสาบถ้าพบว่าตาไก่อ้าพยาธิอยู่ ให้ใช้สำลีพันไม้ขีดออก โดยหยอดยาล้างตาให้พยาธิลอยตัวแล้วขีดออกได้ง่าย

11. โรคแข้งถกในไก่

โรคแข้งถกในไก่มักจะเป็นในไก่ชนตัวผู้ เมื่อโตเต็มที่แล้ว โดยจะเริ่มเป็นแผลตกสะเก็ดเล็กๆ ตรงข้อพับของขา จะขยายใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ ไก่จะแสดงอาการเจ็บปวด ไม่อยากเดิน ยืนยกขาออกตรงข้อพับ ซึ่งปล่อยไว้ไก่อาจตายได้

การรักษา ใช้ยารักษาโรคนี้โดยเฉพาะเช่น ยา FUMODI ทาตรงข้อพับเข้า-เย็น จะทำให้หนังและเอ็นตรงข้อพับหย่อนตัว และแผลค่อยๆ หายไป แต่เป็นยาที่มีราคาแพงมาก ควรใช้ยาที่สามารถเตรียมใช้เอง โดยมีวิธีการเตรียมดังนี้

เอากะลามะพร้าวที่เอาเนื้อออกแล้วมากลั่น ให้ได้น้ำมันของเนื้อกะลา แล้วใช้ทาตรงข้อพับวันละ 2 ครั้ง เข้า-เย็น เช่นกัน

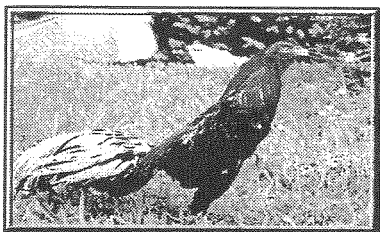
วิธีกลั่น ใช้กะลามะพร้าว 2-3 ชั้น มาจุดไฟให้ติดกะลาแล้วนำไปใส่ในโถหรือถ้วยเคลือบก็ได้ โดยลอยโถหรือถ้วยเคลือบในน้ำเย็น ให้กะลามะพร้าวไหม้ไฟจนเกือบหมดแล้วหาฝาปิด เพื่อให้ไฟดับ เราจะได้น้ำมันตกไปที่ก้นถ้วยหรือโถ จะได้น้ำมันเล็กน้อย จึงอาจจะต้องทำบ่อยๆ จนได้ปริมาณพอตามต้องการ

• พิธีเปิดตลาดนัดสัตว์ปีกอำเภอวังทอง จ.พิษณุโลก เมื่อปี 2538 •

ทว่าจะมาเป็น* ไก่ชนพระนครสวรรค์

แม้ว่าไก่ฟ้าชนไก่ จะเป็นกีฬาใน
วังมาตั้งแต่โบราณตามที่ได้บันทึกไว้
ในพงศาวดาร แต่ในปัจจุบันได้มีการ
ถกเถียงกันมากกว่าการชนไก่มีขึ้นใน
สมัยใดกันแน่ บ้างก็บอกว่าเกิดขึ้น
ตั้งแต่ครั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี บ้างท่านก็ยืนยันเพียงว่าน่าจะเกิน 500
ปีมาแล้ว

สำหรับไก่เหลืองหางขาวแล้ว เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า มีถิ่น
กำเนิดอยู่ที่จังหวัดพิษณุโลก ตำราไก่ชนหลายๆ เล่มได้ระบุว่าไก่เหลือง
หางขาวเป็นไก่มีสกุล เป็นยอดไก่ชน นอกจากนี้ยังพูดติดปากมาตั้งแต่
อดีตว่า “ไก่เหลืองหางขาว ไก่เจ้าเลี้ยง”

จากพงศาวดาร และจากภาพโบราณเก่าแก่ได้ระบุไว้ว่า พระนเรศวร
ทรงโปรดการชนไก่เป็นอย่างมาก เมื่อครั้งทรงประทับที่หงสาวดี ประเทศ

* โดย ปรีชา บัวทองจันทร์ นักวิชาการสัตวบาล 7 ว.สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก

พม่า ในฐานะตัวประกัน ก็ทรงนำไปชนไปชนกับไก่ชนของกษัตริย์พม่า จนเป็นที่ยอมรับว่าไก่ชนพระนเรศวรฯ เป็นไก่เก่ง ชนชนะไก่พม่ามาตลอด จึงเชื่อกันว่าไก่ชนที่พระองค์นำไปนั้น เป็นไก่เหลืองหางขาว นั่นเอง

ดังนั้น การค้นหาลักษณะไก่ชนพระนเรศวรฯ จึงต้องค้นคว้าจากตำรา และหลักฐานทางประวัติศาสตร์หลายแหล่ง เพื่อนำมากำหนดคุณลักษณะไก่ชนพระนเรศวรฯ ในปัจจุบัน

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก (โดย นายนิสิต ตั้งตระการพงษ์ ปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก) ร่วมกับจังหวัดพิษณุโลก จึงได้จัดงานประกวดไก่ชนพระนเรศวรมหาราช ขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2533 ในวโรกาสครบ 400 ปี สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงครองราชย์

หลังจากนั้น สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก จึงได้จัดการประกวดไก่ชนพระนเรศวรฯ เพื่อเป็นการส่งเสริม เผยแพร่ และอนุรักษ์ ในงานนเรศวรมหาราชและงานกาชาด ของทุกปี นอกจากนี้ ตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา ยังจัดให้ประกวดเพื่อชิงถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในงานประเพณีสงกรานต์ของจังหวัดทุกปีด้วย ส่วนในระดับอำเภอก็มีการจัดประกวดในงานปิกนิกของอำเภอนครไทยทุกปีเช่นกัน

จากผลการประกวดที่ผ่านมากกว่า 10 ปี ทำให้ไก่ชนพระนเรศวรฯ ได้รับความสนใจจากผู้เลี้ยงไก่ชนในจังหวัดพิษณุโลกและใกล้เคียงเป็นอย่างมาก จนถึงปัจจุบันไก่ชนพระนเรศวรฯ เป็นที่รู้จักกันทั่วประเทศแล้ว ในปี 2542 สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก ได้รับงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก เป็นเงิน 77,350 บาท เพื่อให้เกษตรกรในจังหวัดพิษณุโลกจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนพระนเรศวรฯ ขึ้นอำเภอละอย่างน้อย 1 กลุ่ม ๆ ละ 50 คน รวมเป็น 450 คน

โดยทำการฝึกอบรมเกษตรกร การสาธิตและฝึกปฏิบัติการป้องกันโรค พร้อมมอบอุปกรณ์การป้องกันโรคให้ด้วย ซึ่งในแต่ละกลุ่มจะมีรูปแบบ การดำเนินงาน มีคณะกรรมการกลุ่มประกอบตำแหน่งต่างๆ ได้แก่ ประธาน รองประธาน เทรย์ญิก เลขานุการ และกรรมการ (ประมาณ 5-10 ตำแหน่ง) และมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกลุ่ม คือ

1. เพื่ออนุรักษ์ไก่ชนสายพันธุ์เหลืองหางขาวที่มีลักษณะดีตาม ลักษณะไก่ชนพระนเรศวรฯ ให้คงไว้เป็นสมบัติของชาติไทย
2. เพื่อให้เกษตรกรพัฒนาและปรับปรุงพันธุ์การเลี้ยงไก่ชนที่มีอยู่ แล้วให้มีลักษณะดีขึ้นเป็นที่ต้องการของตลาด ทั้งไก่เก่งเชิงดี และไก่อนุรักษ์
3. เพื่อให้เกษตรกรและผู้สนใจเลี้ยงไก่ชนร่วมกันผลิต ร่วมกันขาย และร่วมกันพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งสามารถสร้างอำนาจต่อรอง กับผู้ซื้อได้
4. เพื่อให้เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ชนสามารถยึดเป็นอาชีพได้อย่างมั่นคง และพัฒนาเป็นเชิงพาณิชย์ได้

จนถึงขณะนี้ มีกลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนพระนเรศวรฯ กระจาย อยู่หลายอำเภอในจังหวัดพิษณุโลกแล้ว ตามรายชื่อประธานและที่อยู่ต่อไปนี้

1. นายประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชน พระนเรศวรหัวรอ หมู่ 5 ตำบลหัวรอ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก สมาชิก 35 ราย
2. นายแนม พุ่มเนตร กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนพระนเรศวร บ้านกว้าง หมู่ 5 ตำบลบ้านกว้าง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก สมาชิก 40 ราย
3. นายสุรกาญจน์ วิเชียรสรรค์ ชมรมไก่ชนพระนเรศวรนครไทย หมู่ 14 ตำบลเนินเพิ่ม อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก สมาชิก 30 ราย

4. นายบุญเลิศ จันทร์เรือง กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาไถ่ชน พระนครศรีอยุธยา หมู่ 9 ตำบลหนองกะท้าว อำเภอนครไทย สมาชิก 50 ราย

5. นายเหมือน มาตยาคุณ กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาไถ่ชน พระนครศรีอยุธยา หมู่ 3 ตำบลไทรย้อย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก สมาชิก 48 ราย

6. นายไสว บุญมา กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาไถ่ชนพระนครศรีอยุธยา หมู่ 14 ตำบลไทรย้อย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก สมาชิก 18 ราย

7. นายชัยวารินทร์ เรืองคำ กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาไถ่ชน พระนครศรีพนม หมู่ 2 ตำบลพนม อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก สมาชิก 50 ราย

8. นายวิชัย สุโยธินรัตน์ กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาไถ่ชน พระนครศรีวัดโบสถ์ หมู่ 5 ตำบลบ้านยาง อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก สมาชิก 51 ราย

9. นายธนาวุฒิ รุ่งแสงยศ กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาไถ่ชน พระนครศรีจรัญ หมู่ 5 ตำบลป่าแดง อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก สมาชิก 51 ราย

10. นายสังคม คุ่มรักษ์ กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาไถ่ชนพระนครศรีวังทอง หมู่ 11 ตำบลวังทอง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก สมาชิก 51 ราย

11. นายอำนาจ ภูรักแก้ว กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาไถ่ชน พระนครศรีพรหมพิราม หมู่ 9 ตำบลวงษ์อ้อ อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก สมาชิก 50 ราย

12. นายประสิทธิ์ อินใส กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาไถ่ชนพระนครศรีเนินนุกุ่ม หมู่ 7 ตำบลเนินนุกุ่ม อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก สมาชิก 55 ราย

ส่วนผลการประกวดไก่ชนพระนเรศวรฯ พอที่หาข้อมูลได้มีดังนี้ คือ
1. งานฉลองครบรอบครองราชย์ 400 ปี สมเด็จพระนเรศวร มหาราช
(29 ก.ค. 2533) ณ โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม มีดังนี้

<u>ชนะเลิศที่ 1</u> ได้แก่	นายอุบล เกิดมุด เลขที่ 1/1 หมู่ 3 ต.ไผ่ยอดอน อ.เมือง จ.พิษณุโลก
<u>ชนะเลิศที่ 2</u> ได้แก่	นายปรีชา ศรีชัย เลขที่ 3/2 หมู่ 5 ต.บ้านกว้าง อ.เมือง จ.พิษณุโลก
<u>ชนะเลิศที่ 3</u> ได้แก่	นายเฉลิม อู่ทองมาก เลขที่ 184 หมู่ 5 ต.หัวรอ อ.เมือง จ.พิษณุโลก
<u>ชนะเลิศที่ 4</u> ได้แก่	นายจรรยา พุ่มยิ้ม เลขที่ 29 หมู่ 9 ต.บ้านป่า อ.เมือง จ.พิษณุโลก
<u>ชนะเลิศที่ 5</u> ได้แก่	นายเฉลิม อู่ทองมาก เลขที่ 184 หมู่ 5 ต.หัวรอ อ.เมือง จ.พิษณุโลก
<u>รางวัลชมเชย</u> ได้แก่	นายมนู เพชรบัว เลขที่ 139/1 หมู่ 7 ต.หัวรอ อ.เมือง จ.พิษณุโลก
<u>รางวัลชมเชย</u> ได้แก่	นายช่อม เอี่ยมนาค เลขที่ 162/1 ต.ดอนทอง อ.เมือง จ.พิษณุโลก
<u>รางวัลชมเชย</u> ได้แก่	พ.ต.ท.ทองสุข รอดเมือง ต.บ้านกว้าง อ.เมือง จ.พิษณุโลก
<u>รางวัลชมเชย</u> ได้แก่	นายแมน เพชรอ่อน ต.บ้านกว้าง อ.เมือง จ.พิษณุโลก
<u>รางวัลชมเชย</u> ได้แก่	นายประนอม นิยมหอม ต.บ้านกว้าง อ.เมือง จ.พิษณุโลก

2. งานนเรศวรมหาราชและงานกาชาด จังหวัดพิษณุโลก ปี 2533
(ณ บริเวณศาลากลางจังหวัด) มีดังนี้

- ชนะเลิศที่ 1 ได้แก่ นายบุญปลูก โพธิพา เลขที่ 316 หมู่ 12 ต.ท่างาม อ.วัดโบสถ์ จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 2.9 กิโลกรัม
- ชนะเลิศที่ 2 ได้แก่ นายประนอม เนียมหอม เลขที่ 106 หมู่ 4 ต.บ้านกว้าง อ.เมือง จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 3.1 กิโลกรัม
- ชนะเลิศที่ 3 ได้แก่ นายประดิษฐ์ เชื้อสิงห์ หมู่ที่ 5 ต.หัวรอ อ.เมือง จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 3.4 กิโลกรัม

3. งานนเรศวรมหาราชและงานกาชาด จังหวัดพิษณุโลก ปี 2540
(ณ บริเวณศาลากลางจังหวัด) มีดังนี้

ก. น้ำหนัก 3 กิโลกรัมขึ้นไป

- ชนะเลิศที่ 1 ได้แก่ นายสมคิด คุ่มฉาย เลขที่ 137/4 หมู่ 6 ต.หัวรอ อ.เมือง จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 3.8 กิโลกรัม
- ชนะเลิศที่ 2 ได้แก่ นายก้อม ทองอยู่ เลขที่ 134 หมู่ 6 ต.ท่างาม อ.วัดโบสถ์ จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 3.5 กิโลกรัม
- ชนะเลิศที่ 3 ได้แก่ ชมรมไก่ชนอำเภอนครไทย เลขที่ 227 หมู่ 14 ต.เนินเพิ่ม อ.นครไทย จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 3.7 กิโลกรัม

รางวัลชมเชย ได้แก่ ชมรมไก่ชนอำเภอนครไทย เลขที่ 227 หมู่ 14 ต.เนินเพิ่ม อ.นครไทย จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 3.2 กิโลกรัม

รางวัลชมเชย ได้แก่ ชมรมไก่ชนอำเภอนครไทย เลขที่ 227 หมู่ 14 ต.เนินเพิ่ม อ.นครไทย จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 3.6 กิโลกรัม

ข. น้ำหนักไม่เกิน 3 กิโลกรัม

ชนะเลิศที่ 1 ได้แก่ นายพิสุทธิ์ บัวเปรม เลขที่ 40 ถนนอุทอง อ.เมือง จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 2.8 กิโลกรัม

ชนะเลิศที่ 2 ได้แก่ ชมรมไก่ชนอำเภอนครไทย เลขที่ 227 หมู่ 14 ต.เนินเพิ่ม อ.นครไทย จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 2.9 กิโลกรัม

ชนะเลิศที่ 3 ได้แก่ นายกุหลาบ ขมิ้น เลขที่ 255/4 ต.ในเมือง อ.เมือง จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 2.8 กิโลกรัม

รางวัลชมเชย ได้แก่ นายมีชัย แสงต่วน เลขที่ 100/206 หมู่ 5 ต.พลาญชุมพล อ.เมือง จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 2.9 กิโลกรัม

4. งานนเรศวรมหาราชและงานกาชาด จังหวัดพิษณุโลก ปี 2541 (ณ บริเวณหน้าศาลากลางจังหวัด) มีดังนี้

ก. น้ำหนัก 3 กิโลกรัมขึ้นไป

ชนะเลิศที่ 1 ได้แก่ ชมรมไก่ชนอำเภอนครไทย เลขที่ 227 หมู่ 14 ต.เนินเพิ่ม อ.นครไทย จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 3.6 กิโลกรัม

ชนะเลิศที่ 2 ได้แก่ นายสมคิด คุ่มฉาย เลขที่ 137/4 หมู่ 6 ต.หัวรอ อ.นครไทย จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 3.5 กิโลกรัม

ชนะเลิศที่ 3 ได้แก่ ชมรมไก่ชน อำเภอนครไทย เลขที่ 227 หมู่ 14 ต.เนินเพิ่ม อ.นครไทย จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 3.6 กิโลกรัม

ข. น้ำหนักไม่เกิน 3 กิโลกรัม

ชนะเลิศที่ 1 ได้แก่ ชมรมไก่ชน อำเภอนครไทย เลขที่ 227 หมู่ 14 ต.เนินเพิ่ม อ.นครไทย จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 2.8 กิโลกรัม

ชนะเลิศที่ 2 ได้แก่ ชมรมไก่ชน อำเภอนครไทย เลขที่ 227 หมู่ 14 ต.เนินเพิ่ม อ.นครไทย จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 2.7 กิโลกรัม

ชนะเลิศที่ 3 ได้แก่ ชมรมไก่ชน อำเภอนครไทย เลขที่ 227 หมู่ 14 ต.เนินเพิ่ม อ.นครไทย จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 2.7 กิโลกรัม

5. งานประเพณีสงกรานต์ จังหวัดพิษณุโลก ปี 2541 (ณ ริมแม่น้ำน่าน อ.เมือง จ.พิษณุโลก) มีดังนี้

ก. น้ำหนัก 3 กิโลกรัมขึ้นไป

ชนะเลิศที่ 1 ได้แก่ ชมรมไก่ชนพระนเรศวร อำเภอนครไทย เลขที่ 227 หมู่ 14 ต.เนินเพิ่ม อ.นครไทย จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 3.6 กิโลกรัม

ชนะเลิศที่ 2 ได้แก่ นายอนันต์ กลิ่นรอด เลขที่ 98/3 หมู่ 3 ต.ดอนทอง อ.เมือง จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 3.5 กิโลกรัม

ชนะเลิศที่ 3 ได้แก่ ชมรมไก่ชนพระนเรศวรอำเภอนครไทย เลขที่ 227 หมู่ 14 ต.เนินเพิ่ม อ.นครไทย จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 3.6 กิโลกรัม

ข. น้ำหนักไม่เกิน 3 กิโลกรัม

ชนะเลิศที่ 1 ได้แก่ นายสมคิด คุ่มฉาย เลขที่ 137/4 หมู่ 6 ต.หัวรอ อ.เมือง จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 2.9 กิโลกรัม

ชนะเลิศที่ 2 ได้แก่ นายจวน ภู่อี่ยม เลขที่ 57/3 หมู่ 2 ต.หัวรอ อ.เมือง จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 2.8 กิโลกรัม

ชนะเลิศที่ 3 ได้แก่ ชมรมไก่ชนพระนเรศวร อ.นครไทย เลขที่ 227 หมู่ 14 ต.เนินเพิ่ม อ.นครไทย จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 2.6 กิโลกรัม

ค. รางวัลชนะเลิศถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ได้แก่ ชมรมไก่ชนพระนเรศวร อำเภอนครไทย เลขที่ 227 หมู่ 14 ต.เนินเพิ่ม อ.นครไทย จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 3.5 กิโลกรัม

6. งานนเรศวรมหาราชและงานกาชาด จังหวัดพิษณุโลก ปี 2542
(ณ บริเวณหน้าศาลากลางจังหวัด) มีดังนี้

ก. น้ำหนัก 3 กิโลกรัมขึ้นไป

ชนะเลิศที่ 1 ได้แก่ นายสมคิด คุ่มฉาย เลขที่ 137/4 หมู่ 6
ต.หัวรอ อ.เมือง จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 3.3
กิโลกรัม

ชนะเลิศที่ 2 ได้แก่ ชมรมไก่ชนพระนเรศวรอำเภอนครไทย
เลขที่ 227 หมู่ 14 ต.เนินเพิ่ม อ.นครไทย
จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 3.3 กิโลกรัม

ชนะเลิศที่ 3 ได้แก่ นายมีชัย แสงต่วน เลขที่ 100/206
หมู่ 5 ต.พลาญชุมพล อ.เมือง จ.พิษณุโลก
น้ำหนัก 3.8 กิโลกรัม

• การประกวดไก่ชนพระนเรศวรฯ ในงานประจำปี 2542 ของ จ.พิษณุโลก •

ข. น้ำหนักไม่เกิน 3 กิโลกรัม

ชนะเลิศที่ 1 ได้แก่ นายน้อย เพชรบัว เลขที่ 139/1 หมู่ 6 ต.หัวรอ อ.เมือง จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 2.9 กิโลกรัม

ชนะเลิศที่ 2 ได้แก่ นายสมคิด คุ่มฉาย เลขที่ 137/4 หมู่ 6 ต.หัวรอ อ.เมือง จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 2.5 กิโลกรัม

ชนะเลิศที่ 3 ได้แก่ นายสมคิด คุ่มฉาย เลขที่ 137/4 หมู่ 6 ต.หัวรอ อ.เมือง จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 2.8 กิโลกรัม

7. งานประเพณีสงกรานต์ จังหวัดพิษณุโลก ปี 2542 (ณ ริมแม่น้ำน่าน อ.เมือง จ.พิษณุโลก) มีดังนี้

ก. น้ำหนัก 3 กิโลกรัมขึ้นไป

ชนะเลิศที่ 1 ได้แก่ นายภิเชก บุรณเขตต์ เลขที่ 26/43 ถ.วิสุทธิกษัตริย์ อ.เมือง จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 3.2 กิโลกรัม

ชนะเลิศที่ 2 ได้แก่ จอมราชันย์ฟาร์ม หมู่ 14 ต.เนินเพิ่ม อ.นครไทย จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 3.1 กิโลกรัม

ชนะเลิศที่ 3 ได้แก่ นายภิเชก บุรณเขตต์ เลขที่ 26/43 ถ.วิสุทธิกษัตริย์ อ.เมือง จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 3.7 กิโลกรัม

รางวัลชมเชย ได้แก่ นายสมคิด คุ่มฉาย เลขที่ 137/4 หมู่ 6 ต.หัวรอ อ.เมือง จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 3.1 กิโลกรัม

รางวัลชมเชย ได้แก่ นายภิเชก บุรณเขตต์ เลขที่ 26/43
ถ.วิสุทธิกษัตริย์ อ.เมือง จ.พิษณุโลก
น้ำหนัก 3.1 กิโลกรัม

ข. น้ำหนักไม่เกิน 3 กิโลกรัม

ชนะเลิศที่ 1 ได้แก่ นายสมคิด คุ่มฉาย เลขที่ 137/4 หมู่ 6
ต.หัวรอ อ.เมือง จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 2.5
กิโลกรัม

ชนะเลิศที่ 2 ได้แก่ พ.ต.ท.ธวัช รุ่งเรืองศรี เลขที่ 39/3
ถ.ศรีมาลา อ.เมือง จ.พิจิตร น้ำหนัก 2.6
กิโลกรัม

ชนะเลิศที่ 3 ได้แก่ นายอนันต์ กลิ่นรอด เลขที่ 86/3 หมู่ 3
ต.ดอนทอง อ.เมือง จ.พิษณุโลก น้ำหนัก
2.6 กิโลกรัม

รางวัลชมเชย ได้แก่ นายสมคิด คุ่มฉาย เลขที่ 137/4 หมู่ 6
ต.หัวรอ อ.เมือง จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 2.6
กิโลกรัม

รางวัลชมเชย ได้แก่ พ.ต.ท.ธวัช รุ่งเรืองศรี เลขที่ 39/3
ถ.ศรีมาลา อ.เมือง จ.พิจิตร น้ำหนัก 2.9
กิโลกรัม

ค. รางวัลไก่ชนพระนเรศวรฯ ที่มีน้ำหนักมากที่สุด (Big Weight)
ได้แก่ นายวุฒิชัย คงรม เลขที่ 14 หมู่ 3
ต.หนองไธ้ อ.อุ้มทอง จ.สุพรรณบุรี น้ำหนัก
4.1 กิโลกรัม

ง. รางวัลชนะเลิศถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี

ได้แก่ นายภิเชก บุรณเขตต์ เลขที่ 26/43
ถ.วิสุทธิกษัตริย์ อ.เมือง จ.พิษณุโลก
น้ำหนัก 3.2 กิโลกรัม

8. งานมหกรรมไก่ชนคนชาวบ้าน ณ พรหมพิรามสวนน้ำรีสอร์ท
อ.พรหมพิราม จ.พิษณุโลก (17 เมษายน 2542) มีดังนี้

ก. น้ำหนัก 3 กิโลกรัมขึ้นไป

ชนะเลิศที่ 1 ได้แก่ พ.ต.ท.ธวัช รุ่งเรืองศรี เลขที่ 39/3
ถ.ศรีมาลา จ.พิจิตร น้ำหนัก 3.7 กิโลกรัม

ชนะเลิศที่ 2 ได้แก่ นายครวน อินเลิศ เลขที่ 29/2 หมู่ 1
ต.สามบาง อ.ศรีมาศ จ.สุโขทัย น้ำหนัก
3.8 กิโลกรัม

ชนะเลิศที่ 3 ได้แก่ นายเรือง วรฤกษ์กุล เลขที่ 18/2
หมู่ 5 ต.หนองจิก อ.ศรีมาศ จ.สุโขทัย
น้ำหนัก 3.3 กิโลกรัม

รางวัลชมเชย ได้แก่ นายมีชัย แสงต่วน เลขที่ 100/206
หมู่ 5 ต.พลาญชุมพล อ.เมือง จ.พิษณุโลก
น้ำหนัก 3.5 กิโลกรัม

รางวัลชมเชย ได้แก่ นายคมสัน นาคทอง เลขที่ 228 หมู่ 3
ต.พรหมพิราม อ.พรหมพิราม จ.พิษณุโลก
น้ำหนัก 3.6 กิโลกรัม

ข. น้ำหนักไม่เกิน 3 กิโลกรัม

ชนะเลิศที่ 1 ได้แก่ ส.อ.ชาญศักดิ์ มีแหยม เลขที่ 348
ต.ในเมือง อ.เมือง จ.พิษณุโลก น้ำหนัก
2.9 กิโลกรัม

<u>ชนะเลิศที่ 2</u> ได้แก่	จอมราชันย์ฟาร์ม หมู่ 14 ต.เนินเพิ่ม อ.นครไทย จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 2.8 กิโลกรัม
<u>ชนะเลิศที่ 3</u> ได้แก่	จอมราชันย์ฟาร์ม หมู่ 14 ต.เนินเพิ่ม อ.นครไทย จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 2.8 กิโลกรัม
<u>รางวัลชมเชย</u> ได้แก่	นายสมคิด คู่้มฉาย เลขที่ 137/4 หมู่ 6 ต.หัวรอ อ.เมือง จ.พิษณุโลก น้ำหนัก .25 กิโลกรัม
<u>รางวัลชมเชย</u> ได้แก่	พ.ต.ท.ธวัช รุ่งเรืองศรี เลขที่ 39/3 ถ.ศรีมาลา อ.เมือง จ.พิจิตร น้ำหนัก 2.6 กิโลกรัม

9. งานประกวดสัตว์ระดับเขต ปี 2542 ในงาน “โคนมพระแม่ย่า”
ณ ศาลากลางจังหวัดสุโขทัย (18 มีนาคม 2542) มีดังนี้

ก. น้ำหนัก 3 กิโลกรัมขึ้นไป

<u>ชนะเลิศที่ 1</u> ได้แก่	นายภิเชก บุรณเขตต์ เลขที่ 26/43 ถ.วิสุทธิกษัตริย์ อ.เมือง จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 3.1 กิโลกรัม
<u>ชนะเลิศที่ 2</u> ได้แก่	นายทองหล่อ อินทร์เลิศ เลขที่ 12/1 หมู่ 1 ต.สามบาง อ.ศรีมาศ จ.สุโขทัย น้ำหนัก 3.6 กิโลกรัม
<u>ชนะเลิศที่ 3</u> ได้แก่	นายภิเชก บุรณเขตต์ เลขที่ 26/43 ถ.วิสุทธิกษัตริย์ อ.เมือง จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 3.6 กิโลกรัม

รางวัลชมเชย ได้แก่ นายศิริพงษ์ คงรม เลขที่ 14 หมู่ 3 ต.หนองไธ้ อ.อุทุมพร จ.สุพรรณบุรี น้ำหนัก 4.2 กิโลกรัม

รางวัลชมเชย ได้แก่ นายสมคิด คุ่มฉาย เลขที่ 137/4 หมู่ 6 ต.หัวรอ อ.เมือง จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 3.2 กิโลกรัม

ช.น้ำหนักต่ำกว่า 3 กิโลกรัม

ชนะเลิศที่ 1 ได้แก่ นายสมคิด คุ่มฉาย เลขที่ 137/4 หมู่ 6 ต.หัวรอ อ.เมือง จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 2.5 กิโลกรัม

ชนะเลิศที่ 2 ได้แก่ นายทองทศ มาอั้น เลขที่ 164 หมู่ 2 ต.เนินเพิ่ม อ.นครไทย จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 2.7 กิโลกรัม

ชนะเลิศที่ 3 ได้แก่ นายทองทศ มาอั้น เลขที่ 164 หมู่ 2 ต.เนินเพิ่ม อ.นครไทย จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 2.7 กิโลกรัม

รางวัลชมเชย ได้แก่ นายทองทศ มาอั้น เลขที่ 164 หมู่ 2 ต.เนินเพิ่ม อ.นครไทย จ.พิษณุโลก น้ำหนัก 2.7 กิโลกรัม

จากข้อมูลการประกวดที่มีอยู่ คือ ช่วงเริ่มต้น (ปี 2533) และ ช่วงปัจจุบัน (ปี 2540-2542) พอจะสรุป เป็นข้อสังเกตได้ดังนี้ คือ

1. ในช่วงเริ่มต้น จะมีเพียงเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก เท่านั้น ที่ส่งไก่เหลืองหางขาวเข้าประกวด เพื่อหาคุณลักษณะไก่ชน พระนเรศวรฯ รวมทั้งผู้ชนะเลิศการประกวดก็เป็นเกษตรกรในพื้นที่เช่นกัน

ต่อมาในช่วงกลาง (ระหว่างปี 2534-2539) ซึ่งไม่สามารถสรุปหาข้อมูลได้ จะเริ่มมีเกษตรกรจากจังหวัดใกล้เคียงนำมาประกวดมากขึ้น จนถึงปัจจุบันจะเห็นว่าเริ่มมีไก่เหลืองหางขาวจากจังหวัดในภาคกลาง มาชนะเลิศไก่ชนพระนเรศวรฯ บ้างแล้ว

2. ในช่วงแรก การประกวดไก่ชนพระนเรศวรฯ ยังมีได้แบ่งประเภทตามน้ำหนัก เนื่องจากเป็นช่วงเริ่มต้น จึงเปิดโอกาสให้ผู้เลี้ยงไก่ชนเหลืองหางขาวนำมาประกวดให้มากที่สุด โดยคำนึงถึงการค้นหาลักษณะไก่ชนพระนเรศวรฯ เป็นหลักสำคัญ ส่วนเรื่องน้ำหนักให้ถือเป็นเรื่องรอง ดังเช่นในปี 2533 ซึ่งเป็นงานประจำปี ไก่ชนพระนเรศวรฯ ที่ชนะเลิศที่ 1, 2 และ 3 มีน้ำหนักเฉลี่ย 3.1 กิโลกรัม และมีข้อสังเกตก็คือ ตัวที่ชนะเลิศที่ 1 มีน้ำหนักเพียง 2.9 กิโลกรัมเท่านั้น แต่มีความดีเด่น คือ มีลักษณะตามตำราไก่ชนพระนเรศวรฯ มากที่สุดนั่นเอง

3. ตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา การประกวดไก่ได้แบ่งประเภทตามน้ำหนัก ออกเป็น 2 รุ่น คือ น้ำหนัก 3 กิโลกรัมขึ้นไป และน้ำหนักต่ำกว่า 3 กิโลกรัม น้ำหนักเฉลี่ยสำหรับตัวที่ชนะเลิศที่ 1, 2, 3 และชมเชย ในแต่ละรุ่น คือ 3.51 และ 2.74 กิโลกรัม ตามลำดับ ส่วนรางวัลถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อันเป็นรางวัลเกียรติยศสูงสุดนั้น ได้พิจารณาตัดสินจากไก่ชนที่มีคุณลักษณะไก่ชนพระนเรศวรฯ มากที่สุด ในบางปีอาจจะไม่มีการตัดสินให้ได้รับรางวัลนี้ เนื่องจากมีคุณลักษณะดังกล่าวไม่ครบถ้วน

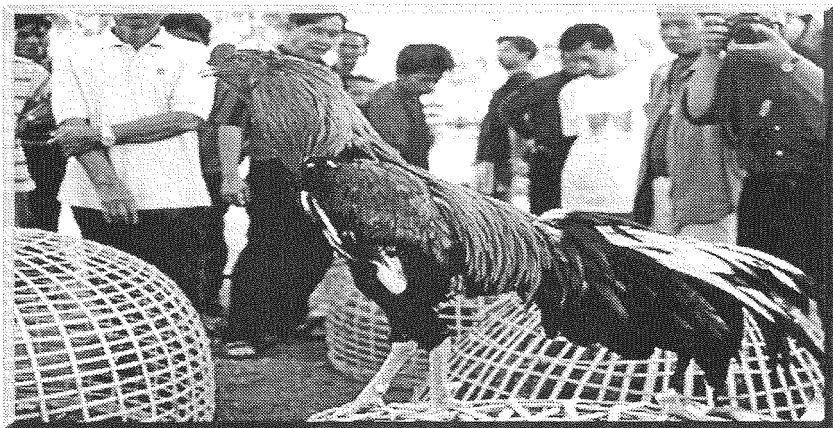
4. ประเด็นที่คณะกรรมการตัดสิน และผู้นำไก่ชนพระนเรศวรฯ เข้าประกวดถกเถียงกันมากที่สุดก็คือ การให้ความสำคัญกับสีของสร้อย (สร้อยคอ สร้อยปีก และสร้อยหลัง) ว่าสีเหลืองควรเป็นสีเหลืองแบบใด เพราะสนามประกวดในแถบภาคกลาง มักจะพิจารณาสีเหลือง-แดง สีเหลืองทับทิม ฯลฯ แต่สนามพิษณุโลก ซึ่งถือเป็นสนามถิ่นกำเนิด จะ

พิจารณาเฉพาะสีเหลืองใหญ่ หรือสีเหลืองทองคำ ซึ่งเป็นสีเหลืองแก่สดใส
เท่านั้น นอกจากนั้น จะต้องให้ความสำคัญกับหาง ปาก แข็ง หงอน ตาม
ลำดับเป็นสำคัญด้วย

ดังนั้น การพิจารณาค้นหาไก่ชนพระนเรศวรฯ ที่มีคุณลักษณะดัง
เช่นไก่ชนของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชที่แท้จริง จึงเป็นเรื่องยาก แต่
อย่างไรก็ตาม ตามตำราที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว คงจะเป็นแม่แบบของลักษณะ
“ไก่ชนพระนเรศวรฯ” ที่พวกเราทั้งภาครัฐและเอกชน จะได้ช่วยกันศึกษา
คัดเลือก และปรับปรุงพันธุ์ให้ได้ลักษณะที่ใกล้เคียงที่สุด อันเป็นการค้นหา
“ของดี” ของชาติไทย ที่บรรพบุรุษของเราได้สร้างสมเอาไว้ และสมควรที่
พวกเราจะได้อนุรักษ์ไว้ให้คนรุ่นหลังได้ภาคภูมิใจต่อไป ในส่วนของกลุ่ม
ผู้อนุรักษ์และพัฒนาไก่ชนพระนเรศวรฯ นั้น คงต้องใช้เวลาอีกพอสมควร
ในการพัฒนาพันธุ์ เกษตรกรจะต้องใช้ความรู้วิชาการด้านผสมพันธุ์ เพื่อ
ให้ผลผลิตที่ได้เป็นทั้งไก่เก่งเชิงดี มีลักษณะทางเศรษฐกิจที่ดี ตลอดจน
เป็นไก่อนุรักษ์ตามลักษณะไก่ชนพระนเรศวรฯ ด้วย

ผู้อ่านคงจะเห็นแล้วว่า “กว่าจะมาเป็นไก่ชนพระนเรศวรฯ วันนี้”
ไม่ใช่เรื่องง่ายเลย

• ชนะเลิศที่ 1 รุ่นน้ำหนักไม่เกิน 3 ก.ก. งานประเพณีสงกรานต์ ปี 2542 •

• งานประเพณีสงกรานต์ จ.พิษณุโลก ประจำปี 2542 •

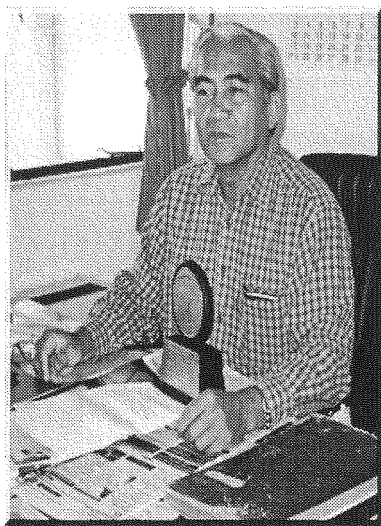
• งานมหกรรมไก่ชนคนชาวบ้าน จ.พิษณุโลก •

สัตวแพทย์ตัวอย่าง ประจำปี 2538*

สายงานเผยแพร่วิชาชีพและบริการสังคม

นายสัตวแพทย์ นิสิต ตั้งตระการพงษ์

นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งปศุสัตว์จังหวัด พิษณุโลก กรมปศุสัตว์ สำเร็จการศึกษาสัตวแพทยศาสตรบัณฑิต จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รุ่นที่ 26 เป็นผู้ริเริ่มโครงการส่งเสริมอาชีพในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ จนเป็นที่ยอมรับ ได้รับการยกย่องสรรเสริญจากผู้ที่เกี่ยวข้องโดยทั่วไป

ด้วยเหตุที่ท่านมีความมุ่งมั่นที่จะประกอบวิชาชีพให้เกิดประโยชน์

ต่อวงการปศุสัตว์ของไทยมากที่สุด จึงได้ปฏิบัติงานในชนบทมาโดยตลอด

* จากวารสารสัตวแพทย์สมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีที่ 46 ฉบับที่ 4, ธันวาคม 2538 : หน้า 13

เป็นผู้ที่ชอบคลุกคลีอยู่กับเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ และชาวบ้านผู้ยากไร้ จนทำให้ทราบปัญหาความเป็นอยู่ และการประกอบอาชีพของเกษตรกรอย่างแท้จริง และจากการที่ได้ปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าสถานีตรวจและรักษาโรคสัตว์พิษณุโลก 10 ปี ทำให้มีประสบการณ์ในการวินิจฉัยโรคที่พบในพื้นที่อย่างยิ่ง นอกจากนี้เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองไม่เคยหยุดนิ่ง ดังจะเห็นได้จากการเป็นผู้ริเริ่มโครงการส่งเสริมอาชีพปศุสัตว์หลายโครงการ ทั้งที่ทำอย่างต่อเนื่องและเป็นครั้งคราว เช่น โครงการส่งเสริมการเลี้ยงไก่สามสายเลือด, โครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมอำเภอรังทอง, โครงการฝึกอบรมเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ก้าวหน้า ฯลฯ ซึ่งโครงการนี้ได้รับงบประมาณจากแหล่งต่างๆ ก็ด้วยความพยายามของ น.สพ.นิสิต ตั้งตระการพงษ์ ทั้งการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด และงบประมาณสนับสนุนส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น เพื่อให้ตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ จนได้รับการยกย่องจากจังหวัดพิษณุโลก เกิดประโยชน์แก่ครอบครัวเกษตรกรหลายพันครอบครัว

นอกจากนี้ท่านมีผลงานเขียนคู่มือสัตวแพทย์ปฏิบัติงานในท้องที่ประเทศไทย (*The Veterinary Guide Book for Field Work in Thailand*) ปี 2526 เป็นคู่มือปฏิบัติงานแก่สัตวแพทย์กรมปศุสัตว์ทั่วประเทศ ได้เขียนหนังสือ "หมาบางแก้ว" ขึ้นเป็นคนแรกในปี 2529 พิมพ์เผยแพร่หลังจากได้ทดลองค้นคว้าและปรับปรุงพันธุ์สุนัขบางแก้วมากกว่า 20 ปี จากสุนัขพื้นบ้านของจังหวัดพิษณุโลก ให้เป็นที่ยอมรับและมีชื่อเสียงไปทั่วประเทศ หนังสือดังกล่าวได้รับการจัดพิมพ์ครั้งที่ 2 เมื่อปี 2533 และพิมพ์ครั้งที่ 3 เมื่อปี 2541 นอกจากนี้ได้เขียนหนังสือ "ไก่ชนพระนเรศวรมหาราช" ออกเผยแพร่

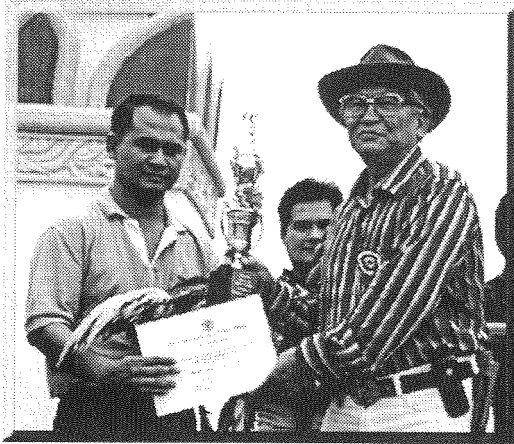
เมื่อปี 2535 หลังจากที่ได้ศึกษาประวัติ ค้นคว้าจากตำราไก่ชน พงศาวดาร และแหล่งประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีอยุธยาซึ่งมีถิ่นกำเนิดที่ตำบลบ้านกว้าง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ด้วยเหตุที่นายสัตวแพทย์ นิสิต ตั้งตระการพงษ์ ได้อุทิศตนทั้งกำลังกาย สติปัญญา เพื่อการพัฒนาการเกษตรในท้องถิ่น ประกอบวิชาชีพสัตวแพทย์ให้เกิดประโยชน์แก่สังคม เป็นผู้ที่มีความกว้างขวาง มีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน เป็นที่รักใคร่เชื่อถือของเกษตรกร ประชาชนทั่วไป และผู้ร่วมงาน สัตวแพทย์สมาคมแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงขอยกย่องเป็นสัตวแพทย์ตัวอย่าง ประจำปี 2538 ในสายงานเผยแพร่วิชาชีพและบริการสังคม เพื่อเป็นเกียรติสืบไป

• ปศุสัตว์ จ.พิษณุโลก มอบรางวัลการประกวดไก่ชนพระนเรศวรฯ ปี 2541 •

ประวัติผู้เขียน
นายสัตวแพทย์นิสิต ตั้งตระการพงษ์
ปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก

ภูมิลำเนาเดิม
ที่อยู่ปัจจุบัน

- อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
- 388 ถนนสีหราชเดโชชัย อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

การศึกษา

- โรงเรียนอำนวยการศิลป์ พระนคร (2503)
- ปริญญาสัตวแพทยศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2510)

การทำงาน

- นายสัตวแพทย์ กองสัตว์รักษา กรมปศุสัตว์ (2511)
- นายสัตวแพทย์ สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ทับทิม จังหวัดสระบุรี (2512)
- นายสัตวแพทย์ หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่

จังหวัดสุราษฎร์ธานี (2513-2514)

- หัวหน้าสถานีตรวจและรักษาโรคสัตว์พิษณุโลก (2515-2524)
- ปศุสัตว์จังหวัดตาก (2525)
- ปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก (2526-2539)
- ปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก (2541-ปัจจุบัน)
- การศึกษาด้านปาล์โกลยี จากประเทศสวีเดน
- รับเชิญบรรยายเรื่อง โรคสัตว์ของประเทศไทย ที่ประเทศสวีเดน
- รองประธานการประชุมสัมมนาด้านปาล์โกลยี ระหว่างประเทศ ที่ประเทศไทย
- การประชุมสัมมนาด้านปาล์โกลยีระหว่าง ประเทศที่กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม
- หลักสูตรนักบริหารการพัฒนาการเกษตรและ สหกรณ์ระดับสูง รุ่นที่ 18

ประสบการณ์

ผลงานวิชาการ

- หนังสือ “คู่มือสัตวแพทย์ปฏิบัติงานในท้องที่ ประเทศไทย”

(*The Veterinary Guide Book for Field Work in Thailand*) ให้สัตวแพทย์กรมปศุสัตว์ ใช้ทั่วประเทศ ปี 2526

- หนังสือ “หมาบางแก้ว” พิมพ์ครั้งที่ 1 ปี 2529 พิมพ์ครั้งที่ 2 ปี 2533 และพิมพ์ครั้งที่ 3 ปี 2541
- หนังสือ “ไก่ชนพระนเรศวรมหาราช” พิมพ์ครั้งที่ 1 ปี 2535 และพิมพ์ครั้งที่ 2 ปี 2542
- เอกสารวิชาการและงานวิจัยประมาณ 40 เรื่อง

- ผลงานที่ภาคภูมิใจ**
- งานวิจัยผลการฉีดวัคซีนป้องกันโรคเฮโมราจิกเซพติซีเมีย ควบกับวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อยชนิดโอ เกิดความคุ้มโรคดีพอทั้งสองชนิด และไม่ทำให้ไคตั้งท้องแท้งลูก
 - การศึกษาค้นคว้าและปรับปรุงพันธุ์สุนัขบางแก้ว ซึ่งเป็นสุนัขพื้นบ้านของจังหวัดพิษณุโลกมากกว่า 20 ปี ให้เป็นที่ยอมรับและมีชื่อเสียงไปทั่วประเทศ และกำลังได้รับการจดทะเบียนพันธุ์กับสมาพันธ์สุนัขโลก
 - การศึกษาค้นคว้าประวัติของไก่อชนพระนเรศวรมหาราช ซึ่งมีถิ่นกำเนิดที่ตำบลบ้านกว้าง อ.เมือง จ.พิษณุโลก จากพงศาวดาร แหล่งประวัติศาสตร์ และตำราไก่อชน จนเป็นที่ยอมรับและสร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดพิษณุโลก และประเทศชาติในขณะนี้

- รางวัลทางสังคม**
- สัตวแพทย์ตัวอย่างประจำปี 2538 สายงานเผยแพร่วิชาชีพ และบริการสังคม จากสัตวแพทย์สมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

- ไก่ชนพระนเรศวรมหาราช ไก่เหลืองหางขาว
อันลือชื่อของเมืองพิษณุโลก •

ข้อมูล :-

- นิสิต ตั้งตระการพงษ์
- ประดิษฐ์ เชื้อสิงห์
- ประเสริฐ เฟื่องฟุ้ง
- ปรีชา บัวทองจันทร์
- วุฒวพงษ์ ศรีเมือง

- ไก่ชนพระนเรศวรมหาราช ไก่เหลืองหางขาว
อันลือชื่อของเมืองพิษณุโลก •

ไก่ชนของ “สีเอ็งแคเอ”

รุ่นพ่อ-แม่ ล้วนยกเล่าตำนาน

ผู้ศรัทธาพนาม

ตามตำราว่า “ไก่ดี”

สุดยอดของ “ไก่เก่ง”

เหล่านักเลงมานานมี

เหนือ-ใต้-เอก-ตก มี

ยอดไก่ดีที่โลกสี่

“เหล็องหางขาวไก่เจ้าเลี้ยง”

สร้างชื่อเสียงให้ระบือ

นาม “นเรศวร” งามเจือมี

เพราะห้าคือ ยอดไก่ชน

“บริษัท บัณฑิตของสันเทีร์”